

ЗАТВЕРДЖЕНО

Розпорядження начальника
обласної військової адміністрації

№ _____

ПЛАН ДІЙ ЗІ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВУГІЛЬНОГО МІКРОРЕГІОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2030 року

Львів

травень-вересень, 2024

Розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року здійснила Робоча група при Львівській обласній державній адміністрації у партнерстві з компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, яка в межах проєкту «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України», що впроваджується в Україні, за дорученням Федерального міністерства економіки і захисту клімату Німеччини (BMWK), підтримує процес справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області.

ВСТУП.....	4
1. ОПИС ПРОЦЕСУ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТЕРИТОРІЙ, ЯКІ НАЙБІЛЬШЕ ПОСТРАЖДАЛИ.....	7
1.1. Опис очікуваного процесу трансформації відповідно до цілей Енергетичної стратегії України до 2050 року та завдань Національного плану з енергетики та клімату України 2025-2030	7
1.2. Ідентифікація територій, які зазнають найбільш негативного впливу в умовах зупинки / зменшення вуглевидобутку та вугільної енергогенерації, та обґрунтування їх вибору на основі оцінки впливу на економіку та зайнятість, за даними підрозділу 1.1.....	9
2. ДІАГНОСТИКА ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ТРАНСФОРМАЦІЄЮ ВУГІЛЬНОГО МІКРОРЕГІОНУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	17
2.1. Оцінка економічних, соціальних і територіальних наслідків переходу до кліматично нейтральної економіки до 2050 року.....	17
2.2. Визначення потреб та цілей розвитку для досягнення кліматично нейтральної економіки до 2050 року.....	40
2.3. Оцінка узгодженості з іншими стратегічними та планувальними документами національного, регіонального, локального рівнів.....	43
2.4. Очікувані інтервенції в процесі трансформації.....	54
3. МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ.....	60
3.1. Партнерство.....	60
3.2. Моніторинг та оцінювання.....	63
3.3. Інституції, відповідальні за координацію та моніторинг.....	64
4. ІНДИКАТОРИ ПРОДУКТУ ТА РЕЗУЛЬТАТУ ВИКОНАННЯ ПЛАНУ ДІЙ ЗІ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	67

Вугільний мікрорегіон Львівської області (*далі – ВМР Львівської області*) – одна з українських територій, розвиток якої впродовж останніх 70-ти років визначався функціонуванням сфери вуглевидобування, генерування та використання вугільної енергії. Тому вкрай важливим є розуміння того, що припинення видобутку вугілля може мати серйозні соціальні та екологічні наслідки, а перехід економіки мікрорегіону до більш стійких та екологічно чистих видів діяльності потребує серйозного підґрунтя для прийняття продуманих стратегічних рішень. Основним документом, який визначає особливості, пріоритети та завдання переходу регіонів / територій Європейського Союзу до кліматичної нейтральності є територіальні плани справедливої трансформації.

Роботу з розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року було розпочато у 2023 році у Львівській обласній державній адміністрації за підтримки Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) (розпорядження начальника Львівської обласної військової адміністрації від 16.06.2023 №456/0/5-23ВА).

Мета Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року:

Структурна трансформація вугільного мікрорегіону Львівської області є соціально та економічно справедливою, екологічною, енергоефективною та відповідає екологічним стандартам та стандартам безпеки ЄС. Територіальні громади мікрорегіону є економічно, соціально та екологічно стійкими, якість життя їх мешканців покращилась після зменшення видобутку вугілля та генерації вугільної енергії, поступового закриття вугледобувних та суміжних підприємств.

Основними **принципами** розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року (*далі – План дій зі справедливої трансформації*) є:

широкий публічний діалог та партнерство – відкрите обговорення з усіма зацікавленими сторонами усіх проблемних питань на усіх етапах розроблення та реалізації Плану дій зі справедливої трансформації;

“ніхто не залишиться осторонь” (“no one left behind”) – реалізація трансформації у максимально соціально справедливий та інклюзивний спосіб для всіх зацікавлених сторін, забезпечення необхідної підтримки та можливостей адаптації до нових економічних умов для усіх, кого це стосується;

зовнішня фінансова підтримка – реалізація частини проектів та заходів в межах Плану дій зі справедливої трансформації відбувається за рахунок ресурсу державного та обласного бюджетів, європейських донорів та міжнародних фондів, приватних інвестицій тощо;

екологічна сталість – проекти включені до Плану дій зі справедливої трансформації передбачають впровадження комплексу заходів зеленого відновлення, які забезпечать еколого-збалансоване функціонування вугільного мікрорегіону та дадуть змогу мешканцям ефективно реалізувати свої права на екологічну безпеку.

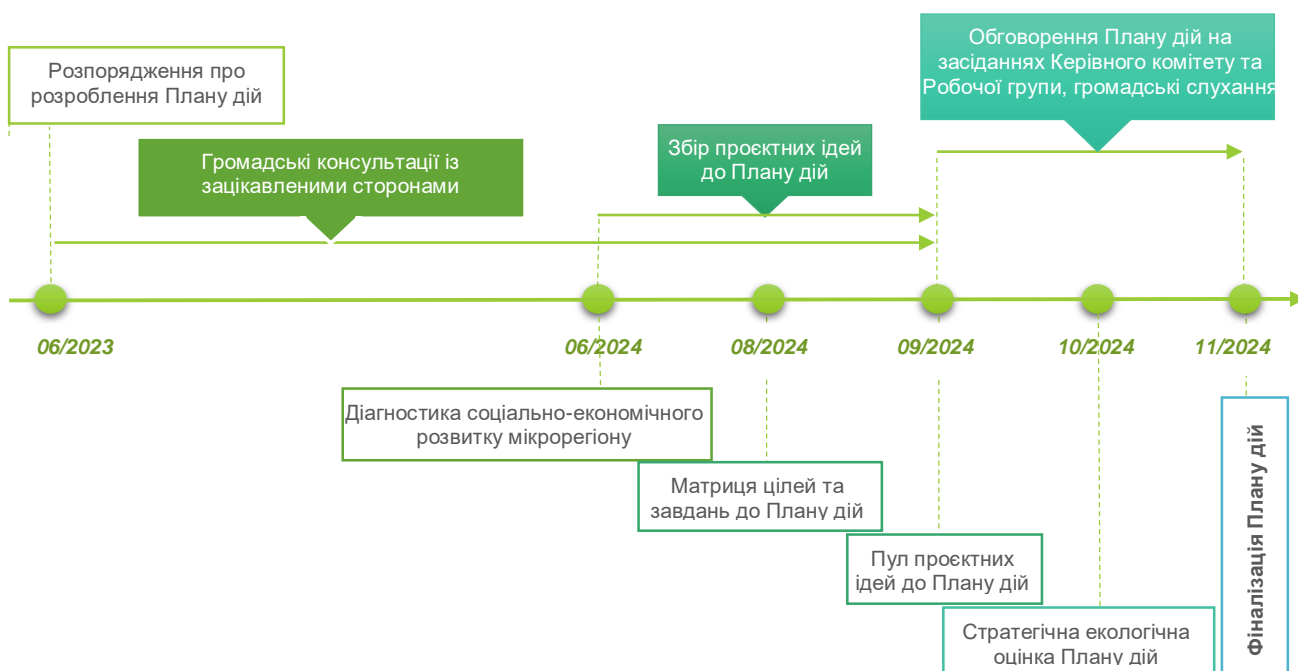
План дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року розроблено із врахуванням положень Статті 11 Регламенту (ЄС) 2021/1056 Європейського Парламенту та Ради від 24 червня 2021 року про створення Фонду справедливої трансформації¹. З огляду на це План дій зі справедливої трансформації містить такі **складові**: опис процесу трансформації та ідентифікацію територій, які зазнають її впливу; оцінка економічних, соціальних і територіальних наслідків переходу до кліматично нейтральної економіки до 2050 року, визначення потреб розвитку та цілей для досягнення кліматично нейтральної економіки, оцінка узгодженості з відповідними стратегічними та

¹ REGULATION (EU) 2021/1056 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL OF 24 JUNE 2021 ESTABLISHING THE JUST TRANSITION FUND [HTTPS://EUR-LEX.EUROPA.EU/LEGAL-CONTENT/EN/TXT/?URI=CELEX%3A32021R1056](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021R1056)

планувальними документами національного, регіонального або територіального рівнів, опис очікуваних інтервенцій в процесі трансформації, механізми моніторингу та оцінки досягнутих результатів, визначення інституцій, відповідальних за імплементацію, координацію та моніторинг процесу трансформації, перелік індикаторів продукту або результату, характерні для трансформації, графік впровадження Плану справедливої трансформації.

Процес розроблення Плану дій зі справедливої трансформації тривав упродовж 2023-2024 рр. та охоплював низку етапів.

Процес розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області

Етап 1 (березень 2023 р. - вересень 2024 р.) – організація та проведення громадських консультацій для ідентифікації основних проблем, потреб та очікувань зацікавлених сторін в процесі справедливої трансформації мікрорегіону. До консультацій було залучено широке коло стейкхолдерів – представників органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, громадських лідерів місцевих спільнот, інституцій громадянського суспільства, працівників підприємств вуглевидобування та суміжних видів діяльності, їх сімей, профспілок, молоді, підприємницького та експертного середовища тощо;

Етап 2 (травень-червень 2024 р.) – проведення поглибленої діагностики соціально-економічного розвитку вугільного мікрорегіону Львівської області «Вугільний мікрорегіон Львівської області на шляху до справедливої трансформації: проблеми, виклики та потенціал розвитку», визначення основних викликів справедливої трансформації для мікрорегіону;

Етап 3 (липень-серпень 2024 р.) – визначення цілей та завдань справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області, їх обговорення на засіданнях Керівного комітету та Робочої групи з розроблення проєкту Плану дій зі справедливої трансформації;

Етап 4 (серпень-вересень 2024 р.) – збір проєктних ідей до Плану дій зі справедливої трансформації, організація фокус-груп з напрацювання проєктних ідей, підготовка пулу проєктних ідей до Плану дій зі справедливої трансформації (додаток 1). Презентація та обговорення пулу проєктних ідей до Плану дій зі справедливої трансформації на засіданнях Керівного комітету та Робочої групи з розроблення проєкту Плану дій зі справедливої трансформації;

Етап 5 (вересень-жовтень 2024 р.) – підготовка звіту про стратегічну екологічну оцінку проєкту Плану дій зі справедливої трансформації (визначення основних зобов'язань вугільного мікрорегіону Львівської області у сфері охорони навколишнього середовища, ймовірні екологічні наслідки для навколишнього середовища від реалізації Плану дій зі справедливої трансформації, опис механізму та індикаторів моніторингу наслідків реалізації Плану дій зі справедливої трансформації для довкілля, у тому числі для здоров'я населення) та проходження процедури стратегічної екологічної оцінки документу;

Етап 6 (жовтень 2024 р.) – проведення громадських слухань Плану дій зі справедливої трансформації, врахування аргументованих зауважень та фіналізація документа.

1. Опис процесу трансформації та ідентифікація територій, які найбільше постраждали

1.1. Опис очікуваного процесу трансформації відповідно до цілей Енергетичної стратегії України до 2050 року та завдань Національного плану з енергетики та клімату України 2025-2030

Україна, як активний учасник світової боротьби зі зміною клімату, ратифікувала низку міжнародних угод, в яких означено спільну відповідальність та можливості спільних дій щодо нівелювання цього глобального виклику:

- Рамкова Конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН)²,
- Кіотський протокол³,
- Паризька угода⁴.

Довгострокові цілі досягнення кліматичної нейтральності зафіксовані також у Енергетичній стратегії України на період до 2050 року⁵, яка передбачає досягнення кліматичної нейтральності енергетичного сектору України до 2050 року. Йдеться про поступове скорочення використання вугілля та іншого твердого викопного палива в промисловості до 2050 року. При цьому планується зменшення споживання вугілля та іншого твердого викопного палива в домогосподарствах та інших секторах до 2025 року та повне призупинення використання з 2032 року. Загальні обсяги споживання вугілля та іншого твердого викопного палива зменшаться в 3,7 рази в 2050 році порівняно з 2023 роком.

У 2021 році Україна приєдналася до коаліції Powering Past Coal Alliance під час Конференції Організації Об'єднаних Націй зі зміни клімату (COP26) і оголосила про ціль відмови від використання вугілля в електрогенерації до 2035 року. В Енергетичній стратегії України до 2050 року підтверджено оголошені раніше плани, зокрема зазначено, що використання вугільної генерації буде скорочуватися до повного виведення з експлуатації в 2035 році. Однак, як зазначено в проєкті Національного плану з енергетики та клімату України 2025-2030⁶, реалістичність досягнення цієї цілі до 2035 року буде оцінена після завершення повномасштабної агресії РФ з урахуванням стану та наявних потужностей, які залишаться у робочому стані після війни.

Проєктом плану заходів з реалізації оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди (розпорядження КМУ від 30.07.2021 № 868 «Про схвалення Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди») передбачено, що в межах поступової відмови від використання вугілля буде здійснена ліквідація збиткових неперспективних державних вугледобувних підприємств до 2030 року.

Станом на початок 2022 року вугледобувна галузь на підконтрольній українському уряду території складалася з 35 державних вугледобувних підприємств які підпорядковані Міненерго (у тому числі об'єкт незавершеного будівництва Шахта «№ 10 Нововолинська») та 12 приватних шахт. Майже дві третини одиниць основного стаціонарного устаткування державних шахт відпрацювали нормативний строк експлуатації. За 2022 рік вугледобувні підприємства України видобули 26,1 млн т рядового вугілля (на 3,3 млн т або 11% менше ніж у попередньому році), у тому числі державні вугледобувні підприємства – 2,2 млн т рядового вугілля (на 3,3 млн т або 60% менше ніж у 2021 році).⁷

² UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE // [HTTPS://UNFCCC.INT/SITES/DEFAULT/FILES/CONVENTION_TEXT_WITH_ANNEXES_ENGLISH_FOR_POSTING.PDF](https://unfccc.int/sites/default/files/convention_text_with_annexes_english_for_posting.pdf)

³ KYOTO PROTOCOL TO THE UNITED NATIONS FRAMEWORK CONVENTION ON CLIMATE CHANGE // [HTTPS://UNFCCC.INT/RESOURCE/DOCS/CONVKP/KPENG.PDF](https://unfccc.int/resource/docs/convkp/kpeng.pdf)

⁴ PARIS AGREEMENT // [HTTPS://UNFCCC.INT/FILES/ESSENTIAL_BACKGROUND/CONVENTION/APPLICATION/PDF/ENGLISH_PARIS_AGREEMENT.PDF](https://unfccc.int/files/essential_background/convention/application/pdf/english_paris_agreement.pdf), ПАРИЗЬКА УГОДА // [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/995_L61#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l61#text)

⁵ ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ДО 2050 РОКУ // [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/373-2023-%D1%80#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#text)

⁶ ПРОЄКТ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЛАНУ З ЕНЕРГЕТИКИ ТА КЛІМАТУ УКРАЇНИ 2025-2030. [HTTPS://ME.GOV.UA/DOCUMENTS/DETAIL?LANG=UK-UA&ID=F7088035-142E-4912-9AA0-6FE2DEF80C1B&TITLE=PROEKTNACTIONSIONALNOGoplanuzenergetikaklimatuukraini2025-2030&fbclid=iwar3lxfisyxw2i0ebt2dkmta47pz3mv7kisqnfvikiyi5pxdw8p7prrxsle4_aem_abzhzrg6-tylhm-qcuqirvwxfwx4r13yupodle2cojhrupfj_hibjrdzdril4u2y363utewrqbtcmalncmfibv](https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-UA&id=f7088035-142e-4912-9aa0-6fe2def80c1b&title=PROEKTNACTIONSIONALNOGoplanuzenergetikaklimatuukraini2025-2030&fbclid=iwar3lxfisyxw2i0ebt2dkmta47pz3mv7kisqnfvikiyi5pxdw8p7prrxsle4_aem_abzhzrg6-tylhm-qcuqirvwxfwx4r13yupodle2cojhrupfj_hibjrdzdril4u2y363utewrqbtcmalncmfibv)

⁷ ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ ДО 2050 РОКУ // [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/373-2023-%D1%80#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#text)

До повномасштабного вторгнення РФ на вугільних шахтах працювало близько 60,0 тис. працівників (в тому числі 36,6 тис. осіб – на державних шахтах), з них майже 60% - підземний персонал. Частка пенсіонерів на державних шахтах становила 23,3%.

Розвиток сучасного Шептицького району з 50-х років минулого століття був тісно пов'язаний з вуглевидобуванням, а м. Шептицький було одним з індустріальних центрів на заході України. У зв'язку з довгостроковою метою щодо досягнення кліматичної нейтральності вугільний мікрорегіон Львівської області стикається з величезним викликом проведення справедливої трансформації, в тому числі енергетичної, яка вимагатиме змін на соціальному, економічному та технологічному рівнях та перехід від високоемісійних виробництв і джерел енергії до чистих енергетичних технологій. Такий перехід є одночасно актуальним і важким викликом для громад мікрорегіону та можливістю побудови диверсифікованої, дружньої до довкілля економіки, забезпечити краще майбутнє для своїх мешканців.

Значний масштаб викликів справедливої трансформації на території мікрорегіону є історично обумовленим. Господарська спеціалізація вугільного мікрорегіону Львівської області фактично була визначена на початку минулого століття, коли з'явилися перші розвідки кам'яновугільних покладів у Львівсько-Волинському басейні. Активний розвиток вугільної промисловості тут розпочинається після 1951 р., коли на основі укладеного договору між Польською Народною Республікою та Радянським Союзом про обмін «частинами державних територій» частина Люблінського воеводства з містами Угнів, Белз, Кристинопіль площею 480 км² увійшла до складу радянської України. А її місія була визначена як новий центр видобутку енергетичних ресурсів для забезпечення промисловості, яка створювалась на заході України. Економічна, логістична, житлова, соціальна інфраструктура мікрорегіону, ринок праці, система професійно-технічної освіти також розбудовувалась з позиції потреб функціонування сфери вуглевидобування. Як наслідок – сучасна економіка мікрорегіону значною мірою базується на викопному паливі та промисловості, що характеризується високою інтенсивністю викидів парникових газів, низький рівень диверсифікації економіки, висока залежність місцевих бюджетів від вуглевидобувних та суміжних підприємств тощо.

Через масштабність викликів процес досягнення кліматичної нейтральності вимагатиме поетапних змін. Основними напрямками трансформації у вугільному мікрорегіоні Львівської області будуть: скорочення видобутку вугілля, поступове закриття вугледобувних та суміжних підприємств. На піку розвитку у вугільному мікрорегіоні Львівської області функціонувало 12 шахт. Зараз функціонує п'ять шахт державної форми власності і одне приватне акціонерне товариство – шахта «Надія» у Соснівці. Але за останні кілька років обсяги видобутого ними вугілля відчутно знизилися.

Копальні поступово втрачали свою рентабельність – наразі половина з них закриті. Шахта «Великомостівська» згідно з наказом Міненергетики України №288 від 22.08.2022 р. «Про заходи з підготовки до ліквідації ВП «Шахта «Великомостівська» ДП «Львіввугілля»» припинила роботу з видобутку вугілля та перебуває у процесі ліквідації. Закриття шахти «Великомостівська» призвело до звільнення понад 700 працівників – на шахті працювало майже 760 працівників, а станом на грудень 2023 р. залишилось 53 працівники. Частина людей вийшла на пенсію, а велика частина працівників продовжила працювати на інших вуглевидобувних підприємствах мікрорегіону. Проблема у тому, що закриття шахти не супроводжувалось діями з підтримки вивільнених працівників чи їх сімей, реалізації соціальних програм, а уникнути соціального вибуху дозволила лише загальна ситуація в країні, пов'язана з повномасштабною війною, мобілізацією частини шахтарів, і те, що вугільні підприємства відчували потребу у працівниках.

Ускладнює процес трансформації також відсутність обґрунтованих рішень з боку Уряду щодо переліку шахт, які передбачається закрити та графіку їх закриття шахт / скорочення виробітку вугілля.

Вагомою проблемою, яка потребує вирішення в процесі справедливої трансформації є передача територій закритих шахт у власність громад, що дозволить їх ефективно загосподарювати.

Зміни, запроваджені в гірничодобувній сфері, з одного боку, безпосередньо пов'язані із скороченням кількості робочих місць у цих секторах, з іншого – обумовлюють необхідність

розвитку нових видів економічної діяльності та виробництв, які б дозволяли нівелювати негативні наслідки трансформації на ринку праці. План дій зі справедливої трансформації забезпечує підтримку процесу диверсифікації економіки вугільного мікрорегіону Львівської області та підвищення рівня її інноваційності, технологічності, діджиталізації.

Поступове скорочення обсягів вуглевидобування і закриття шахт сприятиме зниженню виробництва сировини та викидів метану. Шахти вугільного мікрорегіону Львівської області зараз продукують метану 25,8 тис. тонн/ рік⁸.

Процес трансформації також вимагатиме зміни структури виробництва та реструктуризації традиційного енергетичного сектору в напрямку поступового зниження вугільної енерго- та теплогенерації, розширення використання альтернативних джерел енергії, а також підвищення енергоефективності в усіх секторах економіки, комунальній та житловій сферах тощо. Водночас слід зазначити, що для досягнення енергетичної безпеки скорочення вугільної енергогенерації має бути синхронізоване зі створенням додаткових потужностей для виробництва електроенергії з відновлюваних джерел. План дій зі справедливої трансформації підтримує інвестиції в розвиток альтернативної енергетики як важливий елемент диверсифікації джерел генерації в регіональному енергетичному балансі.

Також передбачається, що планове скорочення виробництва електроенергії з кам'яного вугілля призведе до скорочення викидів CO₂. Зараз викиди діоксиду вуглецю ВП «Добротвірська ТЕС» (ПАТ «ДТЕК Західенерго») складають близько 2,5 млн тонн щорічно.

Важливо зазначити і те, що процес справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області охопить територію цілого району, зокрема м. Шептицький, яке за густотою населення є другим після обласного центру – м. Львова. При цьому, переважна більшість будівель в громадах мікрорегіону не відповідають енергетичним нормам, що теж потребуватиме інтервенцій в межах Плану дій зі справедливої трансформації.

1.2. Ідентифікація територій, які зазнають найбільш негативного впливу в умовах зупинки / зменшення вуглевидобутку та вугільної енергогенерації, та обґрунтування їх вибору на основі оцінки впливу на економіку та зайнятість, за даними підрозділу 1.1

У 2021 р. Урядом розроблено Концепцію Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року (далі – Концепція), затверджено постановою Кабінету Міністрів України №1024 від 22.09.2021 р. У цьому документі вперше визначено державну політику щодо відмови від вугілля з одночасними заходами щодо регіонального розвитку та соціальної підтримки шахтарів та членів їх сімей. З огляду на сучасні воєнні, безпекові та соціально-економічні виклики зараз відбувається напрацювання змін до цієї Концепції.

Згідно з Концепцією, ключовим інструментом переходу до кліматично нейтральної економіки є принципи справедливої трансформації. Справедлива трансформація розглядається як модель розвитку регіону, що передбачає гідне життя та достатній заробіток усім мешканцям, в тому числі працівникам, на яких вплине процес відмови від викопного палива (ліквідація виробничих потужностей, закриття вугледобувних підприємств тощо).

У розумінні Концепції вугільні регіони визначаються як регіони, на території яких розташовані вугледобувні та вуглепереробні підприємства, в тому числі ті, які перебувають у стадії ліквідації, консервації або переорієнтації на інші види економічної діяльності, та підприємства вугільної теплової генерації незалежно від форми власності.

Проте ефективність реалізації моделі справедливої трансформації в контексті соціально та економічно прийнятних, енергоефективних та безпечних для довкілля структурних змін під час зеленого переходу держави і реформування вугільного сектору може бути забезпечена лише за використання комплексного підходу до розвитку території цілого Шептицького району.

⁸ Складено на основі даних Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (розділ «Дозволи»). URL: [HTTPS://MEPR.GOV.UA/TOPICS/OGOLOSHENNYA/DOZVOLY/](https://mepr.gov.ua/topics/ogolosheniya/dozvolu/)

Адже усі сім територіальних громад району прямо чи опосередковано залежать від вуглевидобутку та / або вугільної енергогенерації і формують **вугільний мікрорегіон Львівської області**. А процес трансформації матиме прямий та опосередкований вплив на економіку та зайнятість усіх семи громад. У трактуванні Закону України «Про засади державної регіональної політики»⁹, мікрорегіон – це частина регіону, що характеризується територіальною цілісністю та особливостями розвитку, у межах якої реалізуються спеціальні для цієї території проекти регіонального розвитку.

У Львівській області функціонує 6 вуглевидобувних підприємств та одне підприємство теплової генерації, які розташовані у трьох громадах вугільного мікрорегіону Львівської області – Шептицькій, Белзькій та Добротвірській (рис. 1.1). Цей мікрорегіон «вміщує» 3% загальноукраїнських запасів корисних копалин, які згідно з техніко-економічними розрахунками можна економічно ефективно видобути й використати (час оцінки – 2022 рік).

Рис. 1.1. Мапа вугільного мікрорегіону Львівської області з розміщенням підприємств вуглевидобування та теплогенерації

Вуглевидобувну галузь тут представляють ДП «Львіввугілля» (об'єднує шість шахт – Великомоствівську (у стадії ліквідації), Межирічанську, Відродження, Лісову, Червоноградську, Степову), та ПАТ «Шахта «Надія», що належать Міністерству енергетики, а також вуглезбагачувальна фабрика в м. Шептицький, яка станом на 2023 рік належить ПАТ «Львівська вугільна компанія» (62% у приватній власності) (табл. 1.1). Остання готує все вугілля, що видобувається у Львівсько-Волинському вугільному басейні. Видобуток вугілля на усіх шахтах вугільного мікрорегіону Львівської області здійснюється для цілей енергетики. Крім шести відокремлених підрозділів шахт, до структури ДП «Львіввугілля» входять 23 відокремлені підрозділи, зокрема: спецуправління з гасіння териконів та рекультивації земель та інші структури екологічного спрямування, навчально-курсівий комбінат, управління контролю, геологорозвідувальна експедиція, проектно-конструкторське бюро та інші.

⁹ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ», від 5 лютого 2015 року, № 156-VIII. [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/156-19#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#text)

Таблиця 1.1. Підприємства сектору вуглевидобування вугільного мікрорегіону Львівської області

Назва	Громада розташування	Вид діяльності	Рік введення в експлуатацію	Кількість зайнятих (станом на грудень 2021/ грудень 2023)**	Частка податків, що сплачені суб'єктом*, % 2023**
ВП «Шахта «Великомостівська» ДП «Львіввугілля» (у стані ліквідації)	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Видобуток рядового вугілля	1958	761 / 53 (-93,0%)	0,7
ВП «Шахта «Межирічанська» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Видобуток рядового вугілля	1959	972 / 807 (-16,9%)	4,7
ВП «Шахта «Червоноградська» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Видобуток рядового вугілля	1971	953 / 722 (-24,2%)	3,9
ВП «Шахта «Лісова» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада с. Сілець	Видобуток рядового вугілля	1963	1 026 / 767 (-25,2%)	4,9
ДП «Шахта «Зарічна» (ліквідована)	Шептицька територіальна громада с. Сілець	Видобуток рядового вугілля	1970	41 / 39	0,09
ВП «Шахта «Відродження» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада с. Межиріччя	Видобуток рядового вугілля	1961	958 / 819 (-14,5%)	4,5
ВП «Шахта «Степова» ДП «Львіввугілля»	Белзька територіальна громада с. Глухів	Видобуток рядового вугілля	1978	1 128 / 915 (-18,9%)	5,2
ПрАТ «Шахта «Надія»	Шептицька територіальна громада с. Сілець	Видобуток рядового вугілля	1962	306 / 296 (-3,2%)	1,9
Шахти разом				6 145 / 4 418 (-28,1%)	25,89
ПАТ «Львівська вугільна компанія»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Виробництво продуктів нафтоперероблення	-	639 / 399 (-37,5%)	1,5
ВП «Вантажно-транспортне управління» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Вантажний залізничний транспорт	-	217 / 186 (-14,3%)	0,7
ВП «Шахтоспец-монтажно-налагоджувальне управління» ДП «Львіввугілля»	Сокальська територіальна громада, м. Сокаль	Електро-монтажні роботи, установлення та монтаж машин і устаткування	-	157 / 144 (-10,8%)	0,6
ВП «Вуглезбут» ДП «Львіввугілля»	Сокальська територіальна громада, м. Сокаль	Технічні випробування та дослідження тощо	-	102 / 91 (-10,8%)	0,3
ВП «Монтажно-прохідницьке управління» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Будівельні роботи	-	147 / 96 (-34,7%)	0,6
ВП «Оздоровчо-лікувальний комплекс «Ровесник» ДП «Львіввугілля»	Сокальська територіальна громада, м. Сокаль	Охорона здоров'я	-	95 / 92 (-3,2%)	0,2

Назва	Громада розташування	Вид діяльності	Рік введення в експлуатацію	Кількість зайнятих (станом на грудень 2021/ грудень 2023)**	Частка податків, що сплачені суб'єктом*, % 2023**
ВП «Червоноградське спецуправління з гасіння териконів і рекультивації зеель» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Допоміжні послуги у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів	-	110 / 100 (-9,1%)	0,3
ВП «Управління «Західвугле-постач» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада С. Острів	Оптова торгівля машинами й устаткуванням для добувної промисловості та будівництва	-	51 / 46 (-9,8%)	0,2
ВП «Управління «Західвуглепром-санекологія» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Технічні випробування та дослідження	-	21 / 20 (-4,8%)	0,08
ВП «Червоноградський учбово-курсний комбінат» ДП «Львіввугілля»	Шептицька територіальна громада м. Шептицький	Професійно-технічна освіта	-	22 / 18 (-18,2%)	0,07
Підприємства сектору вуглевидобування разом				8277/5989 (-27,7%)	31,44

* у загальній сумі податків, сплачених суб'єктами господарювання (без врахування бюджетних установ) Шептицького району до бюджетів усіх рівнів

** на основі даних Головного управління ДПС у Львівській області (інформації по суб'єктах господарювання Львівської області згідно з даними звітності по єдиному соціальному внеску)

Загальна кількість зайнятих на підприємствах сектору вуглевидобування у вугільному мікрореєоні Львівської області у 2021 р. становила 8 277 осіб, у тому числі – 6 145 осіб, які працювали на шахтах. **У 2023 р. кількість осіб, зайнятих у цій сфері знизилась на 27,7% та становила 5 989 працівників, в тому числі 4 418 осіб, які працювали на шахтах.** Таке зменшення зайнятих у сфері вуглевидобування обумовлене головним чином зупинкою вуглевидобування на шахті «Великомостівська» та загальними соціально-економічними трендами, обумовленими повномасштабною війною. Загалом у сфері вуглевидобування зараз працює близько 15% усіх зайнятих на підприємствах-юридичних особах.

Фактично закриття шахт стосуватиметься кожного сьомого найманого працівника в мікрореєоні, а також їх сімей та близьких.

Добротвірська ТЕС (розміщена у с. Добротвір) – підприємство з вироблення теплової та електричної енергії для споживачів у Львівській, Волинській і Рівненській областях, структурний підрозділ АТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО», що є одним з найбільших українських виробників електроенергії та тепла. Основне паливо – вугілля.

Добротвірська ТЕС є основним бюджетоутворюючим підприємством Добротвірської громади, тут працевлаштовано 591 працівника (станом на кінець 2023 р.). Окрім цього підприємство є базою формування енергетичного кластера в регіоні.

Таблиця 1.2. Підприємства вугільної енергогенерації ВМР Львівської області

Назва	Громада розташування	Вид діяльності	Потужність Рік введення в експлуатацію	Кількість зайнятих (станом на грудень 2021/ грудень 2023)**	Частка податків, що сплачені суб'єктом*, % 2023**
 ВП «Добротвірська теплова електрична станція» АТ «ДТЕК Західенерго»	Добротвірська територіальна громада	35.11 Виробницт во електроен ергії	ТЕС проектною потужністю 700 МВт, є структурним підрозділом ПАТ «ДТЕК Західенерго». Станцію введено в експлуатацію впродовж 1955-1969 років	588 / 591	3,1

* у загальній сумі податків, сплачених суб'єктами господарювання (без врахування бюджетних установ) Шептицького району до бюджетів усіх рівнів

** на основі даних Головного управління ДПС у Львівській області (інформації по суб'єктах господарювання Львівської області згідно з даними звітності по єдиному соціальному внеску)

Попри те, що вказані підприємства добувної промисловості та вугільної енергогенерації сконцентровані на невеликій території в межах Шептицької і Белзької, а також Добротвірської територіальних громад, їх прямиий чи опосередкований вплив позначається на розвитку економіки усіх громад ВМР Львівської області.

В основі економічного розвитку **Шептицької міської територіальної громади** – вуглевидобувні підприємства: ПАТ «Львівська вугільна компанія», яка спеціалізується на виробництві продуктів нафтоперероблення», та шість шахт ДП «Львіввугілля» по видобутку рядового вугілля (Великомостівська (у стадії ліквідації), Межирічанська, Червоноградська, Лісова, Відродження та Надія). Сукупно ці підприємства забезпечують 42% сплачених суб'єктами економіки до бюджетів різних рівнів податків (без врахування бюджетної сфери) та є найбільшими працедавцями у громаді.

Значну частку (1/4) сплачених податків забезпечують також підприємства переробної промисловості, які спеціалізуються на виробництві залізобетонних виробів, бетону і блоків, металургійному виробництві, машинобудуванні, текстильному виробництві, виробництві меблів, харчових продуктів.

Особливістю економіки Шептицької міської територіальної громади є низька питома вага малих підприємств, що, імовірно, зумовлене тривалим розвитком великих шахт, наявністю достатньої кількості робочих місць у цій сфері, високими заробітними платами порівняно з іншими сферами та соціальним захистом шахтарів. Погіршення стану суб'єктів вуглевидобутку негативно впливає на фінансову та економічну спроможність територіальної громади.

Белзька міська територіальна громада також має промислову спеціалізацію та орієнтована на вуглевидобування. Бюджетоутворюючим підприємством та основним роботодавцем у громаді є ВП «Шахта «Степова» ДП «Львіввугілля», яке сплачує 81% податків серед усіх суб'єктів господарювання (за винятком бюджетних установ) та забезпечує робочі місця для тисячі жителів. Переробна промисловість у громаді не розвинута на достатньому рівні, натомість сільське господарство є однією з провідних і перспективних галузей економіки.

Розвиток економіки **Добротвірської селищної територіальної громади** також тісно пов'язаний із наявним природно-ресурсним потенціалом, а саме: близькістю до Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну та проходженням по території річки Західний Буг. Ці два чинники забезпечили спорудження на території громади Добротвірської ТЕС (компанія ДТЕК), яка мала стратегічне значення для розвитку західної енергетичної системи, зона дії якої охопила п'ять областей (Львівську, Івано-Франківську, Волинську, Закарпатську і Рівненську), а також була бюджетоутворюючим підприємством громади. Монопрофільність економіки Добротвірської селищної територіальної громади прослідковується у контексті аналізу структури економіки громади, де постачання електроенергії, газу, пари та

кондиційованого повітря займає 55% сплачених суб'єктами господарювання податків (без бюджетних установ).

Частка підприємств вуглевидобування та суміжних сфер в обсягах сплачених податків суб'єктами господарювання (без бюджетної сфери), 2023

Рис. 1.2. Місце підприємств вуглевидобування та суміжних сфер в економіці територіальних громад вугільного мікрорегіону Львівської області (за часткою сплачених податків до бюджетів різних рівнів суб'єктами господарювання), 2023 рік¹⁰

У Стратегії Розвитку Добротвірської селищної територіальної громади до 2027 року зазначено: «подальший промисловий розвиток Добротвірської громади безпосередньо пов'язаний із розвитком Добротвірської ТЕС, яка, у свою чергу, в значній мірі залежить від ситуації у вугледобувній галузі (основним паливом для ТЕС є вугілля). Власна стратегія розвитку ДТЕК на перспективу орієнтована на оптимізацію витрат у тепловій генерації та вугледобуванні.»¹¹

В умовах постійних терористичних атак російської федерації по об'єктах енергосистеми України, Добротвірська селищна територіальна громада і Добротвірська ТЕС зіткнулися зі складнішими безпековими загрозами, ризиками втрати фінансової спроможності та забезпечення життєдіяльності громади.

Економіка **Сокальської міської територіальної громади**, адміністративним центром якої є колишній районний центр місто Сокаль, тісно переплетена з вуглевидобуванням, однак в основі її економічного розвитку – сфера переробної промисловості (45%) і сільськогосподарський сектор (28%).

У Сокальській міській територіальній громаді зареєстровано ДП «Львіввугілля», утворене у 1998 році шляхом поділу виробничого об'єднання «Укрзахідвугілля» на два об'єднання – «Львіввугілля» і «Волиньвугілля».

В основі розвитку **Великомостівської міської територіальної громади** – виробничий комплекс, який представляють промислові підприємства машинобудівної, металообробної,

¹⁰ Складено на основі даних Головного управління ДПС у Львівській області (інформації по суб'єктах господарювання Львівської області згідно з даними звітності по єдиному соціальному внеску)

¹¹ СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ДОБРОТВІРСЬКОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ. ДОБРОТВІР, 2022. [HTTPS://RADA.INFO/UPLOAD/USERS_FILES/04374128/59b1bdf8a320fc534847cf48213ab6fa.pdf](https://rada.info/upload/users_files/04374128/59b1bdf8a320fc534847cf48213ab6fa.pdf)

деревообробної, легкої та харчової галузей. Переробна промисловість займає 46% у структурі економіки громади. Громада історично, з 50-х років ХХ століття, пов'язана з розвитком сфери вугледобування. Сьогодні, як і впродовж останніх десятиліть, значна кількість працездатного населення громади працює на шахтах ВМР Львівської області.

Територіальні громади, що сформовані на базі населених пунктів колишнього Радехівського району, – **Радехівська міська і Лопатинська селищна територіальні громади** мають сільськогосподарське спрямування економіки. Підприємства аграрного сектору сплачують до бюджетів різних рівнів третину податків. У Радехівській міській територіальній громаді також розвинені логістика, оптова і роздрібна торгівля, переробна промисловість; у Лопатинській селищній територіальній переробна промисловість є основним сектором (43%) через наявність Лопатинського спиртзаводу та Лопатинського торфобрикетного заводу. У Радехівській міській територіальній громаді проживає велика частка працівників, зайнятих на шахтах або підприємствах, які їх обслуговують.

Підсумовуючи:

економічний розвиток територіальних громад, що утворені на території колишнього Сокальського району та м. Шептицький (Шептицька, Сокальська, Белзька, Великомоствівська міські), а також Добротвірської селищної територіальної громади історично відбувався у «фарватері» дослідження та експлуатації ресурсів Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну;

она сучасному етапі фінансово-економічне становище Шептицької, Белзької міських та Добротвірської селищної територіальних громад великою мірою залежить від розвитку сектору добувної промисловості і результатів функціонування бюджетоутворюючих підприємств цієї сфери на їх території. Рівень такої залежності у Белзькій міській Добротвірській селищній територіальних громадах є критично високим та супроводжується значними ризиками для їх фінансової спроможності (зокрема, в умовах війни);

опопри переважання сільського профілю розвитку господарства Радехівської міської територіальної громади, тут проживає велика частка працівників, зайнятих на шахтах або підприємствах, які їх обслуговують;

оЛопатинська селищна територіальна громада має незначну кількість мешканців, які працюють на шахтах чи Добротвірській ТЕС, але розташована на периферії Львівської області і входить до Шептицького району, що впливає на її залежність від соціально-економічного розвитку інших шести громад.

Загалом, за оцінками групи DIW Econ GmbH, виконаними в межах дослідження «The regional economic impact of coal mine closures and coal exit in Western Ukraine» (на замовлення проєкту GIZ «Supporting Structural Change in Ukrainian Coal Regions») функціонування сектору вугледобування у ВМР Львівської області, поряд з прямими ефектами, має також непрямі та індуковані ефекти¹². У Львівській області вугільні шахти створюють кумулятивну додану вартість у розмірі 2,1 млрд грн, яка включає 1,3 млрд грн прямого ефекту (дохід, отриманий самими вугільними підприємствами), 166 млн грн непрямого ефекту (дохід суміжних компаній завдяки замовленням вугільних підприємств), 0,6 млрд грн індукованого ефекту (дохід в інших секторах, який формується завдяки витратам доходів працівників і акціонерів вугільних підприємств) (рис. 1.3, ліва панель). Низькі значення непрямого ефекту обумовлені тим, що основні видатки вугільних підприємств – оплата праці працівників, тоді як загальні витрати на підтримку операційної діяльності складають менше третини вартості продукції (за вирахуванням податків). Це означає, що функціонування вугледобувного сектору формує слабкі економічні імпульси для розвитку суміжних секторів.

¹² Прямі ефекти генеруються господарською діяльністю вугільних компаній, тобто: їхня зайнятість і додана вартість (дохід від капіталу та праці). Непрямі ефекти виникають, коли вугільні компанії купують товари та послуги у своїх постачальників. Цей попит, у свою чергу, створює додану вартість і робочі місця у суміжних сферах. Наприклад, вугільні компанії частково аутсорсингують транспортування вугілля, що збільшує попит на транспортні послуги в економіці та, таким чином, підвищує зайнятість і додану вартість у транспортному секторі. Транспортні компанії, у свою чергу, потребують більше послуг з палива та ремонту, щоб задовольнити цей попит, і тому вплив поширюється на весь ланцюжок створення вартості на стороні постачання (вихідної частини). Непрямі ефекти виникають як від операційних витрат, так і від інвестиційної діяльності. Індуковані ефекти включають зайнятість і додану вартість, створену, коли працівники та акціонери вугільних компаній (прямий вплив) та їхні постачальники (непрямий вплив) витрачають свої доходи на товари та послуги.

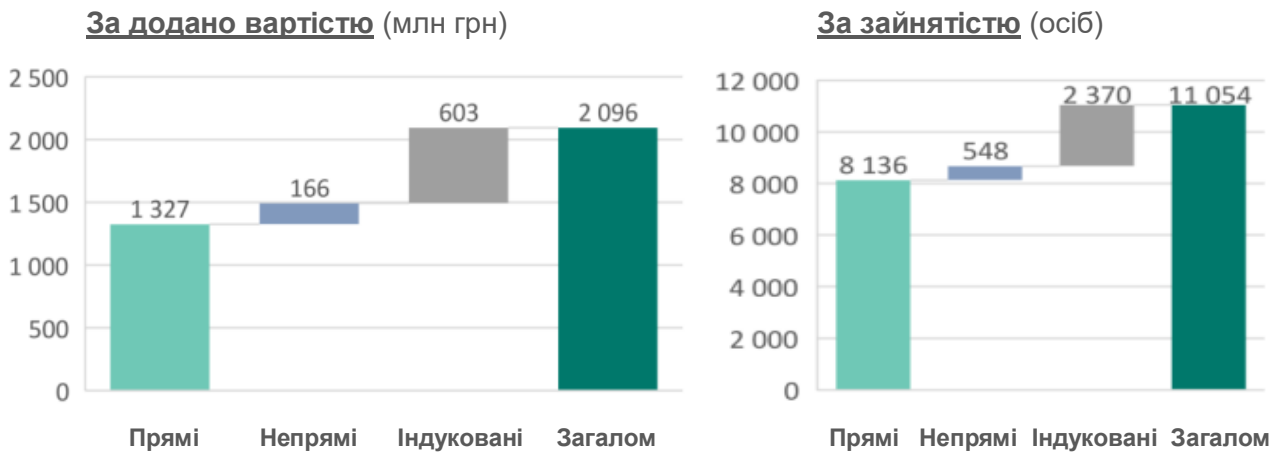

Рис. 1.3. Ефекти функціонування сектору вуглевидобування у ВМР Львівської області¹³

У ВМР Львівської області вуглевидобувна сфера має вплив на створення 11 тисяч робочих місць (рис. 1.3, права панель). При цьому основу становить прямий ефект – робочі місця на вугільних підприємствах, лише близько 0,5 тис. – це робочі місця, що утворені завдяки закупівлі товарів і послуг з боку цих підприємств. Ще 2,3 тис. робочих місць функціонують в інших секторах завдяки витратам доходів працівників і акціонерів вугільних підприємств.

Отже, поступове скорочення обсягів вуглевидобування і закриття шахт несе не лише ризик зменшення кількості робочих місць на вугільних підприємств та втрати доходів місцевих бюджетів від недоотримання податків від цих підприємств, а й зниження економічної активності в мікрорегіоні загалом, через втрату робочих місць, які створювались завдяки витратам доходів працівників і акціонерів вугільних підприємств.

¹³ ЗА ОЦІНКАМИ ГРУПИ DIW ECON GMBH, ВИКОНАНИМИ В МЕЖАХ ДОСЛІДЖЕННЯ «THE REGIONAL ECONOMIC IMPACT OF COAL MINE CLOSURES AND COAL EXIT IN WESTERN UKRAINE» (НА ЗАМОВЛЕННЯ ПРОЕКТУ GIZ „SUPPORTING STRUCTURAL CHANGE IN UKRAINIAN COAL REGIONS”)

2. Діагностика викликів, пов'язаних з трансформацією вугільного мікрорегіону Львівської області

2.1. Оцінка економічних, соціальних і територіальних наслідків переходу до кліматично нейтральної економіки до 2050 року

Динаміка та структура населення

Станом на початок 2022 року у громадах ВМР Львівської області проживало **226,102 тис. осіб**, що становить **9,1% усього населення Львівської області**. В мікрорегіоні переважає міське населення – 57,7%. Найбільшими за чисельністю мешканців містами є Шептицький – 64,297 тис. осіб, Сокаль – 20,373 тис. осіб, Радехів – 9,680 тис. осіб.

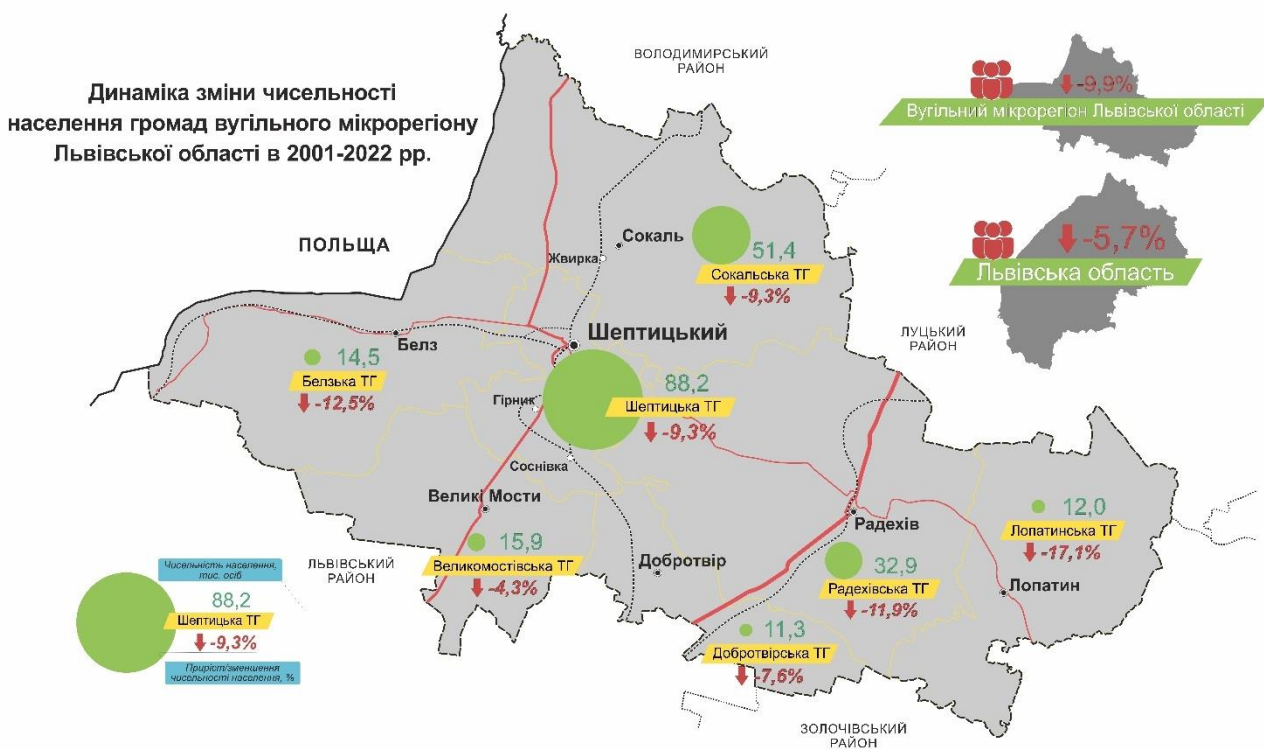

Рис. 2.1. Динаміка зміни чисельності населення громад вугільного мікрорегіону Львівської області в 2021-2022 рр.

Упродовж 2001-2021 рр. населення ВМР Львівської області скорочувалось суттєво вищими темпами, аніж загалом по Львівській області. Якщо в області скорочення населення становило -5,7%, то в мікрорегіоні -9,9%. Тобто, з 2001 р. сукупно громади втратили понад 25 тис. населення. Найвищими темпами скорочення населення відбувалось у східній частині ВМР Львівської області, зокрема у Лопатинській (-17,1%) та Радехівській (-11,3%) територіальних громадах, а також у прикордонній Белзькій громаді -12,5%. У населених пунктах Шептицької та Сокальської громад скорочення населення склало -9,3%. Найменші втрати населення має Великомоствівська громада -4,3%.

Зменшення населення відбувалось як за рахунок негативних природних демографічних тенденцій – у мікрорегіоні, порівняно з іншими територіями області, спостерігався **найгірший природний приріст населення** (-10 осіб на 1000 осіб), – так і за рахунок **міграції мешканців за межі мікрорегіону** (-2,5 осіб на 1000 осіб).

У віковій структурі населення ВМР Львівської області частка дітей у віці 0-6 років становить 6,3% проти 6,7% у Львівській області загалом, а частка людей пенсійного віку – 13,6% проти 14,1% в області. З одного боку, це позитивна характеристика, оскільки свідчить про порівняно менше навантаження на осіб працездатного віку. Частка молоді у віковій структурі населення в усіх громадах ВМР Львівської області є нижчою за середньообласний рівень (22,3% осіб у віці 18-35 років). В розрізі громад найгіршою є ситуація у Шептицькій міській територіальній громаді (18,8% осіб у віці 18-35 років) та Лопатинській селищній

територіальній громаді (18,8%), а найкращою у Великомоствівській міській територіальній громаді – 22,1%. Водночас менша частка дітей та молоді може розглядатись як ризик для подальшого формування демографічного потенціалу ВМР Львівської області.

В умовах війни Львівщина прийняла значну кількість **внутрішньо переміщених осіб (ВПО)**, більша частина яких намагалась оселитись в містах, щоб отримати доступ до місць праці та соціальних послуг. У ВМР Львівської області ВПО сконцентровані, зокрема, у містах Шептицький, Сокаль та Радехів. Це дозволило покращити демографічну ситуацію в мікрорегіоні – зокрема, у 2023 р. порівняно з довоєнним 2021 р., відбувся приріст населення у всіх територіальних громадах мікрорегіону. Загалом у громадах ВМР Львівської області зареєстровано 12 051 ВПО.

Ключові демографічні виклики

- ✓ Найвищі в області темпи демографічних втрат (як за рахунок міграції, так і негативного природного приросту).
- ✓ Менша частка дітей та молоді у віковій структурі населення ВМР Львівської області (порівняно з іншими районами області), що створює ризики зменшення трудового потенціалу вже у середньостроковій перспективі.
- ✓ Збереження і розвиток демографічного потенціалу м. Шептицький, який має суттєвий вплив на соціально-економічні тренди розвитку ВМР Львівської області загалом.
- ✓ Залучення ВПО (зокрема сімей з дітьми) та їх інтегрування в соціально-економічне життя громад ВМР Львівської області, що матиме позитивний вплив на демографічні тенденції в мікрорегіоні.

Економічний профіль

ВМР Львівської області займає вагомую роль в економіці не лише регіону, а й України загалом як один з ключових осередків розвитку паливно-енергетичного комплексу держави. Частка видобутку вугілля на шахтах ВМР Львівської області становить 4,6% у загальнонаціональному показнику (у 2022 р.)¹⁴. Крім того, тут функціонує підприємство з вироблення вугільної теплової та електричної енергії для споживачів у Львівській, Волинській і Рівненській областях – Добротвірська ТЕС. Це обумовлює і структуру зайнятості мікрорегіону – 76,4% усіх зайнятих в видобувній промисловості Львівщини та 34,1% усіх зайнятих в енергетичному секторі області працюють на підприємствах ВМР Львівської області.

У громадах ВМР Львівської області проживає 9,1% усього населення Львівщини. При цьому частка реалізованої продукції, яка припадає на мікрорегіон, становить лише 4,1%, що обумовлено переважанням в структурі економіки мікрорегіону видів економічної діяльності з низькою доданою вартістю.

¹⁴ За даними Головного управління статистики у Львівській області https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/03/theme_03.php

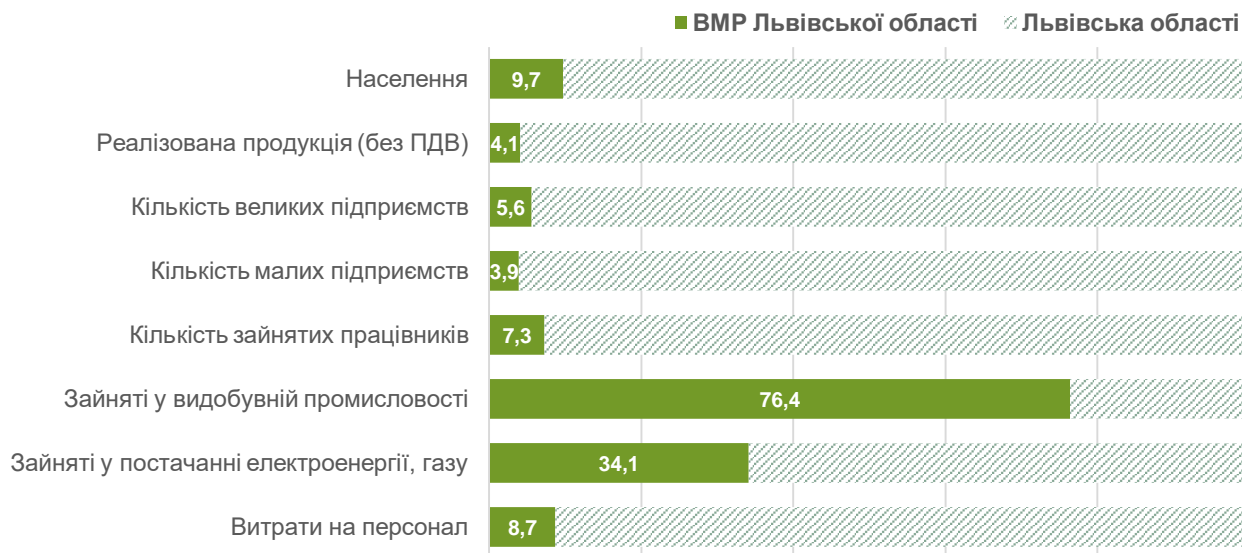

Рис. 2.2. Місце економіки VMP Львівської області в економіці регіону, 2021 р.¹⁵

Ключовими сферами економічного розвитку VMP Львівської області є добувна промисловість і розроблення кар'єрів, переробна промисловість, а також (в менших пропорціях) сільське господарство, лісове та рибне господарство. Хоча за кількістю активних суб'єктів господарювання у мікрорегіоні (як і загалом у Львівській області) традиційно переважає сфера оптової і роздрібної торгівлі, ремонту автотранспортних засобів та мотоциклів (що зумовлене специфікою функціонування і просторового розміщення суб'єктів цієї сфери).

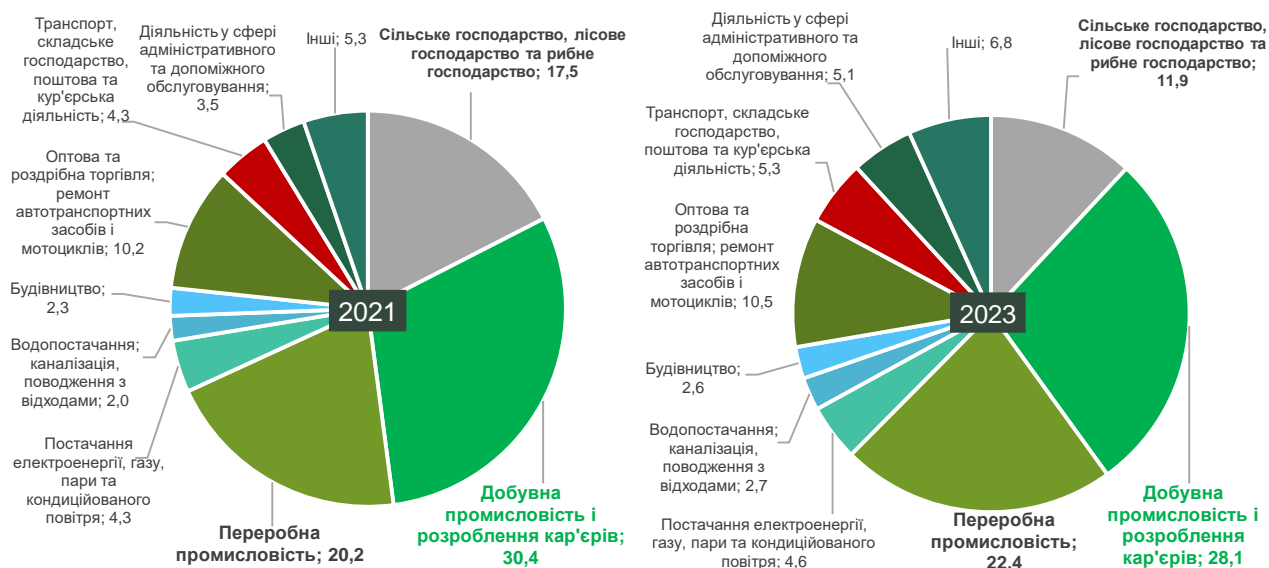

Рис. 2.3. Структура економіки VMP Львівської області за обсягами сплати податків суб'єктами господарювання (без урахування бюджетних установ) в розрізі ВЕД, 2021, 2023 рр.

Найбільшими платниками податків у VMP Львівської області є підприємства добувної промисловості і розроблення кар'єрів: вони сплачують до зведеного бюджету району близько третини податків (28,1%), які надходять від суб'єктів господарювання. Крім того, значний внесок до бюджету забезпечує бізнес, що провадить діяльність у сферах переробної

¹⁵ Для порівняння взято дані за 2021 рік з метою аналізу ситуації без впливу війни. Розрахунки на основі даних: Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>; Головного управління статистики у Львівській області. Статбанк Львівської області. URL: http://database.ukrcensus.gov.ua/statbank_lviv/dialog/statfile_n.asp?lang=1

промисловості (22,4%), сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства (11,9%), оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів (10,5%). Втрата позицій вуглевидобування в мікрорегіоні вплинула і на **зміну структури економіки мікрорегіону за період з початку війни: посилення позицій суб'єктів господарювання переробної промисловості на тлі зменшення часток підприємств добувної промисловості та розроблення кар'єрів і суб'єктів сільського господарства.**

Вуглевидобувну галузь у ВМР Львівської області формується з ДП «Львіввугілля» та ПрАТ «Шахта «Надія», що належать Міністерству енергетики, а також ПАТ «Львівська вугільна компанія»¹⁶ (станом на 2023 рік 62% у приватній власності). ДП «Львіввугілля» (в складі якого функціонують шахти та допоміжні структури) отримує значні трансферти з державного бюджету на забезпечення своєї діяльності: обсяги трансфертів у 2022 р. склали 624 млн грн, у 2020 р. – 1 088 млн грн. У 2022 р. трансферти становили близько чверті чистого доходу від реалізації вугілля підприємством.

Незважаючи на трансферти з державного бюджету, вугільні підприємства демонструють збиткову діяльність, яку також покриває Міністерство енергетики. ПАТ «Львівська вугільна компанія», яка лише на 38% належить Фонду державного майна України, офіційно не отримує бюджетних перерахувань, але роками приносить збитки, а з 2018 року перебуває у процедурі банкрутства.

Таблиця 2.1. Основні показники діяльності підприємств вуглевидобування ВМР Львівської області, 2023 р.*

Показник/Назва підприємства	ДП "Львіввугілля"	ПрАТ "Шахта "Надія"	ПАТ "Львівська вугільна компанія"
Форма власності	Державна	Державна	62,42% - приватна 37,58% - державна
Вид економічної діяльності	Добування кам'яного вугілля	Добування кам'яного вугілля	Виробництво продуктів нафто-перероблення
Обсяги фінансової державної допомоги суб'єкта, млн грн	624,0***	-***	-***
Кількість зайнятих, осіб	5 293	296**	399**
Чистий дохід від реалізації продукції, млн грн	2 351,1	-	146,3
Собівартість реалізованої продукції, млн грн	2 669,2	-	185,8
Витрати на оплату праці, млн грн	1 308,1	83,0	70,6
Прибуток/збиток, млн грн	-242,6	-25,3	-44,1

* на основі даних порталів Energy Map (<https://map.ua-energy.org/>) та Clarity Project (<https://clarity-project.info/>)

** на основі даних Головного управління ДПС у Львівській області (інформації по суб'єктах господарювання Львівської області згідно з даними звітності по єдиному соціальному внеску)

*** на основі даних Порталу даних видобувної галузі України (<https://eiti.gov.ua/ekonomichni-ta-socialni-efekti/otrimana-derzhavna-dopomoga/>)

Стратегічно важливою, крім сфери вуглевидобування, для розвитку ВМР Львівської області є сфера **переробної промисловості**, яка в структурі економіки займає ключові позиції: перше – за кількістю зайнятих на суб'єктах господарювання юридичних особах (36% від загальної кількості суб'єктів), друге – за сплатою податків (22,4%). Серед десяти найбільших переробних підприємств у мікрорегіоні – три підприємства легкої промисловості (ДП «СУНДС Текстиль Україна» компанії «СУНДС Текстиль А/С» (Данія), ТзОВ «ДЮНА-

¹⁶ З ПУБЛІЧНИХ ДАНИХ ТЕНДЕРНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ МОЖНА ЗРОБИТИ ВИСНОВОК, ЩО ПАТ «Львівська вугільна компанія» НЕ ЗАКУПУЄ ВУГІЛЛЯ У ШАХТ, А НАДАЄ ПОСЛУГИ З ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕРОБКИ (ЗБАГАЧЕННЯ) РЯДОВОГО ВУГІЛЛЯ.

ВЕСТА», ПАТ «ВАТ Калина»), які забезпечують сплату 8,5% податків у регіоні. Потужним є кластер меблевого виробництва – чотири підприємства (ТзОВ «ТД СОКМЕ», ТзОВ «СОФРО», ТзОВ «Мебель-Сервіс», ТзОВ «СОФАС»). Територіально підприємства цих спеціалізацій концентруються у двох міських територіальних громадах – Сокальській і Шептицькій.

Аграрна галузь району займає друге місце в області за обсягами виробництва валової продукції. Площа сільськогосподарських угідь району становить 191,6 тис. га, в тому числі рілля – 120,0 тис. га. Основу сільськогосподарського виробництва складають 216 сільськогосподарських агроформувань: з них 69 сільськогосподарських підприємств, 147 фермерських господарств та 31 тис. індивідуальних підсобних господарств.

Серед найпотужніших підприємств у Шептицькому районі – підприємства сільськогосподарського та лісового господарства – ТзОВ «Угринів ЕКО ФЕРМ», що функціонує у сфері тваринництва, та філія «Радехівське лісомисливське господарство» ДП «Ліси України». Попри значно меншу частку сільського господарства у структурі економіки ВМР Львівської області, воно відіграє вагомий роль в розвитку територій, що розвивалися в складі Радехівського району, який повністю увійшов як складова до Шептицького району.

Серед найбільших підприємств **третинного сектору** у ВМР Львівської області – ТзОВ «Агрологістика» та ТзОВ «Агенція безпеки «Цитадель». Третинний сектор займає значну частку економіки територіальних громад ВМР Львівської області, найбільшу – у Радехівській міській територіальній громаді (47,6% за сплатою до місцевого бюджету податків), однак навіть тут він не має переважаючого характеру як ключового сектору економіки¹⁷.

На території ВМР Львівської області активно розвивається сфера **відновлюваної енергетики**. Станом на кінець 2023 р. на території ВМР Львівської області функціонувало 7 об'єктів відновлюваної енергетики (або 8% від загальнообласного показника) потужністю 19,648 МВт¹⁸ (в т.ч. 4 сонячні електростанції, загальною потужністю понад 11 МВт; 2 міні гідроелектростанції, загальною потужністю 1,148 МВт; 1 ТЕЦ на біопаливі з електричною потужністю 2,4 МВт та тепловою потужністю 7,5 МВт). Крім того, на різних стадіях реалізації перебуває один проєкт вітрової енергетики (у м. Сокаль), потужністю 39,6 МВт, та один проєкт малої гідроенергетики, загальною потужністю 0,15 МВт.

Мікрорегіон має значні перспективи нарощення виробництва відновлюваної енергетики. За даними ЛОДА, на території Шептицького району станом на жовтень 2023 року визначено дев'ять земельних ділянок загальною площею 222 га, які можуть бути використані для будівництва об'єктів відновлюваної енергетики а також 30-40 га територій закритих шахт¹⁹. Примітною є також направленість регіональної та місцевої влади на підтримку розвитку ВМР Львівської області в екологічному контексті як кластеру ВДЕ. Для втілення цієї ідеї, зокрема, в межах реформування системи середньої профільної освіти у регіоні на базі ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей» створено навчально-практичний центр відновлюваної енергетики (відкритий за підтримки GIZ Ukraine у межах проєкту «Підтримка структурних змін у вугільних регіонах України»).

На території мікрорегіону налагоджено **виробництво торф'яних брикетів**, яке є економічним та екологічно чистим твердим паливом. Зокрема, тут функціонує ТОВ «Лопатинський торфобрикетний завод», виробнича потужність якого становить 36 000 тонн торфобрикетів і понад 100 000 тонн фрезерного торфу на рік. Підприємство постачає торф'яну продукцію для приватних споживачів, птахофабрик, тепличних комплексів, цегельних та цементних заводів, молочних і консервних заводів, басейних комплексів, промислових і комунальних котелень, налагоджено експорт фрезерного торфу і торф'яних брикетів для зарубіжних партнерів.

¹⁷ СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ РАДЕХІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ДО 2027 РОКУ. 2021. URL: [HTTPS://MISKRADA-RADEKHIV.GOV.UA/PUB-INFO/39903-STRATEGIIA-ROZVITKU-RADEXIVSKOYI-MTG](https://miskrada-radekhniv.gov.ua/pub-info/39903-strategiia-rozvitku-raDEXIVSKOYI-MTG)

¹⁸ ТРИВАЄ ПРОЦЕС СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО ВУГІЛЬНОГО МІКРОРЕГІОНУ. URL: [HTTPS://LODA.GOV.UA/NEWS/82762](https://loda.gov.ua/news/82762)

¹⁹ ТРИВАЄ ПРОЦЕС СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО ВУГІЛЬНОГО МІКРОРЕГІОНУ. ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЛОДА. URL: [HTTPS://LODA.GOV.UA/NEWS/82762](https://loda.gov.ua/news/82762)

У ВМР Львівської області визначено 9 земельних ділянок, загальною площею 222 га, для можливого вирощування **енергетичних культур**. Крім того, вирощування зазначених культур (зокрема, павловнії, коренева система якої добре розгалужена і досягає глибини 6-9 м) може стати дієвим рішенням для рекультиватії териконів мікрорегіону.

Сільське господарство є ще одним стратегічним джерелом створення та накопичення відновлюваних енергетичних ресурсів, на території ВМР Львівської області, зокрема, у його східній частині. Відходи від збору та переробки сільськогосподарських культур придатні для використання у якості **біопалива**²⁰. При цьому, реагентом для вологого біогазового реактора може стати намул з очисних споруд. Відтак, на території вугільного мікрорегіону потенційною локацією для встановлення біогазової станції є місцеві очисні споруди.

Розвиток **туризму** на території ВМР Львівської області у контексті диверсифікації економіки району є перспективним передовсім з огляду на його специфіку. Громади ВМР Львівської області мають змогу розвивати різні напрямки туризму та рекреації:

- транскордонний туризм – мікрорегіон має спільне з сусідніми країнами історичне минуле, а територіальні громади тут характеризуються мультикультурністю;
- активний (спортивний) туризм – протікання територією мікрорегіону річок Західний Буг і Рата забезпечує перспективи для розвитку рафтингу та інших видів активного туризму (зокрема, велотуризму);
- промисловий (індустріальний) та екстремальний туризм – через наявність закритих шахт;
- медичний туризм;
- історико-краєзнавчий і релігійний туризм.

Ключові виклики для розвитку економіки

√ Втримання позицій промислового центру Львівщини та його розвиток на засадах економічно прийнятних, енергоефективних та безпечних для довкілля структурних змін під час зеленого переходу держави і реформування вугільного сектору.

√ Нарощення економічної активності та переспрямування діяльності СПД, які пов'язані з видобуванням вугілля, що дозволить зберегти фінансову спроможність територіальних громад ВМР Львівської області. Зокрема:

○ розвиток логістичного потенціалу, зважаючи на прикордонне розташування мікрорегіону та завантаженість Львова як логістичного хабу;

○ розбудова енергетичного хабу на базі Добротвору (з акцентом на розосереджену відновлювальну енергетику), що, зокрема, дозволить залучити енергомісткі підприємства на територію мікрорегіону;

○ стимулювання розвитку підприємств легкої і переробної промисловості, зокрема виробництва меблів та металообробки, які широко представлені у мікрорегіоні;

○ розвиток рекреаційно-туристичного потенціалу, зокрема у контексті використання потенціалу Західного Бугу, закритих шахт, історичної та сакральної спадщини мікрорегіону.

√ Розбудова ВМР Львівської області як інтегрованої господарської системи, що дозволить сформувати нові конкурентні переваги мікрорегіону.

Ринок праці

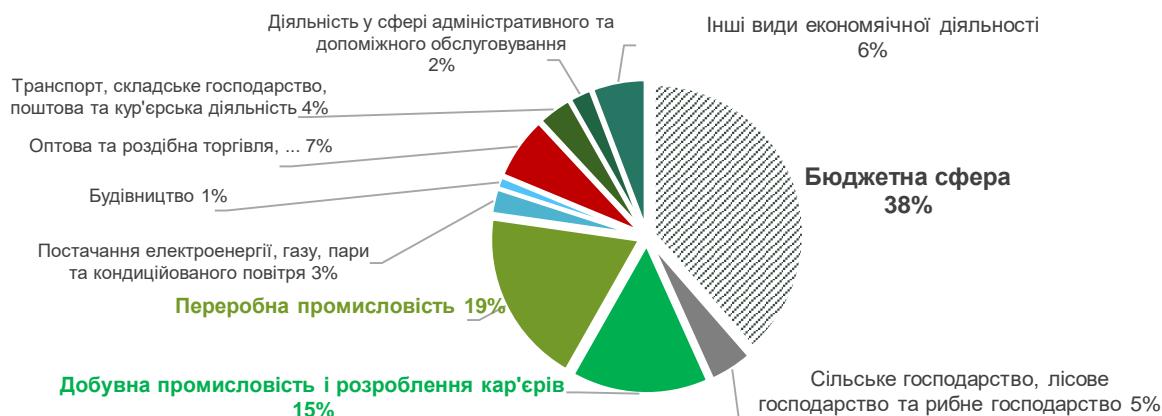
Умови розвитку економіки мікрорегіону обумовили специфіку місцевого ринку праці – націленість на виробничий сектор. Ця особливість проявилася у таких тенденціях:

○ **Добувна промисловість** представлена 15-ма суб'єктами юридичними особами, на яких у 2023 р. було працевлаштовано 5 610 осіб (**близько 15% зайнятих на підприємствах-юридичних особах у мікрорегіоні**). Не менш важливою є **переробна промисловість, яка охоплює 18% зайнятих** та активно розвивається. Середня кількість зайнятих на суб'єкті господарювання переробної промисловості з числа юридичних осіб значно менша порівняно

²⁰ Довідково: НАЦІОНАЛЬНИМ ІНСТИТУТОМ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗАГАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ОЦІНЮЄТЬСЯ У 782,4 ТИС Т БІОПАЛИВА.

з підприємствами добувної промисловості і сягає 46,3 особи, однак таких підприємств значно більше (115 одиниць). У сфері сільського господарства працює 4% зайнятих.

Структура зайнятості на суб'єктах господарювання у ВМР Львівської області

Середня заробітна плата за ВЕД

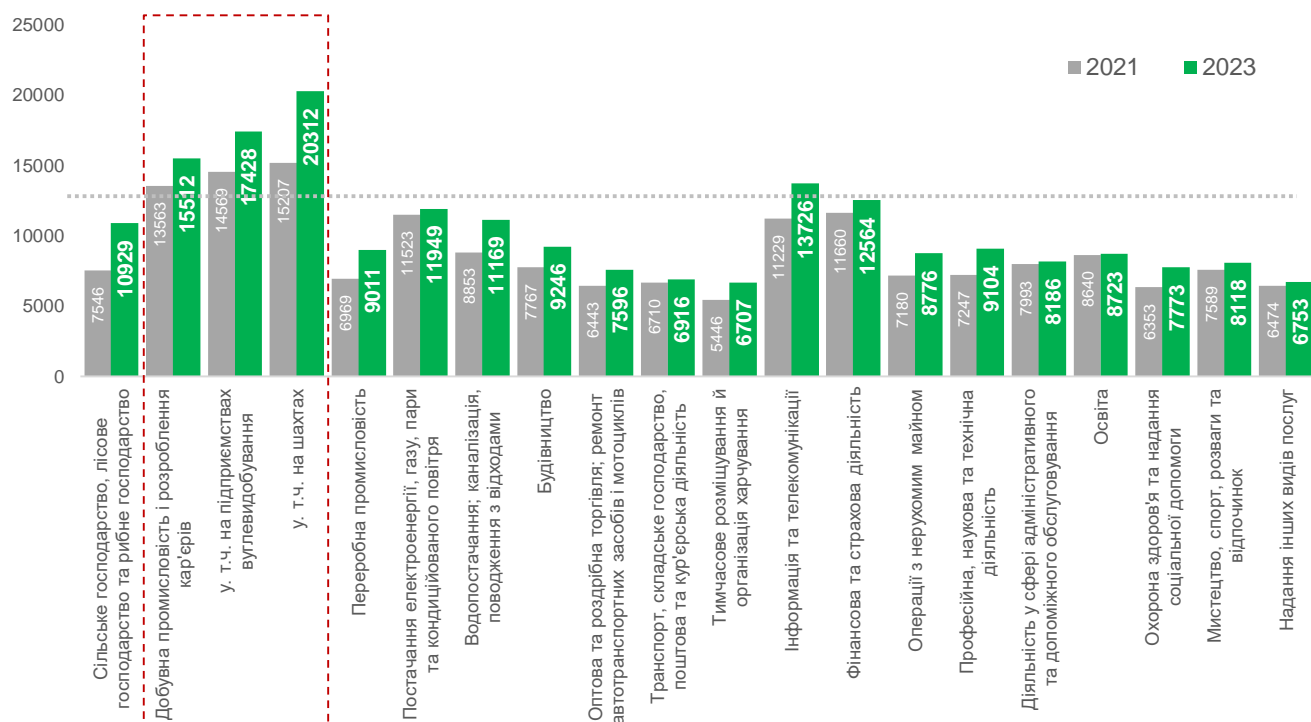

Рис. 2.4. Особливості зайнятості населення ВМР Львівської області (без урахування бюджетних установ) в розрізі ВЕД, 2023 рік

Одними з найвищих у мікрореєоні є заробітні плати працівників підприємств вуглевидобування (близько 17500 грн), зокрема, шахтарів (понад 20000 грн). Вищим за середнє є також рівень зарплат фахівців сфери інформації та телекомунікації (понад 19 000 грн), промисловості (більше ніж 18000 грн) та фінансової і страхової діяльності (більше ніж 16 000 грн). У секторах сільського господарства і будівництва середня щомісячна заробітна плата значно нижча і не сягає 15 000 грн. Середня заробітна плата на шахтах ВМР Львівської області за 2021-2023 рр. зросла на третину (33,5%). Найвищими темпи зростання були на ВП «Шахта «Межирічанська» ДП «Львіввугілля» та ПрАТ «Шахта «Надія».

Рівень підприємницької активності мешканців ВМР Львівської області (345,1 ос. / 10 тис. населення) в цілому відповідає середньому по районах області (виключено Львівський район). У розрізі громад найвищим рівнем підприємницької активності очікувано характеризуються Шептицька (414 осіб / 10 тис. жителів), Сокальська (354 особи / 10 тис.

населення) та Радехівська (333 особи / 10 тис. мешканців) міські територіальні громади, які впродовж тривалого періоду розвивалися як соціально-економічні осередки півночі Львівської області. Найбільш поширеним видом економічної діяльності фізичних осіб-підприємців у ВМР Львівської області традиційно є оптова і роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів. ФОПи, зайняті в цій сфері, сплачують до бюджетів майже половину суми усіх податкових платежів (43,5%). Значну частку у структурі економічної діяльності ФОПів займають також транспорт і складське господарство, поштова і кур'єрська діяльність (19,9%) та переробна промисловість (15,0%).

Дослідження розвитку місцевого ринку праці в розрізі територіальних громад (рис. 2.5) підтверджує роль Шептицького як економічного центру мікрорегіону (по-перше, через концентрацію промислових підприємств, по-друге, через найбільшу кількість вакансій, які пропонують роботодавці), а також Сокальської і Радехівської міських територіальних громад (колишніх районних центрів) як важливих економічних осередків в його межах. Переважає у структурі зайнятості кожної громади (крім Добротвірської) бюджетна сфера, що демонструє низьку економічну активність в мікрорегіоні.

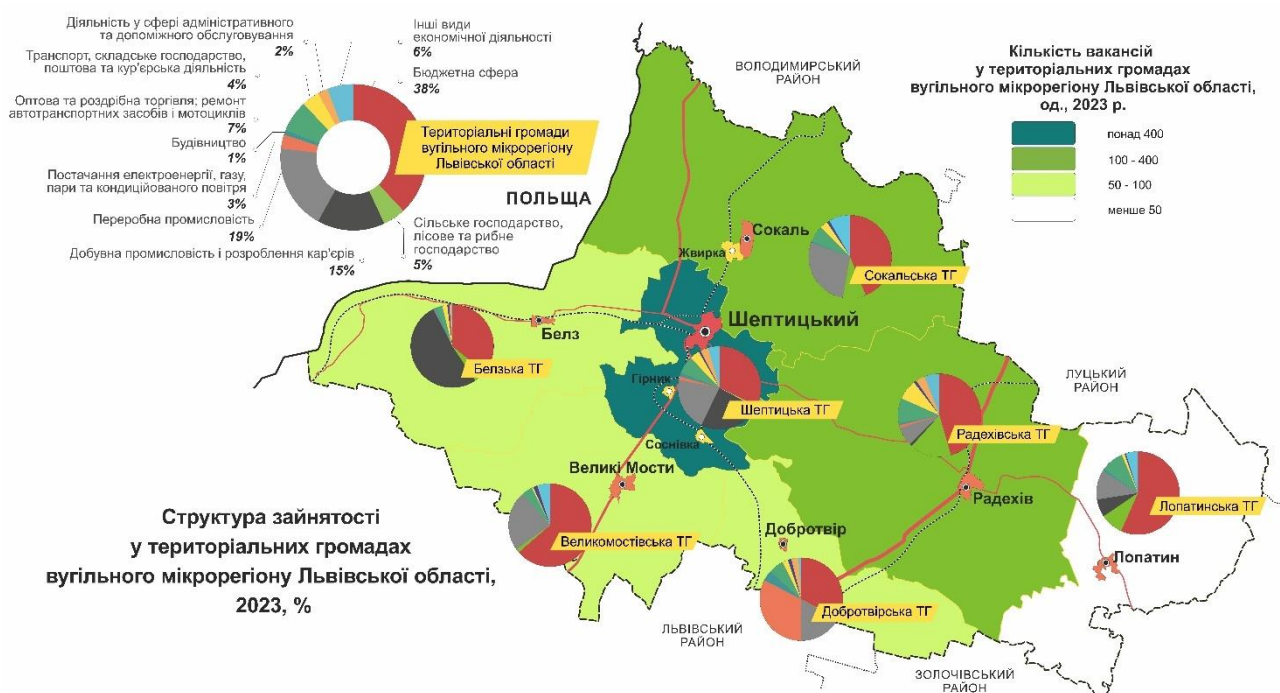

Рис. 2.5. Мапа зайнятості у територіальних громадах вугільного мікрорегіону Львівської області

Згідно з офіційними даними Львівського обласного центру зайнятості, на одного зареєстрованого безробітного у мікрорегіоні припадає п'ять вакансій. З боку пропозиції робочої сили на небажання реєструватись впливають питання мобілізації, водночас це все ж вказує на дисбаланси за професійною кваліфікацією між пропозицією робочої сили і попитом на неї. Найбільш затребуваними у 2023 році у ВМР Львівської області були робітники з видобутку вугілля та на будівництві, робітники металургійних та машинобудівних професій, в галузі точної механіки, ручних ремесел і друкування, працівники з обслуговування промислового устаткування, складальники машин. Ці професії вимагають повної загальної середньої та професійно-технічної освіти чи повної загальної середньої освіти та професійної підготовки на виробництві. Тобто ключовою умовою праці в даному випадку є досвід або можливість його набуття. Важливо також наголосити, що попри скорочення обсягів видобутку вугілля та закриття шахт в громаді високий незадоволений попит на робітників з видобутку вугілля.

У трьох громадах понад половину вакансій пропонуються одним роботодавцем. У Добротвірській селищній територіальній громаді основним роботодавцем є ВП

«Добротвірська теплова електрична станція» АТ «ДТЕК Західенерго», відповідно цей роботодавець пропонує 64,7% усіх вакансій у громаді. У Лопатинській громаді 58,0% вакансій пропонує ТзОВ «Лопатинський торфобрикетний завод». У Белзькій 77% вакансій пропонує ДП «Львіввугілля».

Частка працедавців, які у пошуках робочої сили, стикнулися з проблемами, у мікрорегіоні є вкрай високою – вищою на 10,5% порівняно з Львівською областю та на 11,5% з загальноукраїнським значенням. Основними причинами труднощів у процесі найму є: мобілізація чоловіків (на цьому як на основній проблемі акцентують 38,1% роботодавців), дефіцит кадрів (зазначають ¼ респондентів) та недостатня кваліфікація працівників (1/5 опитаних). Мобілізація чоловіків в умовах третього року війни є очевидною проблемою, яка має наслідком небажання чоловіків офіційно працевлаштовуватися, високий попит на роботу у сфері критичної інфраструктури тощо. Натомість дві інші причини (дефіцит кадрів і недостатня кваліфікація працівників) чітко відповідають українським тенденціям «кадрового голоду».

Ключові виклики ринку праці мікрорегіону

- ✓ Тривале в часі зменшення кількості зайнятих та трудового потенціалу мікрорегіону загалом. Специфікою структури зайнятості ВМР Львівської області є висока частка найманих працівників у видобувній та переробній промисловості, а також бюджетній сфері. При цьому, суттєво нижча (ніж загалом по Львівській області) частка зайнятих у сфері послуг, що свідчить про нерозвиненість цього сектору в мікрорегіоні.
- ✓ Сучасний ринок праці мікрорегіону характеризується «кадровим голодом» та великою кількістю вакансій для фахівців робітничих професій, зокрема вакансій на вуглевидобувних та енергогенеруючих підприємствах. Ринок праці Белзької міської, Добротвірської, Лопатинської селищних територіальних громад формується практично навколо одного великого роботодавця та бюджетної сфери.
- ✓ Процес трансформації економіки мікрорегіону обумовить ситуацію, коли у найближчі роки попит на робочу силу, яка виконує просту, повторювану роботу, значно зменшиться, а професії, які вимагають вищих, більш спеціалізованих навичок і характеризуються високим ступенем творчості, стануть більш затребуваними. Нові навички будуть потрібні фахівцям для індустрії 4.0, ІКТ, медицини, нової енергетики, галузей, пов'язаних із циркулярною економікою тощо. Саме ці галузі прийдуть на зміну традиційній спеціалізації мікрорегіону. Тому ресурси повинні спрямовуватись, з одного боку, на розвиток впровадження таких спеціальностей та створення матеріально-технічної бази закладів ПТО, що дозволить підвищити рівень автоматизації, діджиталізації, інноваційності виробничих процесів, а з іншого – на підтримку працівників в адаптації до нових вимог ринку праці.

Соціальна сфера

Створення нової економіки, яка б дозволила розвиватись ВМР Львівської області у разі закриття шахт, неможливе без формування якісно іншого людського капіталу. І це виклик для **сфери освіти**, насамперед професійної (професійно-технічної), яка має готувати кваліфікованих робітників для нових професій сучасної економіки. При цьому важливо оцінити потенційну кількість здобувачів такої освіти.

У 2023-2024 н.р. у закладах загальної середньої освіти мікрорегіону навчалось 23,731 тис. учнів. За останні чотири роки кількість учнів скоротилась на 1847 учнів, що становить 7,2%. Негативна демографічна ситуація останніх років спричиняла скорочення чисельності учнів 1-4 класів аж на -14,7%, тоді як чисельність учнів 5-9 класів скоротилась лише на -1,7%. Частка учнів, що продовжує навчатись у 10-11 класах, становить близько 11%, це свідчить про те, що частина дітей продовжує навчання у закладах професійної освіти після 9 класу. Отже, кількість дітей-випускників шкіл зменшуватиметься з року в рік, що однозначно зменшить і кількість дітей, які продовжуватимуть навчання у закладах професійної (професійно-технічної) чи вищої освіти. Зважаючи на вікову структуру населення і чисельність учнів по класах, вже **через 7-8 років кількість випускників шкіл зменшиться на 14-15%!**

Таблиця 2.2. Динаміка кількості учнів загальноосвітніх навчальних закладів ВМР Львівської області²¹

	2020-2021 н.р.				2023-2024 н.р.			
	учні 1-4 класів	учні 5-9 класів	учні 10-11 класів	всього	учні 1-4 класів	учні 5-9 класів	учні 10-11 класів	всього
ВМР Львівської області	10 299	12 420	2 859	25 578	8 780	12 215	2 736	23 731
Шептицька міська громада	4 150	5 002	1 064	10 216	3495	4 896	811	9 202
Сокальська міська громада	2 134	2 609	734	5 477	1869	2 566	758	5 193
Радехівська міська громада	1 558	1 889	541	3 988	1336	1 856	584	3 776
Великомостівська міська громада	932	1 116	206	2 254	783	1 122	268	2 173
Белзька міська громада	543	674	100	1 317	488	644	112	1 244
Добровірівська селищна громада	486	574	99	1 159	416	581	93	1 090
Лопатинська селищна громада	496	556	115	1 167	393	550	110	1 053
Темпи зменшення кількості учнів ВМР Львівської області 2020-2021 н.р. до 2023-2024 н.р., %					-14,7	-1,7	-4,3	-7,2

За результатами НМТ 2023 року серед 441 освітнього закладу Львівської області у сотні найкращих було 7 з 46 закладів ВМР Львівської області. При цьому лише 13 навчальних закладів мікрорегіону (менше ніж третина) мали середній бал вищий за середньообласний (146,4). Водночас 19 освітніх закладів, або 43% від усіх, посіли місце у третій та четвертій сотні. Серед цих закладів здебільшого сільські школи та заклади професійної (професійно-технічної) освіти.

Реалізація моделі справедливої трансформації ВМР Львівської області потребує перегляду освітніх програм та напрямків підготовки кваліфікаційних кадрів насамперед **закладів професійної (професійно-технічної) освіти**, які функціонують на території мікрорегіону. Така адаптація повинна відбуватись з урахуванням мінливих умов, таких як міграційні процеси, мобілізація до ЗСУ, орієнтирів на перспективні види економічної діяльності, розвитку господарства мікрорегіону на засадах діджиталізації, досягнення кліматичних цілей тощо. У цьому плані важливою буде співпраця навчальних закладів з роботодавцями та постійний процес моніторингу попиту на нові професії.

З метою виявлення потенційних можливостей та реалій в контексті справедливої трансформації ВМР Львівської області було проведено Комплексне дослідження сумісності освітніх програм з ринком праці Львівської області. Аналіз здійснювався щодо тенденцій на глобальному ринку праці та ринку праці Львівської області. На глобальному рівні дослідження було проведено Всесвітнім економічним форумом. Його респонденти схиляються до думки, що **впродовж наступних п'яти років ринок праці формуватиметься навколо двох тенденцій: діджиталізації та озеленення економіки**²².

Львівщина є потужним освітнім центром країни, де функціонує 29 вищих навчальних закладів. В межах дослідження²³ також проведено аналіз освітніх програм та навчальних планів усіх 29 вищих навчальних закладів області у таких сферах: гірництво, енергетика,

²¹ [HTTPS://MON.GOV.UA/OSVITNI-INDIKATORI-DASHBORD](https://mon.gov.ua/osvitni-indikator-i-dashbord)

²² КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ ТА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ В ЛЬВІВСЬКОМУ ВУГІЛЬНОМУ РЕГІОНІ У КОНТЕКСТІ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

²³ ТАМ САМО

охорона навколишнього середовища, промисловість та цивільне будівництво, інформаційні технології, розвиток регіональної та місцевої економіки та отримано такі результати:

- о лише 5 з 29 вищих навчальних закладів у Львівській області пропонують своїм абітурієнтам здобуття освіти у більшості сфер, що стосуються справедливої трансформації вугільних регіонів;
- о усі вищі навчальні заклади пристосували свої освітні програми до тенденцій на ринку праці регіону і пропонують навчальні програми у сфері «інформаційних технологій».

Попри те, що більшість вищих навчальних закладів розміщені на території м. Львів, у ВМР Львівської області розташовано сім закладів професійної (професійно-технічної) освіти (в т.ч. дві філії) та один заклад фахової передвищої освіти (табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Заклади професійної (професійно-технічної) освіти, розташовані в межах ВМР Львівської області²⁴

Назва закладу	Характеристика спеціальностей
Червоноградський гірничо-економічний фаховий коледж	Набір за професіями: гірництво, інженерія програмного забезпечення, маркетинг, підприємництво, торгівля, біржова діяльність, фінанси, банківська справа та страхування з можливістю отримання диплома молодшого спеціаліста та фахового молодшого бакалавра.
Вище професійне училище №11 м. Червонограда	Набір за професіями: оператор з обробки інформації та програмного забезпечення; оператор комп'ютерної верстки, оператор цивільного дрону, кравець, закрійник, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, електромеханік з ремонту та обслуговування лічильно-обчислювальних машин
Державний професійно-технічний навчальний заклад «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей»	Набір за професіями: електромонтер з ремонту та обслуговування сонячних електроустановок, електрослюсар підземний, електрозварник ручного зварювання, слюсар-ремонтник, електрогазозварник, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, електрогазозварник., муляр, штукатур, лицювальник-плиточник, монтажник гіпсокартонних конструкцій кухар, кондитер, бармен.
Доброутвірський професійний ліцей	Набір за професіями: кухар, кондитер, кравець, електрогазозварник. газорізальник; слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткувань; монтажник гіпсокартонних конструкцій
Державний професійно-технічний навчальний заклад «Сокальський професійний ліцей»	Набір за професіями: кухар-кондитер, перукар (перукар-модельєр), манікюрник, візажист, штукатур, лицювальник-плиточник, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, електрогазозварник, газозварник.
Державний навчальний заклад «Угнівський аграрно-будівельний ліцей»	Набір за професіями: машиніст крана автомобільного, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва; лицювальник-плиточник, штукатур, муляр; монтажник санітарно-технічних систем та устаткування, електрогазозварник; столяр будівельний, паркетник; кравець
Філія Державного навчального закладу «Угнівський аграрно-будівельний ліцей»	Набір за професіями: муляр, лицювальник-плиточник, столяр будівельний, штукатур, монтажник санітарно-технічних систем і устаткування, електрогазозварник.
Філія Доброутвірського професійного ліцею в с. Лопатин	Набір за професіями: кухар, кондитер, штукатур, монтажник гіпсокартонних конструкцій, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів, електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування

Спостерігається позитивна тенденція щодо підвищення інтересу до професійно-технічної освіти. У 2023-2024 н.р. у зазначених восьми закладах ВМР Львівської області навчалось 2 305 учнів, з яких 90,9% за бюджетною та 9,1% за контрактною формами навчання. **За останні п'ять років попри скорочення кількості учнів у загальноосвітніх навчальних закладах кількість учнів у закладах ПТО мікрорегіону збільшилась на 7,9%.**

²⁴ ДЖЕРЕЛО: [HTTPS://REGISTRY.EDBO.GOV.UA/OPENDATA/](https://registry.edbo.gov.ua/opendata/)

Освіта, особливо професійна підготовка, має прямий вплив на підготовку молодих людей до роботи. За результатами оцінки та опитуваннями, освітні програми професійної (професійно-технічної) освіти в мікрорегіоні часто не адаптовані до змінених умов і потреб ринку праці, а досягнення кліматичних цілей вимагатиме більш тісного зв'язку між освітою та потребами нової економіки. У цьому плані важливою буде співпраця навчальних закладів з роботодавцями та постійний процес моніторингу попиту на нові професії. Окрім цього, додаткових інвестицій потребує матеріально-технічна база закладів освіти, підготовка викладачів та залучення молодих фахівців (проблемою в регіоні є висока частка викладачів пенсійного віку).

Заклади по-різному будують свою політику щодо впровадження нових спеціальностей: за останні п'ять років у трьох закладах не змінювались спеціальності підготовки (за винятком конфігурацій з наявних спеціальностей). Водночас ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей» відкрив спеціальність підготовки працівників у сфері відновлювальної енергетики - Електромонтер з ремонту та обслуговування сонячних електроустановок. У закладі відкрито навчально-практичний центр (НПЦ) «Альтернативної енергетики» коштом обласного бюджету та Німецького товариства міжнародного співробітництва GIZ, на базі Червоноградського Вищого професійного училища №11 у 2024 році створено НПЦ «Оператор цивільних безпілотних апаратів» та проводиться навчання за спеціальністю «оператор цивільного дрону».

Трансформація ВМР Львівської області потребує **перекваліфікації / підвищення кваліфікації** робітників відповідно до визначених пріоритетних напрямків економіки мікрорегіону.

Перекваліфікацію працівників у ВМР Львівської області можна пройти як на базі освітніх закладів, у Львівському центрі професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості, мережі Центрів Едукації, так і онлайн на платформах Дія.Освіта, Prometheus, Reinforce, Coursera, Udemu тощо. У 2024 році **на базі двох закладів професійної освіти** можна пройти курси перекваліфікації, а саме: на базі Сокальського професійного ліцею за спеціальностями: слюсар з ремонту колісних транспортних засобів та обвальник м'яса; на базі Вищого професійного училища №11 м. Червоноград за спеціальностями: оператор цивільного дрона (до професії оператор безпілотних авіаційних систем: оператор наземних засобів керування БЛА); оператор агродрона (застосування сучасних технологій обробітку с/г угідь); швачка; закрійник.

До можливостей також слід віднести **проєкт Skills for Recovery** (реалізує Німецьке товариство міжнародного співробітництва (GIZ)) серед інших у Львівській області. Напрямами проєкту є: побудова навичок та надання знань для залучення населення у якості професійних робітників до процесу відновлення; підтримка активації вразливих груп населення (напр., колишні учасники бойових дій та ВПО); допомога молоді у здобутті якісної освіти в умовах війни, розвиток підприємницьких навичок, зокрема жіночого підприємництва. Проєкт має на меті покращити навички та знання для 14 робітничих професій у галузях: будівництво і енергетика, транспорт і логістика, сільське господарство та сфера послуг.

Для формування навичок підприємництва мешканців ВМР Львівської області та зростання самозайнятості населення **у м. Шептицький** відкрито **Центр трансферу технологій**. Проєкт реалізує Федеральне міністерство економіки і захисту клімату Німеччини (BMWK) за підтримки Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH у межах проєкту "Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України". Мета Центру – створення сприятливого середовища для розвитку підприємницьких ідей та перетворення їх в успішні бізнес-проєкти, а також сприяння інноваціям та справедливій трансформації Шептицького району. Центр відіграє роль освітнього хабу та є простором для консультацій для стартаперів та підприємців ВМР Львівської області, доступними є послуги патентування, атестації, прототипування, створення дизайну, 3D-друк та інше.

Первинний рівень медичної допомоги надається комунальними закладами в усіх територіальних громадах мікрорегіону. Для надання спеціалізованої медичної допомоги у ВМР Львівської області сформовано медичний кластер, який включає: кластерний заклад –

КНП «Червоноградську центральну міську лікарню» , загальні лікарні - КНП Радехівська ЦРЛ та КНП Сокальська ЦРЛ.

Червоноградська кластерна лікарня надає послуги в межах 25 пакетів медичних гарантій. Попри це вимогою часу є широке надання послуг з реабілітації населення, військових, шахтарів, ВПО тощо. Водночас лікарня не фінансується за пакетами реабілітаційної допомоги дорослим та дітям. В цьому напрямку лікарня планує запуск відділення реабілітації на 20 ліжко-місць в колишньому гінекологічному відділенні.

У ВМР Львівської області **за напрямом медична реабілітація** є лише один надавач послуг, що має укладений договір про медичне обслуговування населення з НСЗУ за програмою медичних гарантій – КНП "Сокальська районна лікарня". За рахунок обласного бюджету у КЗ **«Львівська обласна лікарня відновного лікування №3» в м. Соснівка** надаються послуги фізичної реабілітації і психосоматичної допомоги військовим, учасникам АТО.

Соціальну реабілітацію у ВМР Львівської області надають територіальні центри соціального обслуговування у м. Шептицький, м. Великі Мости, м. Сокаль, спеціалізований комунальний заклад «Лешківський психоневрологічний пансіонат» та громадські організації - Червоноградська міська ГО неповносправної молоді «Ніка», ГО Об'єднання інвалідів з дитинства м.Червоноград «Промінь надії», ГО «Довіра 9» м. Великі Мости, Християнський реабілітаційний центр «Новий початок» у м. Шептицький.

Потенціал розвитку має спеціалізований Центр охорони зору у м. Добротвір, що був започаткований ще у 2011 році в рамках підписання Стратегії соціального партнерства Добротвірської міської лікарні з енергетичною компанією ДТЕК.

Ключові виклики розвитку

- ✓ Трансформація сектору освіти, зокрема професійної (професійно-технічної) у відповідь на запити справедливої трансформації та диверсифікації економіки мікрорегіону. В умовах активізації міграційних процесів важливо забезпечити якісну освіту, яка дозволить утримувати кваліфіковані кадри, які знайдуть роботу в нових, інноваційних видах економічної діяльності. Висококваліфікований персонал дозволить ефективно пройти процес трансформації.
- ✓ Розвиток можливостей перекваліфікації для дорослого населення (зокрема шахтарів, ветеранів, жінок, ВПО) з акцентом на профорієнтацію. Просування та популяризація видів економічної діяльності / професій, які є стратегічними в процесі справедливої трансформації ВМР Львівської області.
- ✓ Підвищення якості медичних послуг для мешканців та розширення їх спектру. Популяризація видів медичних послуг, які можуть стати «магнітами» у розвитку медичного туризму, зокрема медична та соціальна реабілітація, офтальмологічні послуги (с. Добротвір).
- ✓ Розбудова мережі громадських просторів, рекреаційної інфраструктури, спортивних споруд / майданчиків, для проведення змістовного дозвілля мешканців, зокрема молоді.

Фінансово-бюджетна спроможність громад ВМР Львівської області

За показниками фінансового стану територіальні громади ВМР Львівської області належать до громад з різними позиціями в рейтингу бюджетного забезпечення серед 73 ТГ Львівської області. За підсумком I кварталу 2024 року до першої десятки громад-лідерів потрапила Радехівська міська територіальна громада, яка посідає десяту позицію в рейтингу. Високі позиції мають також Великомоствівська (13 позиція), Шептицька (27) міські і Добротвірська селищна ТГ (31-32) охоплюють позиції у першій половині громад в рейтингу, натомість Сокальська (42), Белзька (49) міські ТГ - у другій. Лопатинська селищна територіальна громада належить до громад з найнижчими показниками фінансової спроможності (65).

Обсяг власних доходів бюджетів територіальних громад ВМР Львівської області у 2023 році становив 1 886 млн грн, що на 140,7 млн більше, ніж у рік війни. Доходи бюджетів територіальних громад ВМР Львівської області на 61,0% формуються завдяки власним доходам (громад Львівської області – на 66,1%).

За результатами 2023 року 4 з 7 громад ВМР Львівської області були дотаційними: Лопатинська селищна ТГ на 37,8%, Белзька міська ТГ на 14,7%, Сокальська міська ТГ на 12,1%, Радехівська міська ТГ на 6%. Шептицька, Великомоствівська міські та Добротвірська селищна ТГ не отримували базової дотації з державного бюджету. Важливо, що власні доходи Великомоствівської міської ТГ у 2023 році значною мірою формувались за рахунок військового ПДФО, яких громада не отримує у 2024 році, що суттєво знизило її податкоспроможність. Зважаючи на зазначене, реалізація проєктів в межах справедливої трансформації не може лягти на плечі територіальних громад та вимагає зовнішнього фінансового забезпечення.

Важливим показником ефективності функціонування громади, який розраховується шляхом співвідношення власних доходів бюджету громади до її площі, є рівень фіскальної віддачі території. Він дає змогу прослідкувати «заробіток» громади з кожного гектара її території. ВМР Львівської області характеризується більше ніж вдвічі нижчою фіскальною віддачею території і значно повільнішими темпами її зростання порівняно з середньообласним значенням (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Мапа фіскальної віддачі території громад вугільного мікрорегіону Львівської області, 2023 рік

У територіальному розрізі мікрорегіону притаманна диспропорційність за цим показником. Якщо власні доходи бюджету Шептицької міської територіальної громади на одиницю території і темп їх приросту у понад два рази вищі ніж в області, то фіскальна віддача інших громад значно менша (зокрема, доходи Лопатинської селищної територіальної громади на одиницю площі – більше ніж ушестеро нижчі, ніж середнє на Львівщині).

Бюджетоформуючим податком для громад ВМР Львівської області, як і для усіх громад Львівської області, є ПДФО (рис. 2.7). Надходження від його справляння становлять 67% власних доходів. Частка податку є дещо вищою ніж середній показник по регіону (61%).

Підприємства сфери вуглевидобутку та енергогенерації «беруть участь» у наповненні бюджетів чотирьох з семи громад мікрорегіону: Белзької, Добротвірської, Шептицької та

Сокальської. Найбільш залежними серед громад є Белзька (податкові доходи якої на 1/5 наповнюються за рахунок справляння ПДФО вугільними підприємствами) та Добротвірська (частка ПДФО, сплачена підприємством енергогенерації на території громади, становить 21,6%). Рівень залежності Шептицької та Сокальської громад є значно меншим – відповідно 9,1% та 1,2%. Це пов'язано із порівняно вищим рівнем їх економічного розвитку, що зумовило концентрацію тут порівняно розвиненої інфраструктури і підприємницького потенціалу.

Хоча загалом структура власних доходів бюджетів громад мікрорегіону відповідає структурі власних доходів області, частка надходжень від справляння акцизного податку з реалізації підакцизних товарів суб'єктами господарювання в сфері роздрібної торгівлі (на 1%), єдиного податку (на 3%), майнових податків (на 2%) є меншою порівняно з середніми відсотками у Львівській області (що і зумовлює посилення ролі надходжень від справляння ПДФО). Така ситуація є наслідком нижчої підприємницької активності мешканців, меншими ставками податків на нерухоме майно і землю внаслідок їх меншої вартості та нижчого попиту на них, нерозвиненістю третинного сектору (зокрема сфери торгівлі).

До десяти найбільших платників податків входять п'ять шахт ДП «Львіввугілля», три комунальні установи місцевих рад, кінологічний навчальний центр у м. Великі Мости та одне переробне підприємство – ДП «СУНДС ТЕКСТИЛЬ Україна».

Таблиця 2.4. Найбільші платники податків до бюджетів територіальних громад ВМР Львівської області, станом на 1 січня 2024 року²⁵

Назва	Назва територіальної громади	ПДФО	Єдиний податок	Плата за землю	Податок на нерухоме майно	Акциз
Відділ освіти Червоноградської міської ради	Шептицька	53566,7	-	22,1	-	-
ВП «Шахта «Степова»	Белзька	41035,7	-	-	-	1,7
ВП «Шахта «Червоноградська»	Шептицька	37764,4	-	-	-	-
КНЦ (В/Ч 2418)	Великомостівська	37072,7	-	0,3	-	-
ВП «Шахта «Межирічанська»	Шептицька	36949,3	-	-	-	-
ВП «Шахта «Відродження»	Шептицька	35618,1	-	-	-	-
Комунальна установа «Центр з обслуговування закладів освіти» Сокальської міської ради	Сокальська	33309,2	-	5,3	5,0	-
ДП «СУНДС ТЕКСТИЛЬ Україна»	Сокальська	32686,6	-	-	0,7	-
ВП «Шахта «Степова»	Шептицька	30987,6	-	-	-	0,5
КП «Центральна міська лікарня Червоноградської міської ради»	Шептицька	25076,6	-	28,8	-	-

²⁵ Джерело: на основі даних Головного управління ДПС у Львівській області (інформації по суб'єктах господарювання Львівської області згідно з даними звітності по єдиному соціальному внеску)

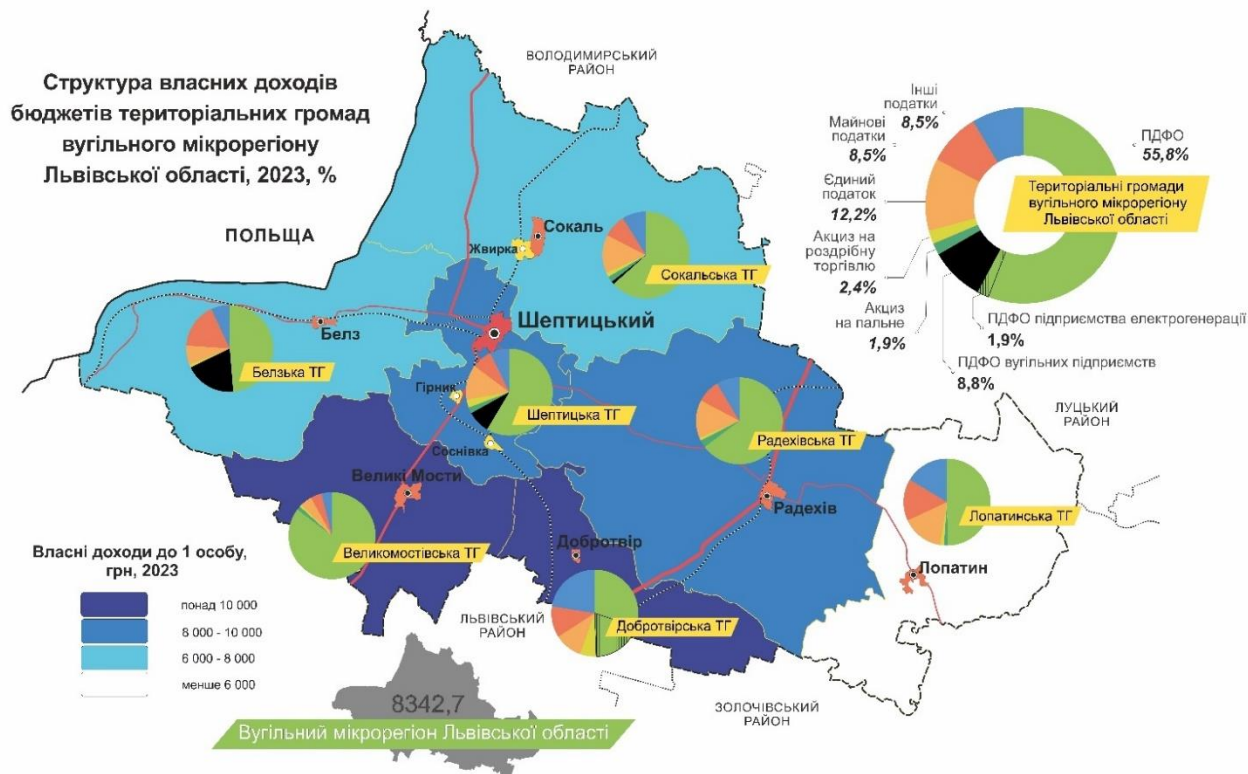

Рис. 2.7. Структура власних доходів бюджетів територіальних громад ВМР Львівської області, %, 2023 рік

Ключові виклики розвитку

- ✓ Фінансова спроможність громад мікрорегіону значною мірою залежить від вуглевидобувних підприємств та установ бюджетної сфери, адже це найбільші платники податків у мікрорегіоні. Збереження рівня фінансової спроможності громад в умовах скорочення / припинення вуглевидобутку вимагає особливої уваги до диверсифікації джерел формування їх податкових доходів.
- ✓ Зважаючи на обсяги доходів місцевих бюджетів територіальних громад ВМР Львівської області (4 з яких є дотаційними), реалізація проєктів в межах справедливої трансформації вимагає спрямування значного зовнішнього фінансового ресурсу (державного бюджету, донорських коштів тощо).

Потенціал господарського розвитку

У ВМР Львівської області сконцентровано 31 **інвестиційний об'єкт** типу «Brownfield» та 99 інвестиційних об'єктів типу «Greenfield».

Більшість інвестиційних об'єктів мікрорегіону мають вигідне транспортно-логістичне розміщення, адже локалізуються уздовж важливих автомобільних доріг (зокрема, автошляхів Р15 та Т-14-04) та неподалік залізничних колій, а 8 об'єктів типу «Brownfield» та близько 15 об'єктів типу «Greenfield» розташовані у безпосередній близькості до україно-польського кордону. Крім того, інвестиційні об'єкти мікрорегіону тяжіють до міських поселень (найбільше – до міст Шептицький, Сокаль та Белз) – центрів концентрації ресурсів, робочої сили тощо.

У контексті переходу від вугільної енергетики до більш стійких та екологічно чистих джерел енергії важливе значення має наявність у західній частині мікрорегіону, на території Белзької міської громади, трьох пулів земельних ділянок, призначених для розміщення

сонячних електростанцій, площею до 30 га кожен. Розвиток альтернативної енергетики на території мікрорегіону сприятиме диверсифікації енергетичного сектора, реабілітації та відновленню земель, створенню нових робочих місць та розвитку альтернативних сфер в економіці ВМР. Крім того, наявність земельних ділянок, призначених для розміщення сонячних електростанцій, а також низки інших вільних ділянок типу «Greenfield» поруч, може сформувати потенціал для створення у майбутньому кластера зеленої енергетики.

Наявність достатньої кількості інвестиційних об'єктів різних типів, їх вигідне економіко-географічне та транспортно-логістичне місцезнаходження формує потенціал для створення на території мікрорегіону мультимодальних хабів, орієнтованих на надання послуг, зокрема, експортним підприємствам.

Натомість на території мікрорегіону обмеженою є пропозиція інвестиційних об'єктів сільського господарства. За даними Аналітичного порталу Львівщини²⁶ станом на кін. I півріччя 2024 р. тут налічувалося лише 5 відповідних об'єктів (або лише 4,1% від загальної чисельності відповідних об'єктів Львівської області). Їх локалізація є нерівномірною: 3 об'єкти знаходяться у населених пунктах Сокальської міської територіальної громади, ще 2 об'єкти – у населених пунктах Белзької міської територіальної громади. Інвестиційні об'єкти сільського господарства ВМР Львівської області знаходяться у зношеному стані, потребують реконструкції. Лише окремі з них частково забезпечені інженерними комунікаціями. Як правило, це водопостачання.

Розвинута сфера переробної промисловості та вигідне місцерозташування (залізничне сполучення, прикордонне розташування громад, близькість до Львова та Луцька) забезпечують також переваги для розвитку логістики у районі та залучення інвестиційного ресурсу. У квітні 2024 р. в межах реалізації проєкту GIZ «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України» на території Шептицької міської територіальної громади (с. Сілець) було утворено **індустріальний парк «Червоноград»**, єдиний у районі з 18-ти зареєстрованих у Львівській області. Індустріальний парк розташований на площі понад 63 га. Метою його формування є створення 3250 нових робочих місць і залучення 1,5 млрд грн інвестицій. Крім того, конфігурація парку передбачає використання території терикона колишньої шахти як пілотного для України проєкту ревіталізації териконів і їх використання громадами.

Згідно з концепцією створення індустріального парку його завданнями є: 1) відновлення промислового потенціалу міста і диверсифікація монопрофільної вугільної економіки; 2) використання логістичного потенціалу міста, його прикордонного розташування; 3) створення нових робочих місць, в тому числі для працевлаштування працівників вугільнодобувної сфери та суміжних з нею галузей, внутрішньо переміщених осіб тощо. Чітко визначене функціональне призначення парку – переробна промисловість та науково-технічна діяльність²⁷.

Також за підтримки проєкту GIZ «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України» у Шептицькому у перспективі планується створення інноваційного технопарку на площі майже 90 га.

Унаслідок багаторічного видобутку вугілля на території ВМР Львівської області виникло чимало **постпромислових територій**. Зокрема, до них належать закриті шахти, землі під териконами та іншими відвалами гірської породи, землі під інфраструктурою, пов'язаною із видобутком вугілля тощо.

Насамперед, **постпромислові території мікрорегіону характеризуються малопродуктивними та деградованими землями із низькою родючістю**. Зокрема, у Шептицькій міській територіальній громаді станом на середину 2023 р. площа деградованих земель становила понад 500 га.

Значні площі земельних угідь мікрорегіону зайняті під **териконами** (загалом їх налічується 22 од., площа кожного терикону варіює у межах 9-12 га) **та відходами від**

²⁶ АНАЛІТИЧНИЙ ПОРТАЛ ЛЬВІВЩИНИ. URL: [HTTPS://APL.LODA.GOV.UA/PORTAL/APPS/SITES/#/SITE/APPS/bb85952172ba4388b56aa043ec38f644/EXPLORE](https://apl.loda.gov.ua/portal/apps/sites/#/site/apps/bb85952172ba4388b56aa043ec38f644/explore)

²⁷ КОНЦЕПЦІЯ: ІНДУСТРІАЛЬНИЙ ПАРК ЧЕРВОНОГРАД. URL: [HTTPS://WWW.CHG.GOV.UA/GET BLOG_FILES.PHP?ID=11688&NAME=075E7EE8785397F40C1522D2BF8A6007](https://www.chg.gov.ua/get_blog_files.php?id=11688&name=075e7ee8785397f40c1522d2bf8a6007)

збагачення вугілля, яке здійснює Центральна збагачувальна фабрика «Червоноградська» (ПАТ «Львівська вугільна компанія»). Гострою проблемою також є **утворення інших відвалів гірської породи**, нагромадження яких зумовлює небезпечні техногенні зміни. Іншою проблемою постпромислових територій ВМР Львівської області є **розміщення на земній поверхні значних об'ємів** (станом на кін. 2022 р. – приблизно 200 млн м³)²⁸ **шахтних вод із високою мінералізацією** – 6-8 і більше г/л. Для цих, а також прилеглих територій, характерними є солове забруднення ґрунту, унаслідок чого здійснюється негативний вплив на (1) рослинність, особливо на сільськогосподарські культури, які вирощуються неподалік постпромислових територій, (2) водні екосистеми (зокрема, через потрапляння забруднених ґрунтових вод в річки, ставки тощо), що призводить до забруднення водойм та зниження біорізноманіття.

Іншим типом постпромислових територій ВМР Львівської області є **шахтні комплекси закритих шахт**. У мікрорегіоні наявні 5 закритих шахт: шахта «Червоноградська» (колишня шахта № 2 «Червоноградська»), закрита у 1996 р., шахта № 5 «Великомостівська», шахта «Бендюзька» (колишня шахта № 2 «Великомостівська»), закрита у 2006 р., шахта «Візейська» (колишня шахта № 8 «Великомостівська»), закрита у 2009 р., шахта «Зарічна» (колишня шахта № 7 «Великомостівська»), закрита у 2015 р.

У листопаді 2022 р. через вичерпання запасів припинила видобуток вугілля шахта «Великомостівська» (колишня шахта №1 «Великомостівська»).

Шахтні комплекси закритих шахт – це адміністративні корпуси, шахтні стволи, вентиляторні установки, інфраструктура, пов'язана із видобутком вугілля, а також земля під такою інфраструктурою тощо. На базі одного із шахтних комплексів створено індустріальний парк «Червоноград».

Важливим чинником розвитку підприємницької активності в мікрорегіоні також повинна стати територіальна близькість до **міжнародних пунктів пропуску**. На північному заході мікрорегіону наявний міжнародний автомобільний пункт пропуску «Угринів-Долгобичув» Львівської митниці (пасажирські та вантажні перевезення автомобілями з повною масою до 3,5 тонн).

Потужним імпульсом для зростання інвестиційної привабливості ВМР Львівської області може стати відкриття нових пунктів пропуску – «Белз – Будинін» та «Варяж – Усьмеж» на україно-польському кордоні. Очікується, що Європейським Союзом до 2026 р. буде інвестовано на зазначені заходи близько 100 млн євро. Станом на кін. I півріччя 2024 р. здійснюються ремонтні роботи на автошляхах, які ведуть до майбутніх пунктів пропуску. Зокрема, в межах міжнародного проекту «Розбудова прикордонної дорожньої інфраструктури на підходах до українсько-польського кордону» здійснюється влаштування покриття на прикордонній дорозі Т-14-04 Шептицький – Рава-Руська.

ВМР Львівської області розміщений на перетині кількох торговельних шляхів, зокрема Одеса-Львів-Варшава-Гданськ. В умовах повномасштабної війни та зміни вектору товаропотоків із України у напрямі Європейського Союзу, а також переорієнтації перевалки товарів морським транспортом на автомобільний та залізничний транспорт, перспективним для соціально-економічного розвитку мікрорегіону є з'єднання наприкінці 2023 р. м. Варшави (Польща) і м. Рава-Руська (Україна) залізничним сполученням європейського зразка. Продовження цього маршруту до м. Шептицький, шляхом реновації наявної гілки між м. Рава-Руська та Шептицький із заміною її на евроколію, стане вагомим чинником підвищення транспортно-логістичного потенціалу ВМР Львівської області. Зважаючи на те, що зазначена залізнична гілка влітається у новостворений Червоноградський індустріальний парк, її реконструкція може стати додатковим чинником підвищення зацікавленості бізнесу до роботи в індустріальному парку.

Зростання площ постпромислових територій у ВМР Львівської області актуалізує пошук шляхів їх ревіталізації та залучення до місцевої економіки. Зокрема, перспективними вбачаються: розвиток на базі закритих шахтних комплексів промислового туризму (враховуючи відповідний позитивний досвід інших країн); створення на постпромислових

²⁸ ЩОРІЧНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ В 2022 РОЦІ. URL: [HTTPS://DRIVE.GOOGLE.COM/FILE/D/1QOLYQ-S07NZVOVR-B9IWRGOOZPMEZDVA/VIEW](https://drive.google.com/file/d/1QOLYQ-S07NZVOVR-B9IWRGOOZPMEZDVA/view)

територіях місць для складів, офісів, перевантаження продукції тощо; розміщення сонячних панелей на промислових територіях шахт; використання порід териконів та відвалів для отримання глинозему для виплавляння алюмінію, виробництва цегли, будівельних плит, стінових панелей тощо (за оцінками експертів-будівельників, використання порід териконів у будівельній галузі дозволить здешевити вартість будівельної продукції щонайменше на 15-20%) тощо. У контексті зменшення шкідливого впливу до довкілля актуальним також є озеленення постпромислових територій мікрорегіону.

Інфраструктура підтримки бізнесу, завдяки якій формується організаційно-економічне середовище для сприяння підприємницькій діяльності та швидкій адаптації суб'єктів малого і середнього бізнесу до ринкових умов, на території ВМР Львівської області розвинена значно менше, ніж у зоні м. Львова та Львівської агломерації. Це одна з основних причин повільніших темпів розвитку підприємництва у мікрорегіоні, адже сформоване середовище розвитку та функціонування бізнесу включає великий спектр суб'єктів господарювання різних напрямів (банки, страхові компанії, фінансові посередники, громадські організації, суб'єкти правової допомоги, спілки підприємців тощо), які створюють можливості для розвитку підприємців. Їх недостатня представленість обмежує маневреність у веденні підприємницької діяльності.

Згідно з Довідником НБУ²⁹, на території Львівської області налічується 404 суб'єкти банківської діяльності (банки, філії, відділення, представництва), з них у ВМР Львівської області – 25 суб'єктів (6,2% від загальної кількості банків у регіоні). Найбільша їх кількість – у містах Шептицькому (16), Сокалі (3) та Радехові (2).

За даними аналітичної платформи UC.Market³⁰, на ВМР Львівської області припадає близько 3,5% компаній, що працюють у секторі фінансових послуг у Львівській області, 1,6% компаній з оренди та лізингу, 2,3% компаній з операцій з нерухомим майном, 2,4% суб'єктів господарювання у сфері реклами та маркетингу, 2,5% юридичних фірм. Це свідчить, що система інститутів супроводу бізнесу у мікрорегіоні не розвинена на достатньому рівні та має стримуючий вплив на розвиток малого і середнього бізнесу.

З огляду на розвиток Шептицького як важливого промислового осередку, де концентруються великі підприємства, на території громади активно функціонують три асоціації підприємців: **Міська громадська організація підтримки та захисту малого та середнього бізнесу «Єдність»**, що розвивається тут з 2004 року; **Червоноградська місцева галузева рада підприємців та Червоноградська місцева асоціація роботодавців**. Крім того, на території громади функціонує інформаційно-консультативна установа **Червоноградський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги**.

Одним з найбільш активних суб'єктів підтримки бізнесу на території мікрорегіону є **ГО «Агенція місцевого економічного розвитку Надбужжя» (АМЕР)**, створена у 2015 році, яка функціонує у Добротвірській територіальній громаді. Серед широкого спектру напрямів діяльності агенція веде роботу з промоції регіону серед потенційних інвесторів та залучення інвесторів, підтримки іноземних інвесторів, допомоги при плануванні та здійсненні інвестицій, реалізації навчальних програм для бізнесу, консультуванні бізнесу тощо.

Осередками громадської активності населення у мікрорегіоні звично є найбільші міста. До таких належать Шептицький (251 ГО), Сокаль (123) та Радехів (74). У Великих Мостах та Белзі – 11 та 8 ГО відповідно³¹. Серед таких – громадські організації підтримки підприємницького сектору (Червоноградська міська громадська організація підтримки і захисту малого і середнього бізнесу «Єдність», ГО «Агенція місцевого економічного розвитку Надбужжя» (АМЕР) тощо), організації соціального спрямування (ДГО «Територія життя», БФ «Белзька земля», Молодіжний центр «Home Space», ГО «Центр ментального здоров'я та соціально-психологічної підтримки», ГО «Громадський актив Червонограда», Червоноградська міська громадська організація неповносправної молоді «Ніка», Міська молодіжна громадська організація «Станиця Червоноград Пласту - Національної скаутської

²⁹ ДОВІДНИК НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ.
[HTTPS://BANK.GOV.UA/UA/SUPERVISION/INSTITUTIONS?PAGE=5&PERPAGE=100&SEARCH=&STATUS=1&TYPE%5B%5D=1&TYPE%5B%5D=2&TYPE%5B%5D=3&TYPE%5B%5D=4&TYPE%5B%5D=6&TYPE%5B%5D=7®ION%5B%5D=13&UID=&SUID=&DATE_FROM=&DATE_TO=&FB_DATE_FROM=&FB_DATE_TO=](https://bank.gov.ua/ua/supervision/institutions?page=5&perpage=100&search=&status=1&type%5B%5D=1&type%5B%5D=2&type%5B%5D=3&type%5B%5D=4&type%5B%5D=6&type%5B%5D=7®ion%5B%5D=13&uid=&suid=&date_from=&date_to=&fb_date_from=&fb_date_to=)

³⁰ UC.MARKET. АНАЛІТИЧНА ПЛАТФОРМА. [HTTPS://YOUCONTROL.MARKET/#CONTACT](https://youcontrol.market/#contact)

³¹ UC.MARKET. АНАЛІТИЧНА ПЛАТФОРМА. [HTTPS://YOUCONTROL.MARKET/#CONTACT](https://youcontrol.market/#contact)

організації України», ГО «Щит нації – Захід», ГО «Спортивна федерація для атлетів з особливостями розумового та фізичного розвитку м. Червонограда» тощо).

Зважаючи на специфіку економіки та виробничої діяльності у мікрореєоні, що супроводжується значними екологічними загрозами, тут також функціонують громадські організації екологічного спрямування: ГО «Екологія та соціальний захист міста Червонограда», ГО «Молодь – Еко – Синергія», ГО «Фундація розвитку та стратегічних змін», Екологічний клуб «Разом» Сокальського осередку ЛОГО «Разом», ГО «ЕкоДобро» тощо.

Ключові виклики розвитку:

- √ Ефективне використання господарського потенціалу мікрореєону – загосподарювання постпромислових територій, залучення інвестицій та включення в господарську діяльність інвестиційних об'єктів типу «Brownfield» та «Greenfield», використання переваг прикордонного розташування та включення в міжнародні транспортні мережі.
- √ Створення мережі діючих індустріальних парків та їх просування.
- √ Розвиток інституцій підтримки підприємництва в мікрореєоні.
- √ Створення та просування бренду ВМР Львівської області, активне використання міжкуніпального співробітництва громад мікрореєону для реалізації спільних проєктів розвитку, розвиток інституцій підтримки підприємництва повинно сформувати передумови для залучення інвестицій та розвитку інновацій.

Екологічна ситуація

Негативний вплив на якість **атмосферного повітря** у ВМР Львівської області чинять надмірні викиди забруднюючих речовин автомобільним транспортом, викиди від стаціонарних джерел на (1) підприємствах енергетики, (2) підприємствах, які використовують природне вугілля в якості палива, (3) підприємствах, де відбувається повільне впровадження пилогазоочисного обладнання.

Стаціонарними джерелами забруднення ВМР Львівської області генеруються найбільші обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря Львівської області. На території мікрореєону, здебільшого у його центральній частині, локалізована низка підприємств, які входять до ТОП-10 підприємств-найбільших забруднювачів атмосферного повітря Львівської області. Ними у 2022 р. (дані попередні) було викинуто в атмосферне повітря мікрореєону майже 61 тис. тон забруднюючих речовин (без урахування діоксиду вуглецю), що на 2,042 тис. тон менше, ніж у 2020 р.³² (рис. 2.7).

Найвищі концентрації шкідливих речовин в атмосферному повітрі спостерігаються у центральній частині мікрореєону, у місцях безпосереднього розташування вугледобувних підприємств. Утім, найбільший обсяг викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря мікрореєону здійснює Добротвірська ТЕС. Щорічно цей показник становить близько 2,6 млн тон, з яких понад 98% становить діоксид вуглецю. Основними джерелами утворення забруднюючих речовин атмосферного повітря на ТЕС є шість котлів ст. №7-12 котлотурбінного відділення, решта – джерела викидів допоміжного виробництва: відділення електротехнічного устаткування та засобів вимірювань, паливно-транспортне відділення, відділення тепlopостачання, підземних комунікацій та гідроспоруд, вуглехімічна лабораторія, хімічне відділення, автотранспортна служба, роботи з механічної обробки металу та зварювальні дільниці³³. Також значні дози шкідливих речовин потрапляли в атмосферне повітря мікрореєону внаслідок масштабних пожеж, що виникали на Добротвірській ТЕС у результаті масованих обстрілів російськими військами.

³² За даними Головного управління статистики у Львівській області. URL: <https://lv.ukrstat.gov.ua>

³³ Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України / Повідомлення про намір отримати дозвіл на викиди АТ «ДТЕК ЗАХІДЕНЕРГО» (ДТЕК ДОБРОТВІРСЬКА ТЕС). URL: <https://mepr.gov.ua/?s=%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B2%D1%96%D1%80>

Рис. 2.8. Розміщення підприємств-найбільших забруднювачів атмосферного повітря та поверхневих водних об'єктів у вугільному мікрорегіоні Львівської області, 2022³⁴

Гострою проблемою залишається недотримання підприємствами добувної промисловості, а також підприємствами з постачання електроенергії технологічного режиму експлуатації пілогазоочисного устаткування, невиконанням у встановлені терміни заходів щодо зниження обсягів викидів до нормативного рівня; низькими темпами впровадження сучасних технологій очищення викидів; відсутністю ефективного очищення викидів підприємств від газоподібних домішок. Джерелами неконтрольованих викидів в атмосферне повітря парникових газів та інших небезпечних речовин є тліючі терикони (сірчана кислота, вуглекислота, двоокис азоту, сірководень, вуглеводні, аміак, оксид вуглецю тощо), температура яких усередині може сягати 1200°C. Крім того, токсичний пил з териконів розноситься на десятки кілометрів вітровою ерозією, забруднюючи атмосферне повітря навколишніх населених пунктів.

Значні дози шкідливих речовин потрапляли в атмосферне повітря мікрорегіону внаслідок масштабних пожеж, що виникали на Добротвірській ТЕС у результаті масованих обстрілів російськими військами.

Натомість східна частина ВМР Львівської області характеризується більш помірним потенціалом забруднення атмосферного повітря, оскільки тут відсутні підприємства, що генерують значні викиди забруднюючих речовин в атмосферу.

Важливою проблемою стану **водних ресурсів** ВМР Львівської області є забруднення водотоків стоками промислових підприємств. Результати здійснення заходів державного контролю за станом водних ресурсів вказують на те, що, незважаючи на деяке зниження обсягів діяльності підприємств енергетики та вугільної галузі, не спостерігається істотного покращення якості стічних вод та зменшення скиду неочищених або недостатньо очищених стічних вод. Передусім це пов'язано з погіршенням технічного стану діючих очисних споруд і несвочасним їх ремонтом та реконструкцією через брак коштів.

³⁴ ЕКОЛОГІЧНИЙ ПАСПОРТ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ДАНИМИ 2022 РОКУ. URL: [HTTPS://DRIVE.GOOGLE.COM/FILE/D/1GJO7FEYLLMAEL8AVBIQVKZMXWC2SVMV/VIEW](https://drive.google.com/file/d/1GJO7FEYLLMAEL8AVBIQVKZMXWC2SVMV/view)

У пункті спостережень «р. Західний Буг – с. Старий Добротвір» (нижній б'єф Добротвірського водосховища) комплексні дослідження забруднення природного середовища Волинського центру з гідрометеорології перманентно фіксують перевищення вмісту органічних речовин за показниками БСК₅, азоту амонійного, нітритів, міді, цинку, кадмію.

Моніторинг якості поверхневих вод басейну річки Західний Буг, здійснений у грудні 2023 р.³⁵, виявив найнижчу якість води за вмістом поліароматичних вуглеводнів у річці Раті (с. Межиріччя, Шептицька громада. Упродовж 2023 р. рівень вмісту поліароматичних вуглеводнів у річці постійно зростає). Зазначені хімічні сполуки є канцерогенами та мають токсичний вплив на довкілля, адже включають такі сполуки, як бензол, нафталін, антрацен, фенантрен та ін., які широко використовуються у виробництві палива, пластмас, ліків та інших продуктів. На якість води в річці Раті, окрім промислових викидів, здійснюють негативний вплив стічні води м. Великі Мости.

Суттєве перевищення вмісту пестицидів фіксувалося у 2023 р. на ділянці річки Західний Буг у с. Забужжя. Найперше, наявність зазначених небезпечних сполук у річці стала наслідком застосування хімічних речовин для боротьби зі шкідниками у сільському господарстві, садівництві, а також комунальному управлінні.

Упродовж останніх років спостерігається погіршення якості поверхневих вод річки Західний Буг в створі «м. Сокаль» за вмістом органічних і біогенних речовин, які утворилися унаслідок життєдіяльності та розкладання живих організмів. Суттєве перевищення норми цих сполук у річці може призвести до росту водоростей та інших мікроорганізмів, забруднення води або дефіциту кисню у водному середовищі. На якість води в пункті спостережень суттєвий вплив мають у т.ч. стічні води м. Шептицький.

У 2024 р., порівняно із показниками кінця 2023 р., зафіксовано погіршення якості води річки Західний Буг на ділянці м. Кам'янка-Бузька – с. Старий Добротвір. Тут, зокрема, спостерігається перевищення гранично допустимих норм БСК₅, амонію, нітритів, фосфатів, міді, цинку, хрому, нікелю, тербутилазину, тербутрину та деяких інших речовин. На якість води у пункті спостережень мають вплив, у т.ч. стічні води міст Кам'янка-Бузька та Добротвір.

Натомість якість поверхневих вод Кийського потоку (с. Нестаничі, Радехівська громада) останніми роками суттєво не змінилася та характеризується як «слабо забруднена».

Одним з найбільш значних проявів техногенного впливу гірничих робіт на геологічне середовище та **стан ґрунтів** ВМР Львівської області є осідання земної поверхні над гірничими виробками. Площа підроблених земель ВМР Львівської області станом на кін. 2021 р. становила 141,6 км². Площа осідання земної поверхні на території ВМР Львівської області упродовж останніх 10-ти років зросла майже у 1,5 раза – з 100 км² у 2011 р.³⁶ до 140 км² у 2021 р.

З розвитком процесу осідання пов'язано зниження інженерно-геологічної стійкості порід, розуцільнення масивів порід, що залягають над підземними виробками, перерозподіл напруги навколо виробленого простору. Осідання земної поверхні над гірничими виробками пов'язано з обрушенням порід над виробками, при якому виникає порушення їх суцільності з утворенням нових зон тріщинуватості.

Найбільш негативні наслідки осідання земної поверхні спостерігаються в межах промислово-міських агломерацій, адже шахтні виробки часто пройдені під забудованими територіями. В зонах підробок опинилися, зокрема, міста Сокаль та Шептицький.

Значні площі земель мікрорегіону займають терикони, які утворюються у процесі підземного видобутку вугілля на поверхню. Відсутність рослинності на породних відвалах зумовлює активізацію ерозійних та інших небезпечних процесів. Руйнується структура

³⁵ БАСЕЙНОВЕ УПРАВЛІННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ РІЧОК ЗАХІДНОГО БУГУ ТА СЯНУ. МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПОВЕРХНЕВИХ ВОД БАСЕЙНІВ РІЧОК ЗАХІДНОГО БУГУ ТА СЯНУ У ГРУДНІ 2023 Р. URL: [HTTPS://BUVRZBTS.DAVR.GOV.UA/2024/01/19/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3-%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%85%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%B2%D0%BE%D0%B4-%D0%B1%D0%B0-13/](https://buvrzbt.s.davr.gov.ua/2024/01/19/%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%BD%D0%B3-%D1%8F%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%85%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%B2%D0%BE%D0%B4-%D0%B1%D0%B0-13/)

³⁶ НАЦІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ У 2011 РОЦІ. URL: [HTTPS://MEPR.GOV.UA/WP-CONTENT/UPLOADS/2023/05/U-2011-ROTSI.PDF](https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/05/U-2011-ROTSI.PDF)

ґрунтового покриву, відбувається загальне геохімічне забруднення ґрунтів. Крім того, водна ерозія призводить до вимивання з териконів токсичних компонентів і забруднення ними ґрунту і підґрунтових вод, поширюючись з ними на значні відстані.

Для ВМР Львівської області особливо гострою є проблема захисту довкілля від негативного впливу **відходів виробництва та споживання**.

За даними Реєстру місць видалення відходів³⁷ на території мікрорегіону розміщено 28 таких місць.

Значна частина земель мікрорегіону зайнята **відходами вуглевидобутку** (териконами, хвостосховищами, іншими породними відвалами, загалом щонайменше 300 га землі), що зумовлює необхідність рекультивациі земель, зокрема шляхом їх озеленення.

Велика кількість **промислових відходів** у мікрорегіоні зосереджена на накопичувачах залишків Добротвірської ТЕС. Золошлакові відходи теплоелектростанції належать до найбільш багатотоннажних промислових відходів. Унаслідок спалювання кам'яного вугілля на Добротвірській ТЕС щороку утворюється приблизно 70 тис тонн золошлакових відходів, які зберігають у трьох накопичувачах, що розміщені поряд з тепловою електростанцією. На площі 200 га накопичено понад 6,5 млн тонн (дані 2009 р.) таких відходів. Займаючи значні території, вони є джерелом забруднення атмосферного повітря, ґрунтів, водного басейну, а їх накопичення у природних екосистемах призводить до погіршення стану довкілля, порушення життєдіяльності тваринного та рослинного світу, негативного впливу на здоров'я населення.

Натомість у східній частині мікрорегіону (зокрема, Радехівська міська та Лопатинська селищна територіальні громади) утворення промислових відходів більшою мірою пов'язане із функціонуванням сільськогосподарських та харчопереробних підприємств. Завдяки переважно органічному характеру генерованого сміття його частина відносно безпечно утилізується на території утворення відходів.

Збереження та охорона довкілля, раціональне використання природних ресурсів є особливо важливими питаннями і невід'ємною частиною соціального та економічного розвитку території ВМР Львівської області, забезпечення екологічної безпеки та здоров'я населення території, особливо зважаючи на те, що в межах Шептицького району Львівської області знаходиться два об'єкти Смарагдової мережі UA0000248 Sokalskyi та UA0000180 Bolotnia.

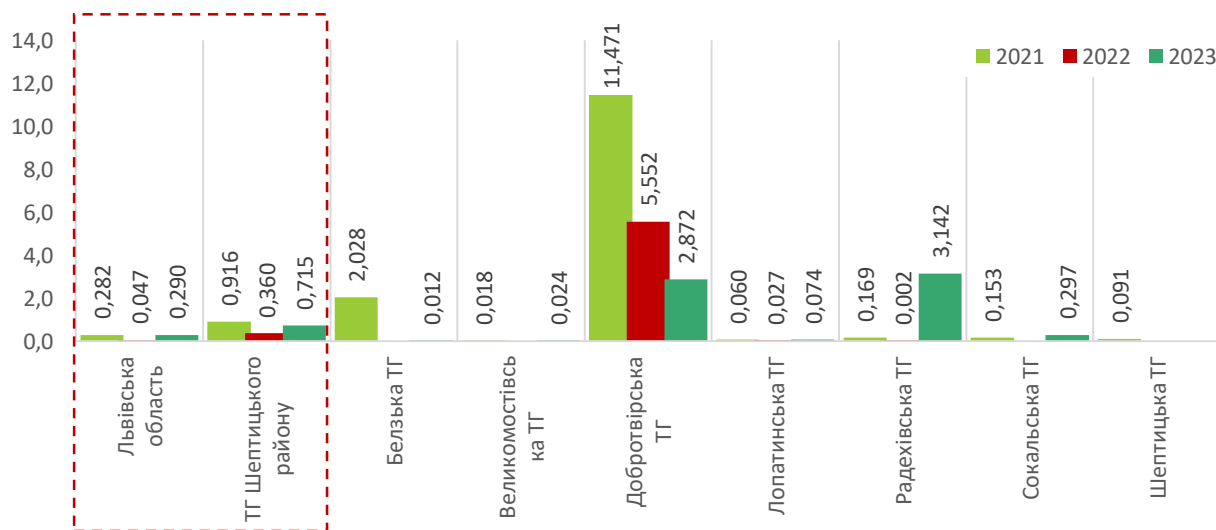

Рис. 2.9. Динаміка видатків на охорону навколишнього природного середовища бюджетів територіальних громад ВМР Львівської області та Львівської області в цілому, %, 2021-2023 роки

Особливістю окремих громад ВМР Львівської області є спрямування значних обсягів фінансових ресурсів на охорону навколишнього природного середовища. Така практика характерна для Добротвірської селищної територіальної громади, на території якої функціонує підприємство-забруднювач навколишнього середовища Добротвірська ТЕС: у 2021 році на

³⁷ РЕЄСТР МІСЦЬ ВИДАЛЕННЯ ВІДХОДІВ. URL: [HTTPS://DATA.GOV.UA/DATASET/85BD40C9-6365-425E-B7F7-698FC27269F8](https://data.gov.ua/dataset/85bd40c9-6365-425e-b7f7-698fc27269f8).

цей напрям громада спрямувала 11,5% видатків бюджету, у наступні роки частка суттєво зменшена, однак вона все ж переважає більшість громад регіону (2022 – 5,5%, 2023 – 2,8%).

Також Департамент екології та природних ресурсів Львівської ОДА спільно з Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України провадить роботу по створенню та отриманню необхідних погоджень щодо нових проєктованих об'єктів ПЗФ України місцевого та загальнодержавного значення в Шептицькому районі на Львівщині з метою збереження унікальних рослин, ландшафтів, біорізноманіття та підтримання екологічного балансу регіону в басейні річки Західний Буг. Зокрема Департаментом екології та природних ресурсів Львівської ОДА подано клопотання до Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України щодо створення: Національного природного парку «Надбужжя» імені Блаженнішого Любомира Гузара загальнодержавного значення, орієнтовною площею 3114,00 га; Ботанічного заказника загальнодержавного значення «Малополіський шафран», орієнтовною площею 624,00 га; Регіонального ландшафтного парку «Сокальський», орієнтовною площею 1600,00 га; Ландшафтного заказника місцевого значення «Хлівчанський», орієнтовною площею 40,6 га; Ботанічного заказника місцевого значення «Кави», орієнтовною площею 211,00 га; Зоологічного заказника місцевого значення «Куличківський», орієнтовною площею 187,0 га; Ландшафтного заказника місцевого значення «Корчминський», орієнтовною площею 2,5 га.

Водночас Департамент екології та природних ресурсів Львівської ОДА замовив розробку схеми формування екологічної мережі Львівської області, важливими елементами якої будуть найбільші ріки області, в тому числі р. Західний Буг, р. Солокія, р. Рата, р. Болотня та інші в межах району та їх прибережні захисні смуги.

Ключові виклики розвитку

- ✓ Збереження та відтворення екологічної системи ВМР Львівської області, зокрема подолання екологічних наслідків тривалого функціонування підприємств вуглевидобування та вугільної енергогенерації.
- ✓ Зниження викидів метану, діоксиду вуглецю, інших шкідливих речовин підприємствами вугільної сфери та енергетики на етапі трансформації та поступового скорочення видобутку вугілля.
- ✓ Розвиток у ВМР Львівської області екологічно нейтральних та екологічно спрямованих видів економічної діяльності.

2.2. Визначення потреб та цілей розвитку для досягнення кліматично нейтральної економіки до 2050 року

Ключові виклики розвитку у сфері енергетики та збереження довкілля:

- Подолання екологічних наслідків тривалого функціонування підприємств вуглевидобування та вугільної енергогенерації.
- Зниження викидів метану, діоксиду вуглецю, інших шкідливих речовин підприємствами вугільної сфери та енергетики на етапі трансформації.
- Розвиток у вугільного мікрорегіону Львівської області екологічно нейтральних та екологічно спрямованих видів економічної діяльності.

Стратегічна ціль	
1. Енергетичний перехід та чисте довкілля мікрорегіону для життєдіяльності різних поколінь та соціальних груп населення	
Оперативні цілі	Завдання
1.1. Вуглецево нейтральна територія вугільного мікрорегіону	1.1.1. Об'єкти житлового і комунального фондів є енергоефективними
	1.1.2. Впроваджені енерго- та ресурсоощадні технології забезпечують сталий розвиток економіки вугільного мікрорегіону

	1.1.3. Територія мікрорегіону адаптована для пересування на велосипедах
	1.1.4. Розгалужена мережа інфраструктури для електротранспорту
1.2. Відновлені екосистеми для майбутніх поколінь	1.2.1. Ревіталізовані постпромислові території забезпечують потреби бізнесу та мешканців
	1.2.2. Рекультивовані деградовані землі зберігають родючість
	1.2.3. Водні ресурси території вугільного мікрорегіону задовольняють потреби населення
	1.2.4. Ефективна система моніторингу та контролю за якістю повітря сприяє привабливості території мікрорегіону
1.3. Чиста територія вугільного мікрорегіону	1.3.1. Сформована ефективна система управління відходами на території вугільного мікрорегіону
	1.3.2. Рециклінг відходів зберігає довкілля мікрорегіону

Ключові виклики розвитку у сфері економіки:

- Розвиток альтернативних вуглевидобутку видів економічної діяльності: розбудова енергетичного хабу на базі Добротвору (з акцентом на розосереджену відновлювальну енергетику); стимулювання розвитку підприємств легкої і переробної промисловості, зокрема виробництва меблів та металообробки; розвиток рекреаційно-туристичного потенціалу, зокрема у контексті використання потенціалу Західного Бугу, закритих шахт, історичної та сакральної спадщини мікрорегіону.
- Потенційне зростання попиту на професії, які вимагають вищих, більш спеціалізованих навичок і характеризуються високим ступенем творчості (індустрії 4.0, ІКТ, медицина, нова енергетика, галузі, пов'язані із циркулярною економікою тощо).
- Збереження рівня фінансової спроможності громад та диверсифікація джерел формування їх податкових доходів в умовах скорочення / припинення вуглевидобутку.
- Потреба в ефективному використанні господарського потенціалу мікрорегіону – загосподарювання постпромислових територій, залучення інвестицій та включення в господарську діяльність інвестиційних об'єктів типу «Brownfield» та «Greenfield», використання переваг прикордонного розташування та включення в міжнародні транспортні мережі.
- Створення мережі чинних індустріальних парків та їх просування.
- Розвиток та активізація діяльності інституцій підтримки підприємництва в мікрорегіоні.

Стратегічна ціль	
2. Нова конкурентоспроможна економіка вугільного мікрорегіону	
Оперативні цілі	Завдання
2.1. Сучасна інфраструктура підтримки бізнесу забезпечує формування потужного підприємницького сектора	2.1.1. Мешканці мікрорегіону отримали доступ до професійної консультаційної та фінансової підтримки для започаткування власної справи
	2.1.2. Інституції підтримки бізнесу забезпечують ефективну комунікацію мешканців, бізнесу та влади і посилюють конкурентоспроможність регіону
	2.1.3. Дорожньо-транспортна та логістична інфраструктура сприяє розвитку бізнесу та мобільності мешканців

2.2. Бізнес вугільного мікрорегіону формує робочі місця в альтернативних вуглевидобувній промисловості видах економічної діяльності	2.2.1. Активно розвиваються ВЕД з високою доданою вартістю та креативні індустрії, які формують можливості працевлаштування для мешканців вугільного мікрорегіону
	2.2.2. Підприємства та фермери створили виробництва у сфері біоекономіки
	2.2.3. Місцевий бізнес забезпечив туристичну та рекреаційну привабливість вугільного мікрорегіону
	2.2.4. Збереження та ефективного використання робочих місць на суміжних з вуглевидобуванням (сервісних) підприємствах зменшує соціальну напругу в мікрорегіоні
2.3. Промислові підприємства функціонують на ресурсо- та енергоощадних технологіях і забезпечують інноваційний розвиток економіки мікрорегіону	2.3.1. Індустріальні парки та промислові кластери забезпечують сталий розвиток економіки вугільного мікрорегіону
	2.3.2. Науково-дослідний потенціал наявний і залучений для посилення конкурентоспроможності економіки мікрорегіону

Ключові виклики розвитку в соціальній сфері:

- Збереження і розвиток демографічного потенціалу вугільного мікрорегіону Львівської області.
- Трансформація сектору освіти, зокрема професійної (професійно-технічної) у відповідь на запити справедливої трансформації та диверсифікації економіки мікрорегіону.
- Розвиток можливостей перекваліфікації для дорослого населення (зокрема шахтарів, ветеранів, жінок, ВПО) з акцентом на профорієнтацію. Просування та популяризація видів економічної діяльності / професій, які є стратегічними в процесі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області.
- Підвищення якості медичних послуг для мешканців та розширення їх спектру. Популяризація видів медичних послуг, які можуть стати «магнітами» у розвитку медичного туризму, зокрема медична та соціальна реабілітація, офтальмологічні послуги (с. Добротвір).
- Розбудова мережі громадських просторів, регіоні, рекреаційної інфраструктури, спортивних споруд / майданчиків, для проведення змістовного дозвілля мешканців, зокрема молоді.

Стратегічна ціль	
3. Вугільний мікрорегіон адаптований до нових соціальних потреб мешканців	
Оперативні цілі	Завдання
3.1. Система освіти та перекваліфікації відповідає новим потребам ринку праці мікрорегіону	3.1.1. Заклади професійної (технічної) освіти налагодили співпрацю з підприємницькими структурами і забезпечили потреби ринку праці на території мікрорегіону
	3.1.2. Сформовано програми перекваліфікації дорослого населення у відповідь на виклики трансформації економіки мікрорегіону
	3.1.3. Забезпечено підтримку підприємств у створенні зелених робочих місць
	3.2.1. Заклади охорони здоров'я оновили матеріально-технічну базу, розширили перелік послуг і підвищили їх якість

3.2. Ключові суб'єкти соціальної сфери якісно задовольняють потреби населення	3.2.2. Система реабілітації задовольняє потреби вразливих груп населення
	3.2.3. Базові потреби вивільнених працівників та соціально вразливі групи населення (в т.ч. ВПО) забезпечені адресними програмами та заходами соціальної підтримки
3.3. Розвинута інфраструктура культури і дозвілля стримує відтік населення з мікрорегіону	3.3.1. Створена мережа центрів надання культурних послуг забезпечує інтереси дітей та молоді в якісному розвитку особистості
	3.3.2. Розвинена інфраструктура дозвілля та громадських просторів гуртує мешканців
3.4. Соціально відповідальна система управління справедливою трансформацією мікрорегіону	3.4.1. Зміцнено інституційну спроможність суб'єктів, які реалізують процес справедливої трансформації
	3.4.2. Налагоджено партнерську взаємодію в управлінні процесом трансформації

2.3. Оцінка узгодженості з іншими стратегічними та планувальними документами національного, регіонального, локального рівнів

Стратегічні цілі Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року узгоджуються з визначеними в основних документах державного планування цілями національних та обласних середньострокових політик розвитку економіки, соціальної сфери, енергетики, довкілля, клімату. Серед таких документів – загальні документи, які визначають пріоритети соціально-економічного розвитку: Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки; Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років. А також документи державного планування, в яких визначено вектори розвитку окремих галузей, зокрема охорони та збереження довкілля: Стратегія екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату до 2030 року; Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року; Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року та Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року; Енергетична стратегія України на період до 2050 року; Національний план з енергетики та клімату України 2025-2030; Національна економічна стратегія на період до 2030 року; Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року; Львівська обласна Програма охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки, проект Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року; та інші.

Таблиця 2.5. Опис узгодженості Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року з національними та регіональними документами державного планування

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
Енергетична стратегія України на період до 2050 року ³⁸	Містить наступні цілі , з якими узгоджується План дій зі справедливої трансформації: <ul style="list-style-type: none"> – Досягнення максимального рівня кліматичної нейтральності. – Максимальне скорочення використання вугілля в енергетичному секторі. – Оновлення та модернізація енергетичної інфраструктури.

³⁸ ЕНЕРГЕТИЧНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2050 РОКУ (СХВАЛЕНА РОЗПОРЯДЖЕННЯМ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 21 КВІТНЯ 2023 Р. № 373-Р).

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<ul style="list-style-type: none"> – Підвищення ефективності використання ресурсів в енергетичному секторі. – Забезпечення енергетичного сектору власними ресурсами з урахуванням економічної доцільності. – Розвиток альтернативних джерел енергії, нових продуктів та інноваційних рішень в енергетичному секторі.
<p>Національний план з енергетики та клімату України 2025-2030 (проект) ³⁹</p>	<p>Вимір «Декарбонізація» містить цілі, з якими узгоджується План дій зі справедливої трансформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Скорочення викидів ПГ на 65% порівняно з рівнем 1990 р. – Кліматична нейтральність енергетичного сектору України до 2050 року. – Кліматична нейтральність (для економіки в цілому) до 2060-го року. – Виведення з експлуатації вугільної генерації до 2035 року. – Скорочення викидів метану на 30% до 2030 р. від рівня 2020 р. – Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату. – Частка відновлюваних джерел енергії у структурі загального кінцевого енергоспоживання має становити не менше як 27% у 2030 році. – Індикативні цілі ВДЕ у валовому кінцевому споживанні енергії до 2030 р.: опалення та охолодження – 35%; електроенергія – 25,4%; транспорт – 14%; – Частка генерації з ВДЕ в загальному виробництві електроенергії на рівні 25% у 2030 році. – Частка використання альтернативних джерел енергії (відновлювані джерела енергії та вторинні енергетичні ресурси) у виробництві теплової енергії об'єктами у сфері тепlopостачання у 2025 році – 30 %, у 2035 році – 40%. – Збільшення рівня застосування альтернативних видів палива (біопаливо або його суміш з традиційним паливом) та електроенергії (виробленої, як з традиційних, так і з відновлюваних джерел) у транспортному секторі до 50% до 2030 року. <p>Вимір «Енергоефективність» містить цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Первинне споживання енергії у 2030 році не повинне перевищувати 72224 тис. т н.е., а кінцеве споживання енергії 42168 тис. т н.е. – Сукупний обсяг заощадженої енергії при кінцевому використанні за 2021-2030 роки повинен становити не менше 16405 тис. т н.е. – Очікувана економія енергії у будівлях органів державної влади становить не менше 24,9 ГВт год/рік. <p>Вимір «Дослідження, інновації та конкурентоспроможність» містить цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Розвиток та фінансування інновацій та досліджень в секторі чистих технологій, відновлюваної енергетики та низьковуглецевого виробництва. – Впровадження чистих енергетичних рішень та низьковуглецевих технологій. – Підвищення конкурентоспроможності.
<p>Стратегія екологічної безпеки та адаптації до</p>	<p>Містить наступні стратегічні цілі, з якими узгоджується План дій зі справедливої трансформації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зменшення рівня промисловою забруднення;

39 ПРОЄКТ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЛАНУ З ЕНЕРГЕТИКИ ТА КЛІМАТУ УКРАЇНИ 2025-2030. https://me.gov.ua/Documents/Detail?Lang=uk-UA&id=F7088035-142E-4912-9AA0-6FE2DEF80C1B&title=PROEKTNACTIONSALNOGOPLANUZENERGETIKITAKLIMATUUKRAINI2025-2030&fbclid=IwAR3LXFISYXW210EBT2DKMTA47PZ3MV7KISQNFVIKIYI5PXDW8P7PRRXXSLE4_AEM_ABZHZR66-TYLMH-QCUQIRVWXRFW4R13YUPODLE2COJANRUPFJ_HI6JRDZDRIL4U2Y363UTEWRQBTCMALNCFIBV

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
зміни клімату до 2030 року ⁴⁰	<p>3. Забезпечення раціонального використання природних ресурсів;</p> <p>4. Досягнення «доброго» екологічного стану вод;</p> <p>6. Створення правових та економічних підстав для запровадження ієрархії поводження з відходами;</p> <p>9. Посилення адаптаційної спроможності та стійкості соціальних, економічних та екологічних систем до зміни клімату;</p> <p>11. Включення заходів з екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату в національні, регіональні стратегії, плани управління річковими басейнами;</p> <p>12. Підвищення обізнаності представників центральних і місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які уповноважені на прийняття рішень у сфері навколишнього природного середовища, з питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату.</p>
Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року ⁴¹	<p>Містить наступні завдання, з якими узгоджується План дій зі справедливої трансформації:</p> <p>Завдання 1. Перехід до енергосистеми, яка передбачає використання джерел енергії з низьким вмістом вуглецю, розбудову джерел чистої електричної та теплової енергії, підвищення енергоефективності й енергозбереження в усіх секторах економіки та на об'єктах житлово-комунальної інфраструктури, стимулювання використання альтернативних нафтопродуктам моторних палив і перехід вантажних та пасажирських перевезень за рахунок більш екологічно чистих видів транспорту.</p> <p>Завдання 2. Збільшення обсягів поглинання й утримання вуглецю завдяки застосуванню кращих практик ведення сільського та лісового господарства, адаптованих до зміни клімату.</p> <p>Завдання 3. Скорочення викидів ПГ, таких як метан та оксид азоту, пов'язаних переважно з виробництвом викопного палива, сільським господарством, відходами.</p>
<p>Стратегія формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року⁴²</p> <p>Операційний план заходів з реалізації у 2024-2026 роках Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року</p>	<p>Містить наступні стратегічні цілі та завдання, з якими узгоджується План дій зі справедливої трансформації:</p> <p>Стратегічна ціль 2 «Пом'якшення зміни клімату та забезпечення соціально справедливого та економічно ефективного переходу до низьковуглецевого розвитку держави» передбачає наступні завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розроблення/оновлення та реалізація відповідних програмних документів (документів з питань планування) з пом'якшення зміни клімату; – розроблення механізму соціально справедливого переходу вразливих верств населення та регіонів до низьковуглецевого розвитку держави; – перепрофілювання професійно-технічних навчальних закладів та включення програм, орієнтованих на дисципліни у сфері екології, енергетики, промисловості та сільського господарства, що відповідають потребам декарбонізації та трансформації регіонів, з метою пом'якшення наслідків закриття підприємств з видобутку, перероблення та/або спалювання викопного палива;

⁴⁰ СТРАТЕГІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА АДАПТАЦІЇ ДО ЗМІНИ КЛІМАТУ ДО 2030 РОКУ (СХВАЛЕНА РОЗПОРЯДЖЕННЯМ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 20.10.2021 № 1363-Р) / [HTTPS://MEPR.GOV.UA/WP-CONTENT/UPLOADS/2023/07/1_STRATEGIYA-EKOLOGICHNOYI-BEZPEKY-TA-ADAPTATSIYI-DO-ZMINY-KLIMATU-NA-PERIOD-DO-2030-ROKU.PDF](https://mepr.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/1_STRATEGIYA-EKOLOGICHNOYI-BEZPEKY-TA-ADAPTATSIYI-DO-ZMINY-KLIMATU-NA-PERIOD-DO-2030-ROKU.PDF)

⁴¹ СТРАТЕГІЯ НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ДО 2050 РОКУ (СХВАЛЕНА РІШЕННЯМ МІЖВІДОМЧОЇ КОМІСІЇ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ РАМКОВОЇ КОНВЕНЦІЇ ООН ПРО ЗМІНУ КЛІМАТУ (ПРОТОКОЛ ВІД 16 ЛЮТОГО 2018 Р. № 1). [HTTPS://MEPR.GOV.UA/DIYALNIST/NAPRYAMKY/ZMINA-KLIMATU/POM-YAKSHENNYA-ZMINY-KLIMATU/STRATEGIYA-NYZKOVUGLETSEVOGO-ROZVYTKU-UKRAYINY-DO-2050-ROKU/](https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/zmina-klimatu/pom-yakshennya-zminy-klimatu/strategiya-nyzkovugletsevo-rozvytku-ukrayiny-do-2050-roku/)

⁴² СТРАТЕГІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗМІНИ КЛІМАТУ НА ПЕРІОД ДО 2035 РОКУ; ОПЕРАЦІЙНИЙ ПЛАН ЗАХОДІВ З РЕАЛІЗАЦІЇ У 2024-2026 РОКАХ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗМІНИ КЛІМАТУ НА ПЕРІОД ДО 2035 РОКУ. (СХВАЛЕНІ РОЗПОРЯДЖЕННЯМ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 30 ТРАВНЯ 2024 Р. № 483-Р). [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/483-2024-%D1%80#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/483-2024-%D1%80#TEXT)

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<ul style="list-style-type: none"> – створення нових точок економічного зростання з урахуванням наявного економічного та людського потенціалу для диверсифікації економіки регіонів закриття створення підприємств з видобутку, перероблення та/або спалювання викопного палива; – забезпечення підтримки підприємницьких ініціатив у сфері циркулярної економіки в регіонах закриття підприємств з видобутку, перероблення та/або спалювання викопного палива. <p>Стратегічна ціль 3 «Адаптація до зміни клімату, підвищення опірності та зниження ризиків, пов'язаних із зміною клімату» передбачає виконання завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розроблення відповідних програмних документів (документів з питань планування) адаптації до зміни клімату; – розроблення регіональних та місцевих стратегій адаптації до зміни клімату або включення питань адаптації до зміни клімату до регіональних стратегій розвитку, стратегій розвитку територіальних громад та планів заходів з їх реалізації; – визначення та впровадження заходів із збалансованого управління природними і виробничими системами, збереження біорізноманіття, досягнення нейтрального рівня деградації земель та відтворення якості водних ресурсів; – створення загальнодержавної системи раннього попередження про різні види кліматичних небезпек та відповідні інформаційні служби; – впровадження інструментів державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання та стимулювання населення для впровадження заходів, спрямованих на адаптацію до зміни клімату.
<p>Національна економічна стратегія на період до 2030 року⁴³</p>	<p>Напрямок 9. Агропромисловий сектор та харчова промисловість – стратегічні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення проведення стимулюючої та дорадчої аграрної політики; – забезпечення гравців ринку якісною інфраструктурою (земля, зрошувальні системи, фінанси, освіта та наука, транспорт, потужності зберігання); – сприяння розвитку та повноцінному забезпеченню ринку для функціонування переробки; – забезпечення виробництва та експорту безпечної та здорової сільськогосподарської та харчової продукції. <p>Напрямок 10. Промисловість – стратегічні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – посилення конкурентоспроможності виробленої в Україні промислової продукції, впровадження ресурсо- та енергоефективних технологій; – створення нових виробничих потужностей шляхом стимулювання інноваційної діяльності підприємств у всіх регіонах країни з використання конкурентних переваг кожного з них. <p>Напрямок 11. Енергетика – стратегічні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення функціонування розумної, модернізованої та надійної енергосистеми, яка повністю задовольняє вимоги та потреби кінцевих споживачів; – підвищення енергоефективності економіки та забезпечення екологічності енергетичного сектору. <p>Напрямок 12. Видобувна промисловість – стратегічна ціль:</p>

43 НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА СТРАТЕГІЯ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ (ЗАТВЕРДЖЕНА ПОСТАНОВОЮ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 03 БЕРЕЗНЯ 2021 Р. № 179). [HTTPS://WWW.KMU.GOV.UA/NPAS/PRO-ZATVERDZHENNYA-NACIONALNOYI-eko-A179](https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179)

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<ul style="list-style-type: none"> – забезпечення гармонізації галузі з навколишнім природним середовищем. <p>Напрямок 13. Транспорт та інфраструктура – стратегічна ціль:</p> <ul style="list-style-type: none"> – декарбонізація галузі з метою досягнення цілей кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року. <p>Напрямок 14. Креативні індустрії та індустрія гостинності – стратегічні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення розвитку туризму як одного з драйверів соціокультурного та економічного розвитку регіонів; – створення конкурентоспроможної креативної економіки для збалансованого розвитку України. <p>Напрямок 16. Регіональний розвиток – стратегічна ціль:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підвищення інституційної спроможності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та агенцій регіонального розвитку для ефективного забезпечення розвитку регіонів і територіальних громад. <p>Напрямок 17. Підприємництво (розвиток підприємництва) – стратегічні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – стимулювання розвитку підприємницької культури та компетенцій; – створення умов для підвищення рівня доступу підприємств до фінансів; – створення умов для підвищення рівня доступу підприємств до ринків; – стимулювання розвитку інновацій. <p>Напрямок 18. Цифрова економіка – стратегічні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – акселерація економічної діяльності; – трансформація ресурсних секторів економіки у високопродуктивні, інтелектуальні та конкурентоспроможні; – трансформація сфер життя в ефективні, сучасні та комфортні; – створення нових можливостей для реалізації людського капіталу, розвитку інноваційних, креативних та цифрових індустрій і бізнесу. <p>Напрямок 20. Якість життя – стратегічні цілі:</p> <ul style="list-style-type: none"> – створення сприятливої екосистеми для реалізації культурного потенціалу, ефективного використання економічного потенціалу культурної спадщини; – створення безпечного довкілля для населення; – забезпечення високого рівня здоров'я та високих показників тривалості життя і тривалості здорового життя; – забезпечення рівних прав та можливостей для кожного, інклюзії та безбар'єрності, високого рівня соціального захисту для гідного життя; – підвищення рівня зайнятості жінок і чоловіків відповідних вікових груп та скорочення розриву в оплаті праці жінок і чоловіків; – створення належних умов та забезпечення доступності для занять фізичною культурою і спортом.
Національна транспортна стратегія	<p>Напрямок «Безпечний для суспільства, екологічно чистий та енергоефективний транспорт» включає завдання, серед яких:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення пріоритетності вимог екологічної безпеки, обов'язковості додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів під час провадження господарської, управлінської та іншої діяльності; – впровадження механізму економічного стимулювання перевізників для зменшення викидів забруднюючих речовин та парникових газів, зниження рівня шумів від транспортних засобів;

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
України на період до 2030 року ⁴⁴	<ul style="list-style-type: none"> – стимулювання використання альтернативних джерел енергії, а також екологічних видів транспорту та спецтехніки
Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки ⁴⁵	<p>Стратегічна ціль «Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах», зокрема:</p> <p>в межах оперативної цілі 1. «Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – завдання за напрямом «<i>Стимулювання розвитку територій</i>» передбачає сприяння диверсифікації економіки на місцевому рівні, сталому соціально-економічному розвитку територіальних громад вугільних регіонів; <p>в межах оперативної цілі 2. «Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – завдання за напрямом «<i>Освітні послуги</i>» включає сприяння розвитку мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти відповідно до потреб регіональних та міжрегіональних ринків праці; сприяння здобуттю професійної підготовки за дуальною формою здобуття освіти; створення рівних можливостей для особистісного та професійного розвитку особи впродовж життя; – завдання за напрямом «<i>Соціальні послуги та формування інклюзивного суспільства</i>» з-поміж іншого передбачає створення умов для розвитку та успішної самореалізації молоді; сприяння розвитку громадянської освіти та підвищення рівня соціальної інтеграції молоді; сприяння розвитку молодіжних центрів та забезпечення якості послуг, що ними надаються; – завдання за напрямом «<i>Культурні послуги та формування національної ідентичності</i>» з-поміж іншого включає створення функціонально та організаційно нових моделей закладів культури (центрів культурних послуг, центрів творчості, креативних хабів); реалізацію проєктів і здійснення заходів щодо зміцнення соціальної згуртованості населення на регіональному і міжрегіональному рівні; – завдання за напрямом «<i>Медичні послуги</i>» з-поміж іншого включає забезпечення функціонування спроможної системи громадського здоров'я в регіонах та територіальних громадах; створення умов для профілактики інфекційних та неінфекційних хвороб, забезпечення імунізації населення відповідно до календаря профілактичних щеплень в територіальних громадах; – завдання за напрямом «<i>Медичні послуги</i>» з-поміж іншого включає проведення реінжинірингу адміністративних та інших публічних послуг; <p>Стратегічна ціль «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів», зокрема:</p>

44 НАЦІОНАЛЬНА ТРАНСПОРТНА СТРАТЕГІЯ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ (СХВАЛЕНА РОЗПОРЯДЖЕННЯМ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ВІД 30 ТРАВНЯ 2018 Р. № 430-Р). [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/430-2018-%D1%80#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#TEXT)

45 «ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА 2021-2027 РОКИ» – РЕДАКЦІЯ ДОКУМЕНТУ АКТУАЛІЗОВАНА В 2024 РОЦІ З ОГЛЯДУ НА: НАСЛІДКИ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ ПРОТИ УКРАЇНИ; НАБУТТЯ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО В ЄС; КЛІМАТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ (ЗАГАЛЬНОЕКОНОМІЧНЕ ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГУ ВИКИДІВ ПАРНИКОВИХ ГАЗІВ НА 65 % ДО 2030 РОКУ ПОРІВНЯНО З 1990 РОКОМ; ВІДМОВИ ВІД ВИКОРИСТАННЯ ВУГІЛЛЯ НА ДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯХ ДО 2035 РОКУ; ЗМЕНШЕННЯ ОБСЯГУ ВИКИДІВ МЕТАНУ НА 30 ВІДСОТКІВ ДО 2030 РОКУ ПОРІВНЯНО З 2020 РОКОМ).

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<p>в межах оперативної цілі 1. «Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – завдання за напрямом «Транспортна інфраструктура» передбачає з-поміж іншого розвиток інфраструктури громадського транспорту та велосипедної інфраструктури в територіальних громадах; – завдання за напрямом «Комфортні громади» з-поміж іншого передбачає модернізацію, адаптивність та декарбонізацію систем централізованого теплопостачання; реалізацію проектів із збільшення енергетичної ефективності будівель житлового фонду державної та комунальної форми власності; розвиток інструментів енергосервісу у модернізації об'єктів житлово-комунального господарства; – завдання за напрямом «Енергетична інфраструктура» передбачає розвиток розподіленої генерації електричної енергії в територіальних громадах; розвиток генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії в системах централізованого водопостачання та водовідведення в територіальних громадах; розвиток енергетичних кластерів та виробництва біогазу на базі потужностей з очищення стічних вод та осаду; розроблення та впровадження муніципальних і регіональних енергетичних планів; впровадження систем енергетичного менеджменту в органах місцевого самоврядування, комунальних підприємствах та систем енергомоніторингу громадських і житлових будівель; <p>в межах оперативної цілі 2. «Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – завдання за напрямом «Нові робочі місця, інвестиції та розвиток бізнесу» передбачає з-поміж іншого стимулювання підприємницької активності в регіонах шляхом стимулювання внутрішньо переміщених осіб працездатного віку, ветеранів війни та членів їх сімей, безробітних осіб до працевлаштування, заснування власного бізнесу; покращення доступу населення до ринків праці через підвищення трудової мобільності та адаптації до місцевих потреб; створення умов для управління відходами, що утворились у зв'язку з пошкодженням (руйнуванням) будівель та споруд внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій або проведенням робіт з ліквідації їх наслідків, за підходами циркулярної економіки; підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій, популяризація інвестиційних можливостей регіонів; підтримка реалізації економічних проектів у таких ключових секторах, як енергетика, переробка аграрної продукції, транспорт та експортна логістика, виробництво критичних матеріалів; сприяння діяльності виробників крафтової та локальної продукції; сприяння реалізації інноваційних проектів з метою відновлення та розбудови промислового потенціалу з урахуванням фактора безпеки; стимулювання економічного відновлення в регіонах на принципах подвійного переходу («зелений» перехід і цифрові трансформації); розроблення та впровадження механізмів підтримки проектів регіонального розвитку, спрямованих на розвиток пріоритетних видів економічної діяльності, визначених на засадах смарт-спеціалізації та необхідності переходу до кліматично нейтральної економіки; – завдання за напрямом «Туризм» серед іншого включає створення умов для розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу територій з урахуванням наявності природних та безпекових обмежень; забезпечення розроблення регіональних та місцевих програм розвитку та використання рекреаційно-туристичного потенціалу територій; сприяння належному облаштуванню туристичних

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<p>маршрутів та об'єктів туристичних відвідувань, їх цифровізації, створенню комфортних і безпечних умов для туристів (відпочивальників);</p> <p>Стратегічна ціль «Розбудова ефективного багаторівневого врядування», зокрема:</p> <p>в межах оперативної цілі 1. «Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – завдання за напрямом «Інструменти планування та підзвітності у регіональній політиці» передбачає з-поміж іншого впровадження Цілей сталого розвитку та євроінтеграційних зобов'язань на національному, регіональному та місцевому рівні, інтегрованих у формування політик у горизонтальній та вертикальній площинах; – завдання за напрямом «Розбудова потенціалу суб'єктів державної регіональної політики» з-поміж іншого включає створення умов для ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування різних рівнів, спрямованої на комплексний розвиток територій; сприяння удосконаленню професійних знань, умінь, навичок державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема у сфері стратегічного планування, надання публічних послуг, бюджетування, в тому числі гендерно орієнтованого, та залучення інвестицій; сприяння розвитку публічно-приватного партнерства, спрямованого на підвищення інституційної спроможності суб'єктів державної регіональної політики.
<p>Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року⁴⁶</p>	<p>Містить цілі, для досягнення яких визначено завдання, з якими узгоджуються цілі та завдання передбачені Планом дій зі справедливої трансформації:</p> <p>Ціль 2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України:</p> <ul style="list-style-type: none"> – упровадження інструментів сталого споживання і виробництва; – зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє природне середовище, припинення руйнування навколишнього природного середовища у межах міст, зокрема недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень у межах міст під час виконання будівельних чи інших робіт, незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво; – стимулювання розвитку інфраструктури управління відходами; – стимулювання оновлення зношених основних фондів промислової і транспортної інфраструктури та об'єктів житлово- комунального господарства шляхом прямих державних дотацій, здешевлення кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами. <p>Ціль 3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України:</p> <ul style="list-style-type: none"> – запобігання зміні клімату та адаптація до неї; – управління відходами та ресурсами, повернення у господарський обіг ресурсоцінних матеріалів; – упровадження в Україні сталого низьковуглецевого розвитку всіх галузей економіки. <p>Ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зниження рівня забруднення атмосферного повітря та вод;

⁴⁶ Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року (затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 р. № 443-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/443-2021-%D1%80#N12>

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<ul style="list-style-type: none"> – покращення якості ґрунтів та впровадження ефективної системи підвищення їх родючості.
<p>Концепція Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року⁴⁷</p> <p>Проект Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року</p>	<p>У проєкті Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року визначено 4 пріоритети для забезпечення справедливої трансформації вугільних регіонів України, з якими узгоджується План дій зі справедливої трансформації:</p> <p>1. Диверсифікація локальної економіки на основі наявного економічного та людського потенціалу, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підтримка розвитку МСП, включаючи мікропідприємства та стартапи, для забезпечення економічної диверсифікації, модернізації та реконверсії; – сприяння створенню нових підприємств, в тому числі через бізнес-інкубатори та консалтингові послуги, для створення нових робочих місць; – надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості населення вугільних регіонів України у тій самій чи іншій місцевості; – підтримка розвитку відповідної інженерної інфраструктури для залучення інвестицій (індустріальні парки, промислові майданчики, будівництво транспортної інфраструктури, підсилюючих електростанцій, складських приміщень тощо); – розроблення та реалізація пілотних проєктів для диверсифікації економіки вугільних територіальних громад та стимулювання створення інноваційних підприємств. <p>2. Пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств, розвиток людського капіталу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників вугільних підприємств, набуття навичок у суміжних професіях, які відповідають потребам ринку праці; – забезпечення надання якісних освітніх та медичних послуг жителям вугільних територіальних громад; – сприяння соціальній згуртованості та інтеграції жителів, зокрема через розвиток інфраструктури навчальних центрів, закладів догляду за дітьми та людьми похилого віку тощо. <p>3. Перехід на альтернативні джерела енергії та підвищення енергоефективності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів, шляхом сприяння розвитку розподіленої генерації електричної енергії з відновлюваних джерел та застосування установок зберігання енергії, в тому числі в системах централізованого водопостачання та водовідведення; – модернізація, підвищення ефективності, адаптивності та декарбонізації систем централізованого тепlopостачання в т.ч. через розвиток когенерації, генерації на альтернативному паливі (із використанням місцевих енергетичних ресурсів) та генерації з використанням геотермальної енергії; – модернізації та забезпечення доступності сучасних систем водопостачання (в т.ч. питного) та водовідведення. <p>4. Вирішення екологічних проблем та протидія змінам клімату:</p> <ul style="list-style-type: none"> – створення умов для розвитку циркулярної економіки, зокрема шляхом запобігання утворенню відходів, їх скорочення, ефективного використання ресурсів, повторного використання, ремонту та переробки; – сприяння регенерації та очищення забудованих територій, рекультивациі земель та реалізація проєктів перепрофілювання;

⁴⁷ КОНЦЕПЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ЦІЛЬОВОЇ ПРОГРАМИ СПРАВЕДЛИВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВУГІЛЬНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ НА ПЕРІОД ДО 2030 РОКУ. [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/1024-2021-%D0%BF#TEXT](https://zakon.rada.gov.ua/LAWS/show/1024-2021-%D0%BF#TEXT)

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<ul style="list-style-type: none"> – відтворення екосистем, удосконалення структури земельних угідь; – забезпечення збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій.
<p>Стратегія розвитку Львівської області на період 2021-2027 років⁴⁸</p>	<p>Стратегічна ціль 1. «Безпека та збереження демографічного потенціалу нації в умовах війни та повоєнної відбудови», включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – в межах оперативної цілі 1.2. «Розвиток невідкладної та високоспеціалізованої медицини» передбачено завдання 1.2.2. «Розвиток спроможної мережі закладів охорони здоров'я»; – в межах оперативної цілі 1.3. «Реабілітація, оздоровлення, фізичне та духовне відновлення» передбачено завдання 1.3.3. «Розвиток фізичної культури та спорту серед населення» та 1.3.4. «Використання санаторно-курортного та природно-рекреаційного потенціалу Львівщини для фізичного та духовного відновлення громадян України»; – в межах оперативної цілі 1.4. «Розвиток освітнього та духовного потенціалу нації» передбачено завдання 1.4.2. «Національно-патріотичне виховання, створення умов для успішної самореалізації та залучення молоді до суспільно-політичного життя держави та євроінтеграційного процесу»; – в межах оперативної цілі 1.5. «Інклюзивне суспільство» передбачено завдання 1.5.7. «Забезпечення житлом військовослужбовців, ветеранів, ВПО, молоді, а також мешканців Львівської області, які потребують покращення житлових умов»; <p>Стратегічна ціль 2. «Підвищення конкурентоспроможності регіону в умовах євроінтеграції», включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – в межах оперативної цілі 2.1. «Розвиток смарт-спеціалізації регіону» завдання 2.1.1. «Стимулювання інноваційних видів економічної діяльності з високою доданою вартістю»; 2.1.2. «Розвиток біоекономіки, підвищення інноваційності та рентабельності сільського господарства»; 2.1.3. «Підтримка креативних індустрій, виробників крафтової та локальної продукції»; 2.1.4. «Сприяння науково-технологічному розвитку»; – в межах оперативної цілі 2.2. «Розвиток смарт-спеціалізації регіону» завдання 2.2.1. «Створення умов для підвищення ефективності виробництва, здешевлення фінансових ресурсів та започаткування бізнесу»; 2.2.2. «Підтримка підприємницької ініціативи ветеранів»; 2.2.3. «Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу»; 2.2.4. «Підвищення інвестиційної привабливості регіону та його промоція»; – в межах оперативної цілі 2.3. «Модернізація дорожньо-транспортної, прикордонної, логістичної, виробничої, цифрової та критичної інфраструктури» завдання 2.3.2. «Сприяння розвитку логістичної та виробничої інфраструктури регіону»; 2.3.3. «Поліпшення стану дорожньої мережі, транспортного сполучення населених пунктів та цифрової інфраструктури»; – в межах оперативної цілі 2.4. «Підготовка кадрів у відповідності до актуальних потреб ринку праці» завдання 2.4.1. «Оновлення технічної та технологічної бази закладів вищої, фахової передвищої та професійно-технічної освіти»; 2.4.2. «Перекваліфікація ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, мешканців вуглевидобувних, гірських, сільських та монофункціональних територій»; 2.4.3. «Залучення бізнесу до системи підготовки кадрів та запровадження сучасних профорієнтаційних інструментів»;

⁴⁸ АКТУАЛІЗОВАНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД 2021-2027 РОКІВ

Назва документа державного планування	Сфера взаємозв'язку
	<p>Стратегічна ціль 3. «Охорона довкілля та зелений перехід», включає:</p> <ul style="list-style-type: none"> – в межах оперативної цілі 3.1. «Енергетична безпека та самодостатність регіону» завдання 3.1.1. «Оптимізація паливно-енергетичного балансу області»; 3.1.2. «Підвищення енергоефективності в комунальному секторі та домогосподарствах»; 3.1.3. «Формування системи енергоменеджменту»; 3.1.4. «Збільшення використання розподіленої генерації та розвиток відновлюваної енергетики»; – в межах оперативної цілі 3.2. «Запобігання забрудненню водних ресурсів та атмосферного повітря» завдання 3.2.1. «Покращення житлово-комунальної інфраструктури громад»; 3.2.2. «Зменшення шкідливої дії вод від підтоплення і затоплення територій»; 3.2.3. «Зменшення забруднення повітряного басейну та запобігання змінам клімату»; 3.2.4. «Розвиток системи екологічного моніторингу»; – в межах оперативної цілі 3.3. «Налагодження системи поводження з відходами та формування екологічної свідомості населення» завдання 3.3.1. «Формування ефективної системи управління відходами»; 3.3.2. «Зменшення обсягів утворених відходів, у тому числі небезпечних»; 3.3.3. «Створення умов для діяльності станцій перевантаження відходів»; 3.3.4 «Впровадження переробки відходів, в тому числі сільськогосподарського виробництва»; 3.3.5. «Виховання екологічно свідомого суспільства»; – в межах оперативної цілі 3.5. «Зменшення негативного впливу вуглевидобування та теплової генерації на довкілля» завдання 3.5.1. «Розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області»; 3.5.2. «Підтримка проектів, спрямованих на охорону довкілля та зелений перехід»; 3.5.3. «Відновлення антропогенно змінених екосистем»; 3.5.4. «Ревіталізація постпромислових територій».
<p>Львівська обласна Програма охорони навколишнього природного середовища на 2021-2025 роки⁴⁹</p>	<p>Основні напрями та головні завдання, з якими узгоджується План дій зі справедливої трансформації:</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) формування екологічної свідомості населення; 4) зменшення обсягів скидання неочищених та недостатньо очищених стоків у водні об'єкти, а також поліпшення екологічного стану поверхневих вод басейнів рік Дністер, Західний Буг, Сян, Дніпро та ін.; 5) вирішення основних проблем, пов'язаних з екологічно безпечним збором, зберіганням, утилізацією, переробкою та захороненням твердих побутових, промислових і небезпечних відходів; 6) охорона і раціональне використання земель; 7) охорона атмосферного повітря; 9) стабілізація екологічної рівноваги внаслідок діяльності гірничо-хімічних підприємств Львівщини;

Отже, огляд документів державного планування на національному та регіональному рівнях засвідчує, що справедлива трансформація вугільного мікрорегіону Львівської області є органічною складовою визначених на середньо- і довгострокову перспективу загальних цілей та завдань політик економічного, соціального та енергетичного розвитку держави та регіону, а також збереження та охорони довкілля. Визначені у Плані дій зі справедливої трансформації

49 ПРОГРАМА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА НА 2021-2025 РОКИ (ЗАТВЕРДЖЕНА РІШЕННЯМ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ ІІІ ЧЕРГОВОЇ СЕСІЇ VIII СКЛИКАННЯ ВІД 23 ЛЮТОГО 2021 РОКУ №72; ІЗ ЗМІНАМИ РІШЕННЯМ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ VII ЧЕРГОВОЇ СЕСІЇ VIII СКЛИКАННЯ ВІД 30 ВЕРЕСНЯ 2021 РОКУ №204). [HTTPS://LODA.GOV.UA/USEFUL-INFO/17951?AUTHORID=17111](https://loda.gov.ua/useful-info/17951?authorid=17111)

вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року цілі узгоджуються зі стратегічною метою держави щодо переходу від вуглецевоємної економіки до кліматично нейтральної, відповідно до кліматичних зобов'язань, які взяла на себе Україна.

2.4. Очікувані інтервенції в процесі трансформації

Стратегічна ціль 1. Енергетичний перехід та чисте довкілля мікрорегіону для життєдіяльності різних поколінь та соціальних груп населення

Для підтримання процесу припинення використання викопного палива та поступового переходу на безвуглецеві технології та ощадливе енергоспоживання, а також для збереження та охорони довкілля території вугільного мікрорегіону Львівської області для наступних поколінь, зокрема для відновлення довкілля територій мікрорегіону, які зазнали негативного впливу внаслідок функціонування вугледобувної та енергогенеруючої (з використанням вугілля) галузей, буде передбачено надання підтримки, в тому числі на умовах співфінансування. Така підтримка провадитиметься на трьох напрямках: 1) відновлення екосистеми (передбачатиме ревіталізацію постпромислових територій, рекультивацію деградованих земель, заходи, скеровані на зменшення забруднення водних ресурсів); 2) сприяння досягненню вуглецевої нейтральності території вугільного мікрорегіону (зокрема підвищення енергоефективності об'єктів житлового і комунального фондів, сприяння формуванню дорожньо-транспортної інфраструктури, яка сприяє зменшенню шкідливих викидів в атмосферу (в тому числі велоінфраструктури, інфраструктури для електротранспорту)); 3) підвищення управління відходами у мікрорегіоні, в тому числі щодо розвитку системи рециклінгу відходів.

Вплив інтервенцій

Інвестиції в ревіталізацію постпромислових територій забезпечать сучасні потреби бізнесу та мешканців мікрорегіону в просторах для ведення промислової діяльності, для цілей сфери туризму тощо. Водночас цілком ймовірно, що в результаті ревіталізації постпромислових вугільних територій буде забезпечено позитивний вплив на довкілля внаслідок відмови від видобутку вугілля, облаштування промислових об'єктів під нові цілі та потреби. Підтримання заходів з рекультивації деградованих земель мікрорегіону та їх раціональне використання дозволить зберегти, а можливо, й сприятиме відновленню наявних в них поживних речовин, що з часом може забезпечити зростання їх родючості. Інвестиції в проекти, скеровані на зменшення забруднення водних ресурсів мікрорегіону, зокрема в модернізацію очисних споруд, в розвиток системи моніторингу якості води, в системи очистки води тощо, матиме позитивний вплив не лише на довкілля, але й забезпечить потреби мешканців мікрорегіону в технічній та питній воді. Як результат, комфортність проживання на території вугільного мікрорегіону Львівської області з високою ймовірністю зросте.

Капіталовкладення у підвищення енергоефективності житлового та комунального фондів сприятимуть зниженню споживання енергії, зокрема від використання вугілля, що забезпечить зменшення викидів парникових газів і сприятиме зростанню вуглецевої нейтральності на шляху боротьби зі зміною клімату. Також фінансування проектів в покращення ізоляції та використання сучасних технологій сприятиме зменшенню використання природних ресурсів для їх теплозабезпечення. Впроваджені енерго- та ресурсощадні технології також забезпечать сталий розвиток економіки вугільного мікрорегіону шляхом зменшення витрат на енергоресурси та підвищення ефективності виробництва. Це дозволяє скоротити негативний вплив на довкілля, що сприяє збереженню природних ресурсів та покращенню якості життя населення. Інвестиції в проекти з розвитку на території мікрорегіону інфраструктури, пристосованої для пересування на велосипедах та для електротранспорту забезпечать зменшення викидів шкідливих речовин та парникових газів, оскільки ймовірно зростатиме парк автотранспорту, який не використовує двигуни внутрішнього згоряння. Це позитивно вплине на якість повітря, здоров'я мешканців, зокрема сприятиме зменшенню ризику респіраторних захворювань. Зниження шумового забруднення завдяки переходу на тихий електротранспорт і велосипеди сприятиме створенню більш комфортного середовища у відносно густозаселених населених пунктах (адміністративних

центрах територіальних громад вугільного мікрорегіону). Також підвищення рівня фізичної активності населення завдяки популяризації велоспорту і використанню велосипедів як основного засобу пересування позитивно вплине на зростання рівня громадського здоров'я.

Інвестиції в проекти, пов'язані з формуванням ефективної системи управління відходами, зокрема й в розвиток рециклінгу відходів, у вугільному мікрорегіоні дозволяють значно знизити обсяги відходів, що потрапляють на звалища, зменшуючи забруднення ґрунту та водних ресурсів. Підтримка проектів з рециклінгу відходів позитивно вплине на збереження природних ресурсів, оскільки вторинні матеріали використовуватимуться для виробництва нових продуктів, знижуючи потребу в первинних сировинних ресурсах. Популяризація роздільного збору відходів ймовірно підвищить екологічну свідомість мешканців та сприятиме залученню громадськості до екологічних ініціатив. Ефективна система управління відходами також знижує ризик виникнення екологічних катастроф, покращуючи загальний стан довкілля та підвищуючи якість життя мешканців мікрорегіону.

У загальному підсумку інвестиції в проекти енергетичного переходу та сприяння чистому довкіллю мікрорегіону забезпечать збереження екосистеми для майбутніх поколінь, що з високою ймовірністю позитивно впливатиме на підвищення якості життя мешканців та бажання молоді провадити життєдіяльність саме на території громад вугільного мікрорегіону.

Стратегічна ціль 2. Нова конкурентоспроможна економіка вугільного мікрорегіону

Підвищення конкурентоспроможності вугільного мікрорегіону Львівської області внаслідок поступового справедливого переходу від вуглеємної економіки до кліматично нейтральної передбачає поступову переорієнтацію бізнесових структур з вуглевидобутку та пов'язаних з цим сфер економіки на альтернативні види економічної діяльності. Тому підтримка за цією стратегічною ціллю охоплюватиме заходи за трьома напрямками: 1) сприяння формуванню інфраструктури підтримки бізнесу, яка буде спроможною забезпечити формування потужного підприємницького сектора в територіальних громадах вугільного мікрорегіону, зокрема організацію вивільненими працівниками гірничодобувних підприємств власної справи; 2) розвиток підприємницьких структур в альтернативних вуглевидобувній промисловості видах економічної діяльності (туризм та рекреацію, креативні індустрії, біоекономіку), а також поступову переорієнтацію суміжних вуглевидобувній сфері підприємств на нові для них види діяльності; 3) сприяння інноваційному розвитку економіки мікрорегіону та впровадження на промислових підприємствах ресурсо- та енергоощадні технології, а також використання науково-дослідного потенціалу для посилення конкурентоспроможності економіки мікрорегіону.

Вплив інтервенцій

Розвиток інфраструктури підтримки бізнесу на території вугільного мікрорегіону Львівської області сприятиме розширенню доступу населення мікрорегіону до професійної консультаційної та, можливо, фінансової підтримки для започаткування власної справи, особливо серед вивільнених працівників гірничодобувних підприємств, а також жінок, з огляду на зменшення кількості чоловіків через війну. В результаті це активізує підприємницьку діяльність та стримуватиме втрату населення мікрорегіону внаслідок міграційних процесів в пошуках зайнятості. Інвестиції у формування дієвих інституцій підтримки бізнесу також дозволять забезпечити ефективну комунікацію мешканців, бізнесу та влади задля посилення конкурентоспроможних позицій мікрорегіону в області, а згодом і за її межами.

Інвестиції в альтернативні вуглевидобувній промисловості види економічної діяльності, а також в поступову переорієнтацію суміжних вуглевидобувній сфері підприємств на нові для них види діяльності, підвищать туристичну та рекреаційну привабливість вугільного мікрорегіону через збільшення кількості малих підприємств в цій сфері, що зумовить підвищення якості послуг, які вони надають, в конкурентній боротьбі за клієнтів. Також підтримка альтернативних вуглевидобувній промисловості видів діяльності дасть змогу самореалізуватися населенню мікрорегіону, в тому числі вивільненим працівникам вугледобувних підприємств та членам їх сімей, в креативних індустріях, що сприятиме зростанню самозайнятості в мікрорегіоні, творчому розвитку особистості, зменшенню прихованого безробіття, а також відтоку населення, зокрема молоді з територіальних громад

вугільного мікрорегіону. Підтримка видів діяльності смарт-спеціалізації Львівської області, зокрема у сфері біоекономіки, які є дружньою до довкілля альтернативою вуглевидобувній галузі, забезпечить збільшення кількості підприємств промисловості та агровиробників, які продукують продукцію з біоресурсів (продукти харчування, корми, біопаливо тощо) і демонструють відповідальне споживання і виробництво.

Розвиток еко-індустріальних парків на території мікрорегіону сприятиме появі нових робочих місць в альтернативних вуглевидобувній промисловості видах економічної діяльності, забезпечить сталий розвиток економіки вугільного мікрорегіону. Водночас використання сучасних технологій стимулюватиме інноваційний розвиток та створить нові можливості для економічного зростання і диверсифікації економіки мікрорегіону. А інвестиції в науково-дослідний потенціал є ключовим фактором для посилення конкурентоспроможності економіки мікрорегіону. Отже, підтримання технологічних парків та бізнес-інкубаторів, які сприяють розвитку стартапів і впровадженню нових технологій, сучасних лабораторії, де працюватимуть над новими винаходами, налагодження партнерства між науковими установами та приватним сектором для проведення спільних досліджень, що дозволить здійснити розробку та комерціалізацію нових продуктів і технологій (зокрема дослідження можливості використання стволів шахт для створення гравітаційних батарей, використання шахтних вод для роботи теплових насосів, впровадження сучасних технологій вироблення водню без викидів вуглекислого газу, так званого, «чистого водню», який є потенційним джерелом електроенергії, тощо). Загалом це підвищить продуктивність і конкурентоспроможність місцевих підприємств, забезпечить створення нових робочих місць та зміцнить економічну конкурентоспроможність вугільного мікрорегіону.

Стратегічна ціль 3. Вугільний мікрорегіон адаптований до нових соціальних потреб мешканців

Поступова відмова від вуглевидобутку та переорієнтація економіки вугільного мікрорегіону на нові види діяльності супроводжується вивільненням працівників вугледобувних підприємств, а також ймовірно підприємств суміжних галузей. Це може призведе до зменшення доходів домогосподарств мікрорегіону, збільшення офіційного та прихованого безробіття, що в результаті спричинить зростання соціального напруження та посилять відтік населення мікрорегіону в пошуках працевлаштування за його межами. Інвестиції в соціальну інфраструктуру та підвищення якості соціальних послуг, у перекваліфікацію вивільнених працівників відповідно до нових вимог ринку праці мікрорегіону, в підвищення ефективності управління процесом справедливої трансформації мікрорегіону забезпечать мінімізацію негативних проявів на шляху трансформації економіки мікрорегіону з вуглеємної до кліматично нейтральної. В межах цієї стратегічної цілі відбуватимуться інтервенції за чотирма напрямками: 1) підтримка суб'єктів соціальної сфери (закладів охорони здоров'я, професійно-технічної освіти, соціального захисту) для підвищення якості надання ними послуг мешканцям територіальних громад вугільного мікрорегіону, зокрема вивільненим працівникам вугледобувних підприємств; 2) забезпечення розвитку системи освіти та перекваліфікації (особливо вивільнених в процесі трансформації економіки мікрорегіону працівників), яка б відповідала новим потребам ринку праці мікрорегіону; 3) підтримка розвитку інфраструктури культури і дозвілля для забезпечення інтересів молоді та стримування відтоку населення з мікрорегіону; 4) формування соціально відповідальної системи управління справедливою трансформацією мікрорегіону.

Вплив інтервенцій

Інвестиції в розвиток мережі закладів охорони здоров'я усіх рівнів надання медичних послуг, оновлення їх матеріально-технічної бази, розширення переліку послуг, які вони надають, залучення лікарів первинної ланки надання медичних послуг в заклади охорони здоров'я в сільських населених пунктах територіальних громад вугільного мікрорегіону, підвищення якості медичних послуг можуть забезпечити зменшення кількості захворювань, зокрема хронічних захворювань, поширених на території мікрорегіону і пов'язаних з вугледобувною галуззю. Підтримка взаємодії закладів професійно-технічної освіти та підприємницьких структур, зокрема через впровадження дієвої дуальної освіти, забезпечить нові потреби ринку праці на території мікрорегіону та дозволить забезпечити першим робочим

місцем в межах мікрорегіону молодих фахівців, яких підготували заклади професійно-технічної освіти на території вугільного мікрорегіону Львівської області. Розроблення і фінансування адресних програм соціальної підтримки вивільнених працівників вугледобувних підприємств дозволить забезпечити їхні базові потреби впродовж періоду пошуку роботи та соціальної адаптації до викликів трансформації економіки мікрорегіону.

Інвестиції в розвиток системи освіти та перекваліфікації (зокрема у розроблення і впровадження програм перекваліфікації дорослого населення у відповідь на виклики трансформації економіки мікрорегіону, на підтримку підприємств щодо створення зелених робочих місць тощо) забезпечать їй відповідність новим вимогам ринку праці мікрорегіону і сприятимуть збільшенню працевлаштованих мешканців, зокрема з числа вивільнених працівників вугледобувних та підприємств суміжних галузей, на промислових підприємствах на території вугільного мікрорегіону Львівської області, зменшенню безробіття, відтоку населення за межі мікрорегіону, зниженню рівня соціальної напруги внаслідок процесу трансформації.

Фінансування розвитку інфраструктури культури і дозвілля, наприклад, створення мережі центрів надання культурних послуг, формування і облаштування громадських просторів і т. п., позитивно вплине на забезпечення інтересів дітей та молоді в якісному розвитку особистості, сприятиме згуртованості мешканців територіальних громад вугільного мікрорегіону, і стримає відтік населення, особливо молоді, з мікрорегіону. В результаті вугільний мікрорегіон Львівської області отримає людський капітал для майбутнього сталого розвитку не пов'язаного з вугледобувною промисловістю.

Інвестиції у посилення соціальної відповідальності суб'єктів системи управління справедливою трансформацією мікрорегіону (зокрема в підвищення кваліфікації працівників органу управління процесом справедливої трансформації через навчальні програми, тренінги та професійні курси, зміцнення управлінських структур та підвищення їхньої ефективності через впровадження сучасних методів управління та прийняття рішень, підтримку (в т. ч. через надання фінансування та технічну допомогу) організацій громадянського суспільства, які беруть участь у процесах трансформації, розробку і впровадження інструментів залучення громадськості до процесу прийняття рішень через консультації, громадські слухання та інші форми участі, забезпечення прозорості та підзвітності суб'єктів, які реалізують проекти справедливої трансформації, через публічні звіти та відкритий доступ до інформації) забезпечать зміцнення інституційної спроможності суб'єктів, які реалізують процес справедливої трансформації, дозволять налагодити партнерську взаємодію в управлінні процесом трансформації між органом, який керує процесом справедливої трансформації, органами влади державного та регіонального рівнів, органами місцевого самоврядування територіальних громад вугільного мікрорегіону, мешканцями та бізнесом, а також сприятимуть впровадженню інструментів е-демократії в управлінні справедливою трансформацією мікрорегіону.

Синергія та взаємодоповнюваність передбачуваних заходів з іншими програмами або фінансовими інструментами справедливої трансформації вугільних регіонів України

Очікується підтримка проектів Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року в межах виконання **Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України до 2030 року** (ДЦП СТБР), скерованої на реалізацію державної регіональної політики та забезпечення справедливої трансформації вугільних регіонів України шляхом комплексного розв'язання проблемних питань, зокрема в економічній, соціальній, культурній, житлово-комунальній та екологічній сфері, які виникають внаслідок зменшення видобутку вугілля та поступового закриття вугледобувних та суміжних підприємств. У межах ДЦП СТБР будуть реалізовані взаємодоповнювальні заходи щодо диверсифікації локальної економіки вугільного мікрорегіону Львівської області, пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств у мікрорегіоні, розвитку людського капіталу, переходу на альтернативні джерела енергії та підвищення енергоефективності, вирішення екологічних проблем та протидії змінам клімату. Зокрема, в межах виконання ДЦП СТБР очікується співфінансування

проектів Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року щодо:

- створення інституцій підтримки бізнесу;
- надання підтримки (фінансова, консультаційна тощо) суб'єктам МСП;
- реалізації пілотних проєктів для диверсифікації локальної економіки вугільних територіальних громад;
- розроблення проєктної документації для будівництва або модернізації (капітального ремонту, реконструкції) об'єктів соціальної інфраструктури, необхідних для пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств;
- будівництва (капітального ремонту, реконструкції) об'єктів соціальної інфраструктури, необхідних для пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств;
- сприяння соціальній згуртованості та інтеграції жителів вугільних територіальних громад через розвиток інфраструктури навчальних центрів, закладів догляду за дітьми та людьми похилого віку тощо;
- підвищення кваліфікації та перекваліфікація працівників вугільних підприємств (та членів їх сімей), набуття навичок у професіях, які відповідають потребам ринку праці;
- надання послуг щодо сприяння працевлаштуванню та самозайнятості мешканців вугільних територіальних громад;
- перепрофілювання та модернізація закладів професійно-технічної освіти;
- розроблення та реалізації пілотних проєктів, необхідних для пом'якшення соціальних наслідків закриття та трансформації вугільних підприємств та розвитку соціального капіталу вугільних територіальних громад;
- впровадження енергоефективних заходів у закладах соціальної та комунальної інфраструктури;
- забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів, шляхом будівництва сонячних (в т. ч. дахових) електростанцій;
- забезпечення енергетичної стійкості вугільних територіальних громад та регіонів, шляхом введення в експлуатацію когенераційних установок;
- децентралізації, модернізації, підвищення ефективності, адаптивності та декарбонізації систем тепlopостачання із переходом на альтернативні джерела;
- оновлення рухомого складу громадського транспорту (з врахуванням потреби декарбонізації місцевого транспортного сектору та його інфраструктури);
- розробки та реалізації пілотних проєктів, необхідних для переходу на альтернативні джерела енергії та підвищення енергоефективності вугільних територіальних громад та регіонів;
- адаптації вугільних територіальних громад до змін клімату, шляхом розроблення стратегій адаптації до зміни клімату або включення питань адаптації до зміни клімату до стратегій розвитку вугільних територіальних громад та планів заходів з їх реалізації;
- створення ефективної системи сортування ТПВ на території вугільних громад;
- будівництва (капітального ремонту, реконструкції) мереж та об'єктів водопостачання (в т.ч. питного);
- регенерації та очищення забудованих територій, рекультивація земель у вугільних громадах;
- збереження, відновлення та збалансоване використання природоохоронних територій у вугільних громадах;
- розробки та реалізації пілотних проєктів, необхідних для вирішення екологічних проблем та протидії змінам клімату, зокрема сприяння розвитку циркулярної економіки, перепрофілювання земель та активів вугільних підприємств та відтворення екосистем.

Очікуються інвестиції та співфінансування проєктів Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року в межах виконання **Плану реалізації Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років**, який з-посеред багатьох напрямів соціально-економічного розвитку включає заходи, скомпановані на реалізацію оперативної цілі 3.5. «Зменшення негативного впливу

вуглевидобування та теплової генерації на довкілля». Зокрема, згідно з Планом реалізації Стратегії розвитку Львівської області на період 2021-2027 років можна очікувати підтримку проєктів Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року, спрямованих на охорону довкілля та зелений перехід, відновлення антропогенно змінених екосистем, ревіталізацію постпромислових територій.

Для уникнення подвійного фінансування заходів та нераціонального використання коштів будуть запроваджені механізми узгодження, верифікації та контролю.

3. Механізми управління

3.1. Партнерство

Активізація процесу публічного обговорення викликів та напрямів справедливої трансформації у вугільному мікрорегіоні Львівської області із широким залученням громадськості відбулася навесні 2023 року. У березні 2023 року розпочато діалог між «вугільними» громадами Шептицького району, Львівською обласною державною адміністрацією та проектом GIZ «Підтримка структурних змін у вугільних регіонах України» щодо створення платформи та інституції справедливої трансформації вугільних територій.

Влітку того ж року Львівська обласна державна адміністрація затвердила склад Керівного комітету і Робочої групи з розробки Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року, що зосередилися на координації роботи мікрорегіону в напрямі розроблення плану диверсифікації локальної економіки та створення нових робочих місць в альтернативних секторах економіки. Завдання Команди – організація процесу визначення нових проєктів шляхом їх публічного обговорення із широким залученням громадськості, координація діяльності учасників, моніторинг ходу реалізації проєкту. Команда об'єднала представників різних професій, які представляють різні точки зору на процес трансформації. У складі команди Львівська обласна державна адміністрація співпрацює з органами місцевого самоврядування вугільних громад, включаючи представників шахтарів та вугільних підприємств, бізнес та неурядові організації, профспілки, а також науково-експертну сторону.

З метою якісної та результативної організації робочого процесу забезпечено максимально широке залучення зацікавлених сторін, які було поділено на групи – бізнес (у т.ч. вугільні підприємства та енергетичні компанії), регіональна влада, органи місцевого самоврядування, молодь, організації громадянського суспільства тощо – та проведено відповідні консультації для урахування думок, проблем та поглядів представників кожної на трансформацію мікрорегіону. Дискусія в межах консультацій передбачала орієнтування на три ключових аспекти: визначення проблем та переваг мікрорегіону на сучасному етапі (з урахуванням умов війни) для представників зацікавленої сторони; виявлення перспектив для розвитку; обґрунтування потреб у підтримці розвитку. Прийнятий ракурс дозволив отримати більш повну картину соціально-економічної ситуації в мікрорегіоні, потреб та очікувань в розрізі зацікавлених сторін.

Взяти участь у консультаціях могли всі охочі. Для забезпечення ефективного процесу планування «знизу вгору» було проведено дві хвили фокус-груп у жовтні-листопаді 2023 року та серпні-вересні 2024 року, а також одинадцять консультацій, які тривали з березня 2023 року до сьогодні і матимуть продовження. Загалом участь у консультаціях станом на серпень 2024 року взяло понад пів тисячі осіб.

Стартові зустрічі щодо перспектив інституціоналізації співпраці вугільних громад та інших зацікавлених сторін

*22 березня 2023 року, Львів, 90 учасників
30 травня 2023 року, Добротвір, 57 учасників*

Розроблення Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року розпочалося навесні 2023 року з серії стартових зустрічей, у яких взяли участь представники регіональної влади у Львівській області, органів місцевого самоврядування, широке коло фахівців та зацікавлених сторін.

Метою *першої зустрічі* було налагодження контакту між вугільними громадами у регіоні, Львівською обласною державною адміністрацією та проектом «Підтримка структурних змін у вугільних регіонах України». На зустрічі було обговорено і напрацьовано ідеї щодо співпраці вугільних громад мікрорегіону та узгоджено створення інституції Справедливої трансформації, серед завдань якої підтримка громад у написанні проєктів та координації зусиль.

На *другій консультаційній зустрічі* її учасники підтвердили намір створення Асоціації вугільних громад України та погодили прийняття відповідних рішень на сесіях місцевих рад у

визначений строк. За результатами обговорення учасники заходу висловили готовність брати участь у формуванні структури Асоціації, установчих зборах, формуванні бюджету Асоціації.

Наслідком зустрічі стало проведення установчих зборів Асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація вугільних громад України» у Києві 9 листопада 2023 року за участі голів трьох громад вугільного мікрорегіону Львівської області (Шептицької, Белзької, Сокальської).

Публічні консультації щодо обговорення основних напрямів проєктів у контексті Справедливої трансформації мікрорегіону

*30 серпня 2023 року, Львів, 65 учасників
14 листопада 2023 року, Шептицький, 89 учасників
11 квітня 2024 року, Львів, 63 учасники*

Другим кроком у тривалому діалозі щодо Справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області стало проведення публічних консультацій з визначення напрямів та інструментів трансформації мікрорегіону. За результатами консультацій *в межах першої із зустрічей* визначено три напрями майбутніх проєктів:

Екологія та енергетика: 1. Утилізація та переробка відходів; 2. Терикони; 3. Якість води та повітря; 4. Оцінка стану довкілля.

Соціальна сфера: 1. Перекваліфікація та надання грантів та курсів МСП; 2. Розвиток дозвілля та рекреаційна інфраструктура; 3. Спорт; 4. Молодіжна політика.

Економіка: 1. Промислові парки, кредити та гранти для МСП; 2. Логістика (дороги, пункти пропуску, залізниця); 3. Нові фабрики, підприємства з обробки та ІТ; 4. Конкурс ініціатив для стартапів; 5. Туризм та культурна спадщина; 6. Просторове планування.

Крім того, акцентовано на екологічному аспекті проблематики, зокрема, погоджено закупівлю і встановлення системи моніторингу атмосферного повітря. Обговорено перспективи використання териконів з акцентом на двох напрямках: туристичному та промислово-енергетичному.

Тематикою *другої зустрічі* стала роль професійно-технічної освіти для трансформації вугільного мікрорегіону, аргументовано перспективу розвитку невеликих закладів освіти як центрів кооперації сільської місцевості, осередків перекваліфікації та як «посередника» на ринку праці – між бізнесом як суб'єктом попиту на робочу силу та потенційними працівниками у контексті її пропозиції. Практичними результатами консультацій в межах зустрічі стало підписання Меморандуму між GIZ та Червоноградським професійним гірничо-будівельним ліцеєм, ВПУ №11 м. Червонограда про співпрацю.

Третю зустріч присвячено викликам і можливостям розвитку туризму у контексті диверсифікації місцевої економіки (у т.ч. як наслідку вугільної трансформації мікрорегіону) та налагодження співробітництва між громадами як партнерами, а не конкурентами, що пропонують спільний туристичний продукт. Узгоджено підвищення навиків підприємницької діяльності молодих представників бізнесу у туристичній сфері та шляхом промоції туристичного потенціалу регіону.

Територіальні та тематичні фокус-групи у Шептицькій територіальній громаді

Жовтень-листопад 2023 року, Шептицька територіальна громада (Волсвин, Гірник, Межиріччя, Острів, Поздимир, Сілець, Соснівка, Шептицький)

Проведено дві хвили фокус-груп у Шептицькій громаді. Їх метою була генерація ідей для Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року. Загальною тематикою фокус-груп була «Громада, у якій хочеться жити», в її межах обговорювалися проблеми та ідеї за трьома блоками питань: розвиток людського капіталу, розвиток економіки, покращення екологічної ситуації. У Шептицькому фокус-групи були тематичними і стосувалися окремих груп зацікавлених сторін: представників чоловічого бізнесу, молоді, громадських організацій, туристичного сектору, внутрішньо переміщених осіб, шахтарів, представників дошкільної освіти та дитсадків, професійно-технічної освіти та шкіл, представників мерії.

За результатами фокус-груп було висловлено 120 ідей, з яких 94 унікальні. Внаслідок опрацювання інформації, отриманої на фокус-групах, наведено рекомендації щодо стимулювання процесу справедливої трансформації у громаді (налагодження контакту із шахтарською аудиторією та іншими зацікавленими групами (зокрема, представниками груп з особливими потребами), запровадження навчальних програм щодо фінансової грамотності). До найпопулярніших ідей належать: створення інвестиційного порталу громади, створення системи перекваліфікації шахтарів, навчання фінансової грамотності та проектного менеджменту для підприємців, старост, шахтарів та інших, залучення інвестора для побудови заводу ВПК або заводу з подвійним призначенням, відновлення заводу «Зміна» та оздоровчого центру «Ровесник».

Проведення *фокус-груп із залученням шахтарів* результувалося визначенням основних проблем у сфері (надлишкова інфраструктура на балансі шахт, нерозвиненість бізнесу, затримка зарплатні, переважання гірничих спеціальностей у системі професійно-технічної освіти у мікрорегіоні, наявність 13 тис. регресників (осіб, що не зацікавлені працювати через зниження пенсії при офіційному працевлаштуванні), недостатність відпочинкових зон), а також зацікавленням шахтарів досвідом країн, які пройшли Справедливу трансформацію.

КОНСУЛЬТАЦІЇ ІЗ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ СТОРОНАМИ

Консультації з представниками бізнесу

23 травня 2024 року, Львів, 18 учасників

29 травня 2024 року, Шептицький, 45 учасників

Мета консультацій – обґрунтування перспектив розвитку бізнесу у вугільному мікрорегіоні Львівської області у контексті справедливої трансформації. Учасниками консультацій були представники регіональної влади, бізнесу, інституцій підтримки бізнесу, наукової спільноти.

Підсумком *першого заходу* стало формування спільного бачення ключових факторів розвитку мікрорегіону (рівень безпеки в умовах війни, вигода економіко-географічного розташування, розвинена транспортна та енергетична інфраструктура, наявність інвестиційних об'єктів та розвиток кластерів тощо), а також напрацювання основних напрямів його розвитку в умовах трансформації (інноваційна діяльність (зокрема, біоекономіка), альтернативна енергетика).

Фокус дискусії на *другій зустрічі* був зосереджений на виявленні проблем розвитку вуглеводобувних підприємств і бізнесу, діяльність якого прямо чи опосередковано пов'язана із сферою вуглеводобування, та визначенні труднощів у веденні бізнесу, діяльність якого не пов'язана із видобуванням вугілля. За результатами обговорення обґрунтовано потенційні напрями розвитку економіки мікрорегіону.

Консультації з молоддю

13 червня 2024 року, Шептицький, понад 45 учасників

Мета заходу – врахування інтересів молоді мікрорегіону в процесі розробки Плану справедливої трансформації. Учасниками консультацій були представники регіональної влади, органів місцевого самоврядування, що відповідають за молодіжну політику у громадах, представники громадського сектору (у т.ч. молодь віком до 35 років), закладів освіти.

Дискусія була сфокусована на з'ясуванні проблем і потреб молоді у процесі особистісного розвитку як жителів мікрорегіону, рівня її соціально-економічної активності та готовності доєднатися до змін під час Справедливої трансформації. Результатом консультацій з учасниками зустрічі стало обґрунтування чотирьох ключових, на думку молоді, точок втручання, які доцільно реалізувати під час Справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області для врахування їхніх інтересів: підтримка бізнес-ініціатив молоді та працевлаштування на перше робоче місце (зокрема фінансова підтримка); сприяння молоді в отриманні житла (зокрема соціального); покращення дорожньої інфраструктури, а також велоінфраструктури в населених пунктах; збільшення кількості громадських просторів,

молодіжних центрів, хабів. Представники активної молоді мікрорегіону висловили бажання подальшої участі як суб'єкта у під час Справедливої трансформації мікрорегіону.

Консультації з органами місцевого самоврядування та організаціями громадянського суспільства

19 червня 2024 року, Шептицький, 45 учасників

Метою проведення заходу було окреслення проблем та перспектив партнерства органів місцевого самоврядування та громадських організацій для розвитку громад вугільного мікрорегіону Львівської області і залучення грантових ресурсів. Учасниками заходу були представники органів місцевого самоврядування громад вугільних територій, представники організацій громадянського суспільства, громадські лідери.

Обговорення проблем і можливостей взаємодії з обома сторонами дало змогу виявити основні перешкоди для налагодження також співпраці, зокрема проблеми з комунікацією, відсутність довіри між сторонами, відсутність проєктних менеджерів в органах місцевого самоврядування. Виявленою в межах обговорення проблемою стала відсутня кореляція між чисельністю населення громади і проєктною активністю місцевого самоврядування, що учасники заходу пов'язують із рівнем кваліфікації посадових осіб, які виконують функції проєктних менеджерів у громадах. Представники громадських організацій наголошували на високих професійних якостях проєктних менеджерів, що є вихідцями з громадського сектору, а також на готовності до співпраці з органами місцевого самоврядування на засадах публічності, прозорості і партнерства і потенціалі релокованих громадських організацій як імовірних активних учасниках процесу трансформації мікрорегіону.

Консультації з зацікавленими сторонами в межах енергетичної трансформації мікрорегіону

25 червня 2024 року, Львів, понад 40 учасників

Захід було проведено з метою визначення енергетичних проблем громад вугільних територій та зацікавлених сторін і шляхів їх подолання. Серед учасників дискусії були представники регіональної влади, голови територіальних громад вугільного мікрорегіону Львівської області, представники комунальних закладів, енергетичних компаній, громадських організацій.

Основним викликом для мікрорегіону стало, попри складну ситуацію в сфері вугледобутку, планомірне руйнування енергетичної інфраструктури внаслідок ракетних обстрілів та атак дронів, а також слабка розвиненість інфраструктури альтернативних джерел енергії. Внаслідок обговорення ситуації в мікрорегіоні, визначено основні шляхи подолання проблем енергогенерації: потреба імпорту електроенергії; розвиток об'єктів малої генерації; запровадження енергогенеруючих потужностей на великих підприємствах; впровадження енергоаудиту, енергоменеджменту, розроблення енергетичних планів; розробка ПКД на об'єкти альтернативної енергетики для можливості залучення грантових та донорських коштів; підвищення енергоефективності об'єктів соціальної сфери та житлового фонду.

3.2. Моніторинг та оцінювання

З метою координації дій імплементації та моніторингу Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року упродовж трьох місяців після затвердження Плану дій зі справедливої трансформації розпорядженням голови Львівської обласної державної (військової) адміністрації створюється **Керівний комітет з реалізації Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року** (далі – Керівний комітет) як постійно діючий консультативно-дорадчий орган. До складу Керівного комітету входять особи, які представляють найважливіших учасників процесу реалізації Плану дій: представники профільних структурних підрозділів Львівської обласної державної адміністрації, органів

місцевого самоврядування територіальних громад вугільного мікрорегіону Львівської області, Шептицької державної районної адміністрації, відповідальні за виконання завдань Плану дій, представники видобувних підприємств, бізнесу, установ, організацій, громадських організацій, що брали участь у розробці Плану дій зі справедливої трансформації.

Керівний комітет збирається не рідше ніж один раз на рік та виконує такі функції:

- ▶ координує дії виконавців в процесі реалізації Плану дій зі справедливої трансформації;
- ▶ здійснює підготовку щорічних моніторингових звітів про результати реалізації Плану дій зі справедливої трансформації та оцінку досягнутих результатів;
- ▶ готує пропозиції щодо внесення змін до Плану дій зі справедливої трансформації та/або до додатку 1 «Орієнтовний перелік проєктів, що підтримуватимуться в межах Плану дій».

Збір інформації для підготовки щорічних моніторингових звітів здійснює департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації. Інформацію про результати реалізації Плану дій надають усі залучені партнери, зокрема представники структурних підрозділів Львівської обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування громад вугільного мікрорегіону Львівської області, підприємств вугільної та енергетичної сфер, громадські діячі та представники організацій громадянського суспільства.

Моніторинг та оцінка досягнутих результатів Плану дій зі справедливої трансформації здійснюватиметься на основі індикаторів продукту та результату, що відповідають обсягу інтервенцій Плану дій зі справедливої трансформації та визначеним цілям (див. Розділ 4). Моніторинг цільових індикаторів Плану дій зі справедливої трансформації буде здійснюватись на основі інформації, наданої виконавцями проєктів та заходів, які реалізовуватимуться в межах Плану дій. З огляду на відсутність муніципальної статистики, для моніторингу індикаторів результату буде здійснюватись збір інформації від органів місцевого самоврядування територіальних громад вугільного мікрорегіону Львівської області, відповідних підрозділів Львівської ОДА тощо.

Для оцінювання досягнення цілей Плану дій зі справедливої трансформації визначено цільові значення індикаторів продукту та результату, які повинні досягатись на кінець 2030 року.

Поточний моніторинг імплементації Плану дій здійснюватиметься на основі оцінювання реалізації орієнтовного переліку проєктів, що підтримуватимуться в межах Плану дій (додаток 1) в розрізі окремих проєктів за відповідними індикаторами.

Перегляд цільових значень індикаторів та орієнтовного переліку проєктів Плану дій зі справедливої трансформації може відбуватись з огляду на прогрес у реалізації та можливе оновлення Національного плану з енергетики та клімату України на 2025-2030, поточну соціально-економічну ситуацію в Україні загалом та у Львівській області зокрема, звіти Керівного комітету про реалізацію Плану дій зі справедливої трансформації, прогрес у досягненні цілей Плану дій зі справедливої трансформації.

Раз на рік звіт про реалізацію Плану дій зі справедливої трансформації розглядатиметься під час зустрічі Керівного комітету. На підставі звіту Керівний комітет може приймати рішення щодо внесення змін до Плану дій зі справедливої трансформації (за потреби). Звіти про реалізацію Плану дій зі справедливої трансформації та результати моніторингу і оцінки досягнутих результатів будуть оприлюднені та доступні для зацікавлених сторін на вебсайтах Львівської ОДА.

3.3. Інституції, відповідальні за координацію та моніторинг

Департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації виконуватиме роль координуючого органу з реалізації Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року.

Відповідальними за імплементацію проєктів та заходів, включених до Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року будуть:

- ▶ структурні підрозділи Львівської обласної державної адміністрації, відповідальні за реалізацію державно регіональної політики у сферах соціально-економічного розвитку та екології;
- ▶ Шептицька державна районна адміністрація,
- ▶ органи місцевого самоврядування та їх виконавчі комітети територіальних громад вугільного мікрорегіону Львівської області (Белзька міська рада, Великомоствівська селищна рада, Добротвірська селищна рада, Лопатинська селищна рада, Радехівська міська рада, Сокальська міська рада, Шептицька міська рада);
- ▶ Асоціація вугільних громад України;
- ▶ міжнародні проекти, які проводять діяльність в сфері декарбонізації, зеленої трансформації;
- ▶ інституції, діяльність яких спрямована на стимулювання регіонального та місцевого розвитку (в т.ч. Агенція регіонального розвитку Львівської області);
- ▶ організації громадянського суспільства та інші.

Партнером в реалізації Плану дій зі справедливої трансформації виступатиме компанія Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, яка в межах проекту «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України», що впроваджується в Україні, за дорученням Федерального міністерства економіки і захисту клімату Німеччини (BMWK), підтримує процес справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області у партнерстві з Львівською обласною військовою адміністрацією та територіальними громадами вугільного мікрорегіону Львівської області.

Усі зазначені партнери будуть залучені до процесу імплементації Плану дій зі справедливої трансформації, його моніторингу та оцінки досягнутих результатів відповідно до принципу партнерства, описаного в Делегованому регламенті Комісії (ЄС) № 240/2014 від 7 січня 2014 року про Європейський кодекс поведінки щодо партнерства в рамках Європейських структурних та інвестиційних фондів⁵⁰. Кодекс поведінки визначає, як уряди й керівні органи мають взаємодіяти із заінтересованими сторонами під час підготовки, реалізації та моніторингу угод про партнерство й операційних програм заради створення структурованого та відкритого простору для обміну з партнерами.

Джерелами фінансування проектів та заходів, включених до Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року, будуть державний бюджет, місцеві бюджети, кошти міжнародної технічної допомоги та інші джерела, не заборонених законодавством.

Серед інших джерелом фінансування повинен стати **Фонд декарбонізації та енергоефективної трансформації України**. Зміни до Бюджетного кодексу України, що набули чинності з 1 січня 2024 року, передбачили створення такого Фонду, а його основними джерелами фінансування є: екологічний податок за викиди вуглекислого газу від стаціонарних установок; державні запозичення, спрямовані на підтримку енергоефективності та скорочення викидів вуглецю. Кошти Фонду призначені для фінансування державних програм у сфері енергоефективності та підвищення використання відновлюваних джерел енергії; виплата компенсацій за кредитними та лізинговими договорами, укладеними для реалізації енергоефективних заходів, впровадження енергосервісу та розвитку відновлюваних джерел енергії.

Важливо, що Уряд обговорює питання створення **Фонду справедливої трансформації вугільних регіонів** як дієвого й прозорого механізму для фінансування трансформаційних проектів у вугільних регіонах. Водночас на сьогодні відсутнє законодавчо-нормативне забезпечення створення фонду фінансових ресурсів, у якому акумулюватимуться кошти на фінансування проектів у межах справедливої трансформації вугільних регіонів.

⁵⁰ ДЕЛЕГОВАНИЙ РЕГЛАМЕНТ КОМІСІЇ (ЄС) № 240/2014 ВІД 7 СІЧНЯ 2014 РОКУ ПРО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОДЕКС ПОВЕДІНКИ ЩОДО ПАРТНЕРСТВА В РАМКАХ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТРУКТУРНИХ ТА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ, Офіційний вісник Європейського Союзу L 74/1, EUR-LEX, 7 СІЧНЯ 2014 РОКУ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/txt/pdf/?uri=CELEX:32014R0240&from=en>

За умови вступу України до Європейського Союзу, вугільний мікрорегіон Львівської області отримає доступ до коштів Європейського Фонду справедливого переходу (Just Transition Fund), який спрямований на пом'якшення переходу до вуглецево нейтральної економіки через фінансування заходів з диверсифікації та модернізації місцевої економіки та зменшення негативного впливу на зайнятість через підтримку перекваліфікації. Фонд справедливого переходу фінансує проєкти у регіонах, які значною мірою залежать від викопного палива та вуглецеємних секторів економіки.

4. Індикатори продукту та результату виконання Плану дій зі справедливої трансформації

Таблиця 4.1. Індикатори продукту

Ціль	ID	Індикатор	Одиниці виміру	Цільове значення
Стратегічна ціль 1. Енергетичний перехід та чисте довкілля мікрорегіону для життєдіяльності різних поколінь та соціальних груп населення	RCO 18	Житлові будівлі з покращеними енергетичними характеристиками	од.	7
	RCO 19	Громадські будівлі з покращеними енергетичними характеристиками	од.	50
	RCO 20	Мережі централізованого опалення новозбудовані або вдосконалені	м	24,18
	RCO 104	Кількість вискоєфективних когенераційних установок	од.	5
	UKR 01	Створені об'єкти з тепло-, енергогенеруючими потужностями з біомаси	од.	1
	RCO 34	Додаткові потужності для переробки відходів	од.	6
	RCO 107	Фінансування проєктів / заходів з роздільного збору ТПВ	тис. грн	4 100
	RCO 38	Площа ревіталізованих та рекультивованих територій	га	5
	RCO 39	Територія, охоплена встановленими системами моніторингу забруднення повітря	км ²	3 001,2
	RCO 58	Створена велоінфраструктура	км	50
Стратегічна ціль 2. Нова конкурентоспроможна економіка вугільного мікрорегіону	RCO 03	Підприємства охоплені фінансовою підтримкою	од.	118
	RCO 04	Підприємства охоплені нефінансовою підтримкою	од.	250
	RCO 07	Дослідницькі організації залучені до спільних проєктів	од.	3
	RCO 15	Створені / підтримані наявні інституції сприяння бізнесу	од.	1
Стратегічна ціль 3. Вугільний мікрорегіон адаптований до нових соціальних потреб мешканців	RCO 67	Нові та модернізовані освітні заклади	од.	45
	UKR 02	Нові та модернізовані об'єкти дозвілля	од.	13
	RCO 113	Мешканці – представники вразливих груп, охоплені заходами соціально-економічної інклюзії	осіб	250
	RCO 69	Нові та модернізовані заклади охорони здоров'я	од.	8
	RCO 70	Нові та модернізовані заклади соціального захисту	од.	11
	UKR 03	Кількість інфраструктурних та виробничих об'єктів, забезпечених технічною документацією	од.	18
	UKR 04	Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією	од.	21

Таблиця 4.2. Індикатори результату

Ціль	ID	Індикатор	Одиниці виміру	Цільове значення
Стратегічна ціль 1. Енергетичний перехід та чисте довкілля мікрорегіону для життєдіяльності різних поколінь та соціальних груп населення	RCR 29	Викид парникових газів	тис. тон	- 3,00
	RCR 31	Загальна потужність створених об'єктів відновлюваної енергетики	МВт	41,22
	RCR 47	Перероблені відходи	тон	2 500
	RCR 50	Мешканці, що отримують користь від заходів з покращення якості повітря	осіб	226 000
	UKR 05	Мешканці, що отримують користь від заходів з покращення якості водних ресурсів	осіб	162 200
	RCR 52	Ревіталізовані та рекультивовані землі, що використовуються для зелених насаджень, соціального житла, господарського чи іншого використання	га	14
	RCR 64	Користувачі створеної / покращеної велосипедної інфраструктури (на рік)	осіб	15 000
Стратегічна ціль 2. Нова конкурентоспроможна економіка вугільного мікрорегіону	RCR 01	Створені робочі місця	од.	1 859
	RCR 11	Споживачі нових і покращених публічних цифрових послуг, продуктів, процесів	осіб	226 000
	RCR 12	Споживачі нових і покращених бізнес цифрових послуг, продуктів, процесів	осіб	1 135
	RCR 17	Новостворені підприємства, що функціонують понад 1 рік	од.	67
	RCR 18	МСП, що скористались послугами інституцій сприяння бізнесу після їх створення	од.	585
Стратегічна ціль 3. Вугільний мікрорегіон адаптований до нових соціальних потреб мешканців	RCR 71	Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік)	осіб	1 110
	UKR 06	Користувачі освітніх програм перекваліфікації	осіб	1 165
	UKR 07	Користувачі послуг нових та модернізованих об'єктів дозвілля (на рік)	осіб	11 500
	RCR 73	Користувачі послуг нових та модернізованих закладів охорони здоров'я (на рік)	осіб	500
	RCR 74	Користувачі послуг нових або модернізованих закладів соціального захисту (на рік)	осіб	950
	UKR 08	Кількість управлінців, що підвищили свою кваліфікацію	осіб	45

Орієнтовний перелік проєктів, що підтримуватимуться в межах Плану дій

Формування орієнтовного переліку проєктів, що підтримуватимуться в межах Плану дій (далі – Перелік проєктів), відбувалось впродовж вересня-жовтня 2024 року кількома етапами.

5 вересня 2024 року відбулось засідання Керівного комітету з розроблення проєкту Плану дій зі справедливої трансформації, на якому було затверджено критерії відбору ідей проєктів та оголошено про початок збору ідей проєктів. Інформація про це була оприлюднена на офіційних інтернет-сторінках департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації, міських та селищних рад громад ВМР Львівської області, а також поширена через соціальні мережі.

Упродовж 17-27 вересня відбулось 8 фокус-груп щодо формування та обговорення ідей проєктів за участю членів Робочих груп з розроблення проєкту Плану дій зі справедливої трансформації, представників департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації, проєкту «Справедлива трансформація вугільних регіонів та зелене відновлення енергетичного сектору України» GIZ, Шептицької районної адміністрації, міських та селищних рад територіальних громад ВМР Львівської області, ОГС, активних мешканців. Фокус-групи відбулись у Шептицькій районній державній адміністрації та кожній із семи територіальних громад ВМР Львівської області.

Збір проєктних ідей тривав до 30 вересня 2024 року. Станом на 1 жовтня 2024 року було отримано 107 проєктних ідей.

3 жовтня 2024 року відбулось засідання Робочої групи з розроблення проєкту Плану дій зі справедливої трансформації, в межах якого здійснено оцінювання поданих проєктних ідей (за критеріями відбору). На цьому етапі 21 проєктна ідея не пройшла відбору як така, що не відповідає визначеним критеріям. Ще низку ідей було запропоновано об'єднати в проєкти (як такі що повторювали діяльність в межах різних громад, або як такі, що взаємодоповнювались, а їх спільна реалізація дозволяла досягти більш значимих результатів).

11 жовтня 2024 року відбулось громадське обговорення проєкту Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року. Зокрема, на громадське обговорення було винесено орієнтовний перелік проєктів та заходів, які підтримуватимуться в межах його Плану дій зі справедливої трансформації, який містив 47 проєктів загальною сумою 10 062,8 тис. грн.

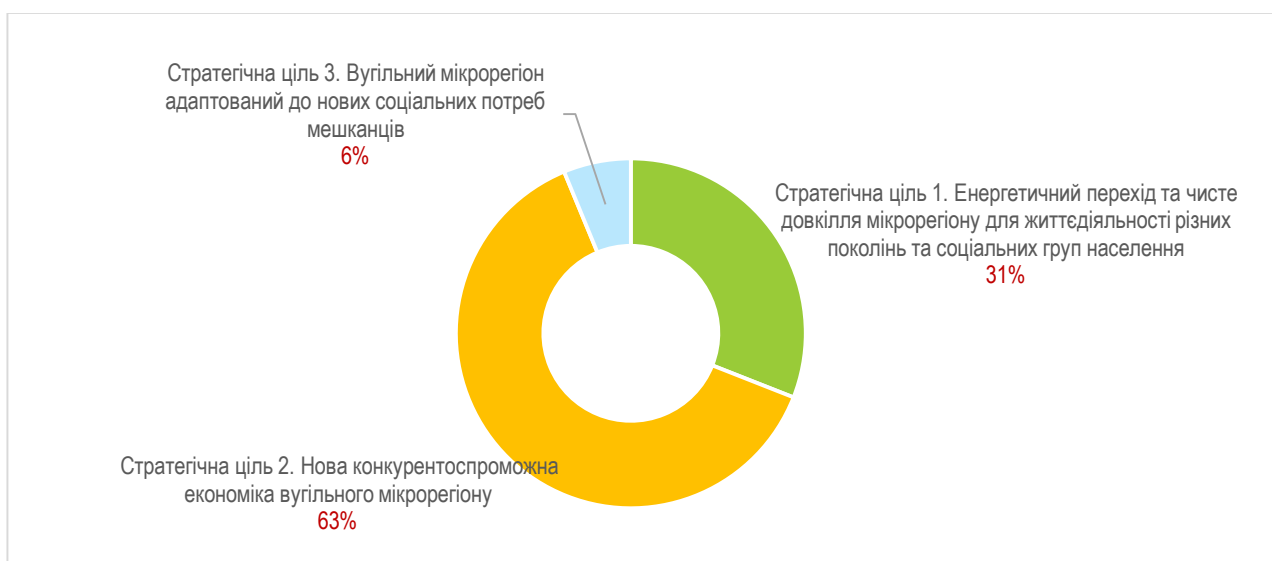

Рис. 1. Розподіл потреби у фінансовому ресурсі за стратегічними цілями Плану дій

До переліку проєктів увійшло 14 проєктів за стратегічною ціллю 1 «Енергетичний перехід та чисте довкілля мікрорегіону для життєдіяльності різних поколінь та соціальних груп населення», 14 проєктів за стратегічною ціллю 2 «Нова конкурентоспроможна економіка вугільного мікрорегіону» та 19 проєктів за стратегічною ціллю 3 «Вугільний мікрорегіон адаптований до нових соціальних потреб мешканців». Водночас за потребою у фінансовому ресурсі для реалізації проєктів найвагомішою є стратегічна ціль 2, яка покриває 63% усієї потреби.

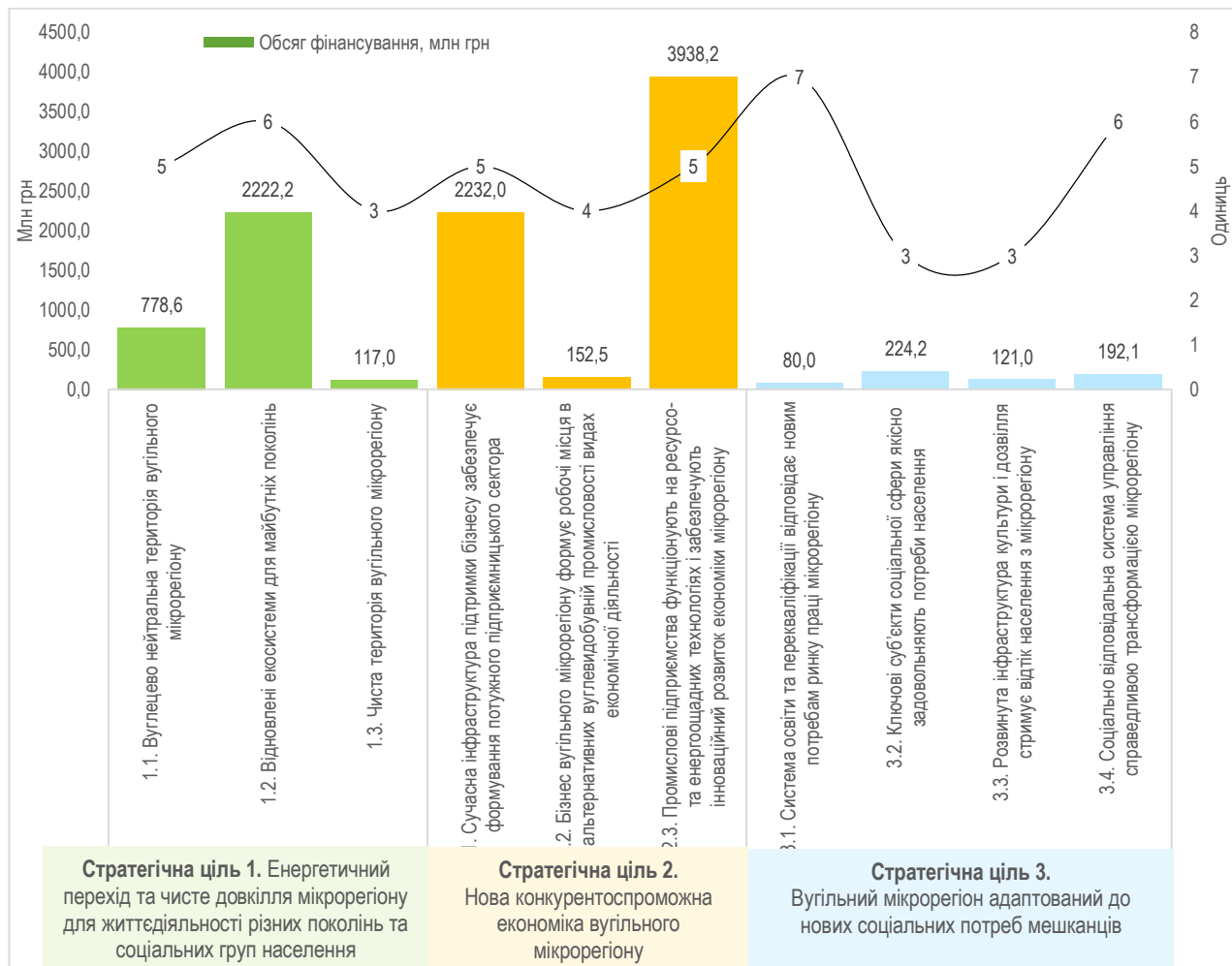

Рис. 2. Розподіл проєктів та потреби у фінансовому ресурсі за оперативними цілями Плану дій

До переліку проєктів увійшли як проєкти, які реалізовуватимуться:

на усій території вугільного мікрорегіону – загалом 21 проєкт загальною вартістю 4,7 млрд грн (46,7 % усього фінансового ресурсу);

в межах кількох громад – 5 проєктів загальною вартістю 269 млн грн;

в окремих територіальних громадах – 21 проєкт загальною вартістю 5,09 млрд грн.

Усі проєкти спрямовані на досягнення економічної, соціальної та екологічної стійкості територіальних громад в процесі здійснення справедливої трансформації вугільного мікрорегіону, а також покращення якості життя їх мешканців після зменшення видобутку вугілля та генерації вугільної енергії, поступового закриття вугледобувних та суміжних підприємств.

Рис. 3. Розподіл проєктів за територією їх реалізації

14 жовтня 2024 року відбулось засідання Керівного комітету з розроблення проєкту Плану дій зі справедливої трансформації, на якому було детально розглянуто проєкт Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року. Керівний комітет прийняв рішення про погодження Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року та орієнтовного переліку проєктів, які підтримуватимуться в межах Плану дій.

Таблиця 1. Орієнтовний перелік проєктів, які підтримуватимуться в межах Плану дій зі справедливої трансформації вугільного мікрорегіону Львівської області на період до 2030 року

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Стратегічна ціль 1. Енергетичний перехід та чисте довкілля мікрорегіону для життєдіяльності різних поколінь та соціальних груп населення				
1.1. Вуглецево нейтральна територія вугільного мікрорегіону				
Енергоефективні громадські будівлі вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	400 000	Комплекс інфраструктурних та організаційних заходів для підвищення енергоефективності закладів бюджетної сфери вугільного мікрорегіону шляхом проведення термомодернізації будівель та впровадження на їх базі відновлювальних джерел енергії. В т.ч. 20 об'єктів у Шептицькій ТГ; 8 об'єктів у Добротвірській ТГ; 3 об'єкти у Радехівській ТГ; 7 об'єктів у Великомоствській ТГ; 5 об'єктів у Лопатинській ТГ; 5 об'єктів у Белзькій ТГ; 2 об'єкти у Сокальській міській ТГ.	RCO 19. Громадські будівлі з покращеними енергетичними характеристиками - 50 од. RCR 31. Загальна потужність створених об'єктів відновлюваної енергетики - 0,5 МВт RCO 67. Нові та модернізовані заклади освіти - 42 од. RCO 69. Нові та модернізовані заклади охорони здоров'я - 8 од.
Децентралізація системи енерго- та теплопостачання у Добротвірській громаді	Добротвірська селищна територіальна громада	300 000	Система планування та впровадження комплексних рішень для забезпечення децентралізованої альтернативної системи теплопостачання та енергозабезпечення у Добротвірській громаді, зокрема розроблення техніко-економічного обґрунтування забезпечення альтернативних шляхів теплопостачання та впровадження першочергових заходів для переходу на альтернативне теплозабезпечення (встановлення модульних котелень, когенераційних установок).	UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 1 од. RCO 20.Мережі централізованого опалення новозбудовані або вдосконалені - 24,18 км

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
				RCO 104. Кількість високоефективних когенераційних установок - 2 од.
Високоефективна система резервного живлення міста Шептицький	Шептицька міська територіальна громада	68 500	Реконструкція електричних мереж з метою встановлення когенераційних установок для резервного живлення РГК-1 (під час опалювального сезону) в м. Шептицький, що дозволить забезпечити безперебійне постачання та зменшити споживання електричної енергії з мережі.	RCO 104. Кількість високоефективних когенераційних установок - 3 од.
Створення Регіонального інкубатора відновлюваної енергетики у Шептицькій громаді на базі енергетичного дерева павловнії	Шептицька міська територіальна громада	9 600	Децентралізація малої генерації електроенергії та тепlopостачання з метою створення замкнутого циклу вирощування енергетичної сировини та її використання для потреб тепlopостачання шляхом проведення комплексного дослідження та розробка концепції щодо створення Регіонального інкубатора відновлюваної енергетики у Шептицькій громаді на основі висадки швидкорослих енергетичних рослин - дерев павловнії; закупівля та висадка 10 000 дерев павловнії; придбання, налагодження та запуск виробничої лінії з виробництва пелет з деревини павловнії.	RCR 52. Ревіталізовані та рекультивовані землі, що використовуються для зелених насаджень, соціального житла, господарського чи іншого використання - 9 га RCR 01. Створені робочі місця - 10 од. RCO 03 . Підприємства, охоплені фінансовою підтримкою - 1 од. RCO 04 . Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 5 од. RCO 07. Дослідницькі організації, залучені до спільних проєктів - 1 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Школа відновлювальної енергетики для громад вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	500	Комплекс навчальних та інформаційних заходів для мешканців, представників бізнесу та бюджетних установ громад вугільного мікрорегіону з метою сприяння розвитку та масштабуванню децентралізованих систем відновлюваної енергетики, а також підготовка / перепідготовка кваліфікованих фахівців цього напрямку на базі Навчального центру відновлювальної енергетики у Червоноградському професійному гірничо-будівельному ліцеї	UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації (на рік) - 15 осіб RCO 113. Мешканці-представники вразливих груп, охоплені заходами соціально-економічної інклюзії - 50 осіб
1.2. Відновлені екосистеми для майбутніх поколінь				
Реконструкція та будівництво каналізаційних очисних споруд на території вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	1 990 480	Комплекс заходів щодо зменшення антропогенного навантаження на водні ресурси та підвищення якості води в річках та водоймах вугільного мікрорегіону, зокрема в Сокальській ТГ (м. Сокаль, селище Жвирка), Червоноградській ТГ (с. Сілець, селище Гірник), Радехівській ТГ (м. Радехів, с. Павлів), Добротвірській (с. Старий Добротвір, с. Старий Добротвір, між с. Добротвір та с. Перекалки), Великомоствівській ТГ (м. Великі Мости), Белзькій ТГ (м. Белз), Лопатинській ТГ (селище Лопатин).	UKR 05. Мешканці, що отримують користь від заходів з покращення якості водних ресурсів - 119000 осіб
Встановлення сонячних електростанцій для системи водопостачання	Шептицька міська територіальна громада, Белзька міська територіальна громада	12 704,2	Створення умов для безперебійного енергоживлення об'єктів водопостачання шляхом встановлення сонячних електростанцій на трьох водозаборах Шептицької громади та насосних станцій м.Белз та м.Угнів.	RCR 31. Загальна потужність створених об'єктів відновлюваної енергетики - 0,22 МВт

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
				RCO 03. Підприємства охоплені фінансовою підтримкою - 2 од.
Рекультивация тимчасового полігону твердих побутових відходів в м. Шептицький з метою влаштування фотовольтаїчної підстанції	Шептицька міська територіальна громада	130 000	Планування поверхні сміттєзвалища, влаштування захисного шару, системи газового дренажу, висадження зелених насаджень, що у підсумку дозволить ревіталізувати та рекультивувати 5 га землі. Влаштування на території полігону фотовольтаїчної станції потужністю 1,6 МВт	RCO 38. Площа ревіталізованих та рекультивованих територій - 5 га RCR 52. Ревіталізовані та рекультивовані землі, що використовуються для зелених насаджень, соціального житла, господарського чи іншого використання - 5 га RCO 22. Створені потужності відновлюваної енергетики - 1,6 МВт
Станція знезалізнення води на водозаборах у Шептицькій громаді	Шептицька міська територіальна громада	75 000	Комплекс планувальних та інфраструктурних заходів зі встановлення 2 станцій із знезалізнення води на Межирічанському та Правдинському водозаборах, навчання персоналу	UKR 05. Мешканці, що отримують користь від заходів з покращення якості водних ресурсів - 45 тис. осіб
Приєднання до електричних мереж електроустановок об'єкта «Будівництво каналізаційних очисних споруд в м. Белз Шептицького району Львівської області»	Белзька міська територіальна громада	5 024,433	Забезпечення електропостачання для каналізаційних очисних споруд у місті Белз, будівництво яких заплановане в межах проєкту «Поліпшення якості природного середовища на прикордонній території Гміни Белжець та міста Белз», поданого на конкурсну програму Interreg NEXT Польща-Україна 2021-2027.	UKR 05. Мешканці, що отримують користь від заходів з покращення якості водних ресурсів - 2,2 тис. осіб

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Чисте повітря вугільного мікрорегіону Львівської області	Шептицька міська територіальна громада, Добротвірська селищна територіальна громада	9 000,00	Впровадження системи онлайн-інформування населення про стан забруднення, автоматичний забір повітря та аналіз даних у режимі реального часу шляхом придбання та встановлення станцій моніторингу атмосферного повітря, програмного забезпечення та сервера для збору даних в місті Шептицькому та селищі Добротвір.	RCO 39. Територія, охоплена встановленими системами моніторингу забруднення повітря - 3001,2 км ² RCR 50. Мешканці, що отримують користь від заходів з покращення якості повітря - 220 тис. осіб RCR 11. Споживачі нових і покращених публічних цифрових послуг, продуктів, процесів - 226 тис. осіб
1.3. Чиста територія вугільного мікрорегіону				
Екосвідомість у дії: освіта та відповідальне управління ТПВ	Вугільний мікрорегіон Львівської області	900	Комплекс заходів з формування екологічної свідомості мешканців, зокрема щодо необхідності сортування сміття: розроблення та друк навчальних матеріалів; проведення тренінгів та семінарів для населення району про важливість відходів та їх переробки; організація зустрічей у школах, дитячих садках для роз'яснення процесу сортування; проведення тренінгів у громадських просторах громад району; проведення екологічного конкурсу про важливість сортування сміття.	RCO 107. Фінансування проєктів / заходів з роздільного збору ТПВ - 900 тис. грн
Ефективна система управління ТПВ у громадах вугільного мікрорегіону	Сокальська міська територіальна громада,	64 072,335	Зміцнення матеріально-технічної бази комунального підприємства Сокальської міської ради (придбання 2-х нових	RCO 34. Додаткові потужності для переробки відходів - 2 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
	Лопатинська селищна громада, Добротвірська селищна територіальна громада, Радехівська міська територіальна громада		сміттевозів та 82 шт. контейнерів для сміття), КП Лопатинської селищної ради (придбання сортувальної лінії та сміттевоза) та Добротвірського КП «Підприємство по обслуговуванню житла» (закупівля сміттевоза; встановлення 200 спеціалізованих контейнерів для роздільного збору сміття; створення 50 місць для сортування сміття у житлових районах, громадських установах та інших ключових точках громади). Проєкт передбачає будівництво II черги полігону ТПВ на площі 4,10 га (термін експлуатації I черги завершується), облаштування ділянки складування ТВП (розділена на три котловани складування площею 0,56 га, 1,38 га та 1,64 га) і газовідвідних колодязів.	RCO 107. Фінансування проєктів / заходів з роздільного збору ТПВ - 3200 тис. грн RCO 03. Підприємства, охоплені фінансовою підтримкою - 6 од. RCR 47. Перероблені відходи - 879,7 тис. тон RCO 34. Додаткові потужності для переробки відходів - 1 од.
Будівництво цеху для виготовлення компосту з відходів зеленого господарства м. Шептицький	Шептицька міська територіальна громада	52 000	Облаштування цеху для виготовлення компосту на ділянці площею 1,754 га (галерея компостування; тунель компостування; приміщення повітрорудвної; приміщення дизель-генераторної; склад-навіс гумусу).	UKR 01. Створені об'єкти з тепло-, енергогенеруючими потужностями з біомаси - 1 од. RCR 47. Перероблені відходи - 2,500 тис тон. RCR 01. Створені робочі місця - 9 од. RCO 03. Підприємства, охоплені фінансовою підтримкою - 1 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
				RCO 34. Додаткові потужності для переробки відходів - 1 од.
Стратегічна ціль 2. Нова конкурентоспроможна економіка вугільного мікрорегіону				
2.1. Сучасна інфраструктура підтримки бізнесу забезпечує формування потужного підприємницького сектора				
Розробка та впровадження Програми сприяння диверсифікації економіки вугільного мікрорегіону Львівської області в умовах справедливої трансформації	Вугільний мікрорегіон Львівської області	20 000	Започаткування політики диверсифікації економіки з акцентом на розвиток «зелених» секторів, що передбачає заходи за напрямками: формування місцевих програм кредитування бізнесу та започаткування власної справи; проведення ярмарків локальних продуктів громад вугільного мікрорегіону; проведення тренінгів з питань започаткування і ведення власної справи для місцевих жителів (зокрема вивільнених шахтарів, їх родин, ветеранів, ВПО); співпраця з місцевими підприємствами; консультативна підтримка бізнесу.	<p>RCR 01. Створені робочі місця - 150 од.</p> <p>RCR 17. Новостворені підприємства, що функціонують понад 1 рік - 15 од.</p> <p>UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 1 од.</p> <p>RCO 113. Мешканці-представники вразливих груп, охоплені заходами соціально-економічної інклюзії - 100 осіб</p> <p>RCO 03. Підприємства, охоплені фінансовою підтримкою - 100 од.</p> <p>RCO 04. Підприємства охоплені нефінансовою підтримкою - 150 од.</p>

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Сприяння залученню інвестицій у розвиток відновлюваної енергетики вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	1 500 000	Сприяння диверсифікації виробництва електроенергії у вугільному мікрорегіоні за рахунок покращення системи стратегічного планування, впровадження інвестиційних проєктів та інвестиційного супроводу бізнесу в галузі відновлюваної енергетики (СЕС, ВЕС, ГЕС).	RCR 01. Створені робочі місця - 100 од. RCR 31. Загальна потужність створених об'єктів відновлюваної енергетики - 40,5 МВт RCO 04. Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 10 од. RCO 22. Створені потужності відновлюваної енергетики - 5 од.
Посилення транскордонних економічних зв'язків вугільного мікрорегіону шляхом розбудови транспортно-логістичної та інженерної інфраструктури	Белзька міська територіальна громада Сокальська міська територіальна громада	200 000	Покращення умов перетину кордону та прикордонної інфраструктури вугільного мікрорегіону шляхом впровадження комплексу організаційних, технічних та інфраструктурних заходів щодо розбудови міжнародного пункту пропуску «Белз-Будинін» та капітального ремонту автомобільної дороги загального користування державного значення Т-14-08 Угринів-Хоробрів (на ділянці км 0+000 - км 7+822).	RCR 01. Створені робочі місця - 40 од. (у сфері придорожного сервісу) UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 1 од.
Будівництво транспортно-логістичного центру у Великомоствівській громаді	Великомостівська міська територіальна громада	500 000	Сприяння розбудові транспортно-логістичної інфраструктури та економічно вигідного транспортного сполучення на перетині митних постів Львівської та Волинської областей «Рава-Руська-Хребенне», «Угринів-Долгобичув», «Устилуг-Зосін», шляхом будівництва сучасного логістичного центру у Великомоствівській громаді, проведення	RCR 01. Створені робочі місця - 100 од. RCO 04. Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 5 од. RCR 17. Новостворені підприємства, що

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
			комплексу заходів щодо розбудови сервісної інфраструктури на під'їздах до нього.	функціонують понад 1 рік - 5 од.
Розробка ТЕО з модернізації залізничної колії сполученням Шептицький-Белз-Рава-Руська з будівництвом колії європейського зразка	Белзька міська територіальна громада, Шептицька міська територіальна громада	12 000	Формування комплексу розрахунково-аналітичних документів, що містять основні технічні і організаційні рішення, розрахунково-кошторисні, оціночні та інші показники з питань модернізації колії сполученням Шептицький-Белз-Рава-Руська.	UKR 03. Кількість інфраструктурних об'єктів та виробничих об'єктів, забезпечених технічною документацією - 1 од. RCO 07. Дослідницькі організації, залучені до спільних проєктів - 1 од.
2.2. Бізнес вугільного мікрорегіону формує робочі місця в альтернативних вугледобувній промисловості видах економічної діяльності				
Створення агропромислового Хабу для виробників сільськогосподарської продукції у вугільному мікрорегіоні	Вугільний мікрорегіон Львівської області	60 000	Підтримка агровиробників мікрорегіону шляхом створення сучасної інфраструктури для первинної переробки, зберігання та транспортування виробленої продукції (зокрема, фруктосховища, овочесховища, елеватора із зберігання зерна). Стимулювання розвитку та співробітництва с/г виробників мікрорегіону шляхом їх фінансової підтримки у придбанні необхідного сільськогосподарського обладнання та впровадженні технологічних, інноваційних систем, організаційної підтримки на всіх етапах інвестування у створення кооперативів та господарств в напрямках вирощування, обробки та зберігання продукції, а також промоційної підтримки в частині брендингу продукції мікрорегіону, організації ярмарків, виставок.	RCR 01. Створені робочі місця - 100 од. RCR 18. МСП, що скористались послугами інституцій сприяння бізнесу після їх створення - 15-25 ФГ RCR 17. Новостворені підприємства, що функціонують понад 1 рік - 5 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Розкриття інвестиційного потенціалу вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	2 520	Промоція інвестиційного потенціалу вугільного мікрорегіону Львівської області шляхом розробки комплексного інвестиційного паспорта, аналізу потенційних інвестиційних проєктів, організації інвестиційного форуму, підтримці участі місцевих виробників у ярмарках та виставках та широкій інформаційній кампанії у медіа.	RCR 12. Споживачі нових і покращених бізнес цифрових послуг, продуктів, процесів - 100 од. UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 1 од. RCO 04. Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 20 од.
Велоекспедиція: вугільна спадщина, історичні та природні скарби Шептицького району	Вугільний мікрорегіон Львівської області	70 000	Трансформація туристичної інфраструктури та покращення інституційної спроможності сфери туризму на основі вугільної спадщини Шептицького району шляхом поєднання історико-культурних та природних пам'яток з велосипедними маршрутами. Зокрема, створення тематичних веломаршрутів та розбудова велоінфраструктури, облаштування зупинок біля пам'яток вугільної індустрії з інформаційними табличками про історію вуглевидобутку в мікрорегіоні; модернізація ключових історичних об'єктів вуглевидобутку; освітня кампанія для працівників туристичної сфери; інформаційна кампанія з промоції вугільної спадщини та активного відпочинку у Шептицькому районі.	RCR 64. Користувачі створеної/покращеної велосипедної інфраструктури (на рік) - 15 000 осіб RCR 01. Створені робочі місця - 15 од. RCR 17. Новостворені підприємства, що функціонують понад 1 рік - 3 од. RCO 04. Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 15 од. RCO 04. Створена велоінфраструктура - 50 км UKR 07. Користувачі послуг нових та модернізованих об'єктів дозвілля (на рік) -

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
				1 500 осіб UKR 02. Нові та модернізовані об'єкти дозвілля - 5 од.
Західний Буг єднає: розвиток водного спорту та туристичних маршрутів у басейні річки Західний Буг	Вугільний мікрорегіон Львівської області	20 000	Комплексний розвиток водного спорту та розбудова інфраструктури на створених туристичних маршрутах у басейні Західного Бугу в межах Шептицького району, в тому числі створення опорної туристично-відпочинкової локації для водного туризму - байдаркової станції на березі Західного Бугу у Шептицькій громаді; організаційні заходи щодо маркування водних маршрутів, створення системи оренди байдарок та супутнього спорядження, організації навчальних курсів для новачків та підготовки інструкторів з водного туризму, розробки туристичних путівників і карт для байдаркових маршрутів; рекламна кампанія, співпраця з місцевими громадами, туристичними агенціями та громадськими організаціями для підтримки розвитку байдаркових маршрутів.	UKR 07. Користувачі послуг нових та модернізованих об'єктів дозвілля (на рік) - 10 000 осіб RCR 01. Створені робочі місця - 10 од. RCO 03. Підприємства, охоплені фінансовою підтримкою - 1 од. RCO 04. Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 10 од.
2.3. Промислові підприємства функціонують на ресурсо- та енергоощадних технологіях і забезпечують інноваційний розвиток економіки мікрорегіону				
Стимулювання енергоефективних заходів на промислових підприємствах вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	20 000	Підвищення енергоефективності промислового сектору вугільного мікрорегіону шляхом часткової компенсації відсотків та частини тіла кредиту для підприємств, які впроваджують енергоефективні технології, такі як модернізація системи опалення, вентиляції, кондиціювання, встановлення енергоефективного обладнання, використання відновлювальних джерел	RCR 18. МСП, що скористались послугами інституцій сприяння бізнесу після їх створення - 10 од. RCO 03. Підприємства, охоплені фінансовою підтримкою - 10 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
			енергії та залучення грантових коштів для проведення енергетичних аудитів, розробки енергетичних паспортів та впровадження пілотних проєктів.	RCO 04. Підприємства охоплені нефінансовою підтримкою - 10 од.
Створення еко-індустріального парку у Белзькій громаді	Белзька міська територіальна громада	52 000	Комплекс організаційних та інфраструктурних рішень щодо налагодження співпраці підприємств та громади для сталого розвитку території (зменшення відходів від виробництва за рахунок їх вторинного використання для опалення/освітлення) шляхом розробки Концепції індустріального парку, проєктної документації, відведення та упорядкування земельних ділянок, облаштування та модернізації інженерно-транспортної інфраструктури на площі 16 га та мереж водопостачання і водовідведення довжиною 8 км.	UKR 03. Кількість інфраструктурних об'єктів та виробничих об'єктів, забезпечених технічною документацією - 1 од. RCR 01. Створені робочі місця - 250 од. RCR 17. Новостворені підприємства, що функціонують понад 1 рік – 10 од. UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 1 од. RCO 04. Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 15 од. RCO 34. Додаткові потужності для переробки відходів - 1 од.
Сприяння створенню та розбудові інфраструктури індустріального парку «Червоноград»	Шептицька міська територіальна громада	3 516 176,9	Стимулювання економічного розвитку вугільного мікрорегіону шляхом розбудови індустріального парку, що передбачає розробку проєктно-кошторисної та містобудівної документації, облаштування	UKR 03. Кількість інфраструктурних об'єктів та виробничих об'єктів, забезпечених технічною документацією - 1 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
			та модернізацію інженерно-транспортної інфраструктури та розробку маркетингової стратегії.	RCR 01. Створені робочі місця - 1000 од. RCR 17. Новостворені підприємства, що функціонують понад 1 рік - 29 од.
Створення кластеру з переробки соломи, деревної тріски та відходів сільського господарства на теплову та електричну енергію	Вугільний мікрорегіон Львівської області	300 000	Створення кластера, який об'єднає суб'єктів господарювання у галузі біоекономіки, розробка бізнес-моделі повного циклу виробництва теплової та електричної енергії, залучення приватних інвестицій у розширення виробничих потужностей на території Великомоствівської громади.	RCR 01. Створені робочі місця - 75 од. RCO 34. Додаткові потужності для переробки відходів - 1 од. RCO 04. Підприємства, охоплені нефінансовою підтримкою - 10 од.
Створення науково-технологічного парку	Вугільний мікрорегіон Львівської області	50 000	Створення науково-технологічного парку в Шептицькому на базі комунального об'єкта з метою стимулювання розвитку інноваційної діяльності від генерації нових ідей до випуску і реалізації наукоємної продукції, що передбачатиме облаштування лабораторій, коворкінгів, лекторіїв та забезпечення їх необхідним високотехнологічним обладнанням.	RCO 15. Створені / підтримані наявні інституції сприяння бізнесу - 1 од. RCR 18. МСП, що скористались послугами інституцій сприяння бізнесу після їх створення - 550 од. RCO 07. Дослідницькі організації, залучені до спільних проєктів - 1 од. RCR 12. Споживачі нових і покращених бізнес цифрових послуг, продуктів, процесів - 1000 осіб
Стратегічна ціль 3. Вугільний мікрорегіон адаптований до нових соціальних потреб мешканців				
3.1. Система освіти та перекваліфікації відповідає новим потребам ринку праці мікрорегіону				

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Створення навчально-логістичного центру на базі Червоноградського гірничо-економічного фахового коледжу	Шептицька міська територіальна громада	15 000	Стимулювання розвитку нових спеціалізацій професійної освіти, адаптованих до вимог ринку та викликів вугільного мікрорегіону, що передбачатиме модернізацію інфраструктури та матеріально-технічної бази центру, а також створення програм перекваліфікації дорослого населення та підготовки спеціалістів у сфері логістики, налагодження співпраці бізнесу та освіти.	RCR 71. Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік) - 90 осіб RCO 67. Нові та модернізовані освітні заклади - 1 од. UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації - 100 осіб
Створення майстерні технічного обслуговування електротранспорту на базі ДПТНЗ «Червоноградський професійний гірничо-будівельний ліцей»	Шептицька міська територіальна громада	8 643	Комплекс заходів з впровадження перспективного напрямку спеціалізації, адаптованого до зеленого курсу, що сприятиме підготовці кваліфікованих кадрів та перекваліфікації працівників вугледобувної галузі мікрорегіону у сфері обслуговування електротранспорту шляхом модернізації наявного приміщення площею 274 м кв, закупівлі обладнання.	RCR 71. Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік) - 130 осіб UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації - 150 осіб RCO 67. Нові та модернізовані освітні заклади - 1 од.
Створення навчально-практичного центру монтажу та обслуговування систем безпеки і комфорту на базі ВПУ №11 м. Червонограда	Шептицька міська територіальна громада	42 000	Розширення інфраструктури підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації за робітничими професіями (електромеханік з встановлення пожежних систем, монтажник систем вентиляції та кондиціонування повітря, оператор відеоспостереження та електромеханік з встановлення систем відеонагляду) шляхом модернізації наявного приміщення площею 720 м кв, закупівлі обладнання під навчально-практичний центр.	RCR 71. Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік) - 180 осіб UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації - 150 осіб RCO 67. Нові та модернізовані освітні заклади - 1 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Створення майстерні технічного обслуговування та ремонту сучасних сільськогосподарських машин на базі ДНЗ «Угнівський аграрно-будівельний ліцей»	Белзька міська територіальна громада	4 300	Забезпечення кваліфікованими кадрами пріоритетної галузі економіки вугільного мікрорегіону шляхом створення сучасної бази для обслуговування сільськогосподарських машин, зокрема облаштування навчально-практичного приміщення загальною площею 150 м кв, закупівля спеціалізованого обладнання, розробка програми перекваліфікації дорослого населення.	RCR 71. Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік) - 140 осіб UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації - 240 осіб
Створення навчально – практичного центру з професії «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» філії Добротвірського професійного ліцею	Лопатинська селищна територіальна громада	4 500	Розширення інфраструктури підготовки кадрів затребуваної у вугільному мікрорегіоні спеціальності із ремонту та обслуговування автотранспорту, що сприятиме залученню до перекваліфікації працівників вугледобувних та суміжних до вуглевидобутку галузей економіки.	RCR 71. Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік) - 280 осіб UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації - 250 осіб
Технологічна модернізація та перекваліфікація: нові горизонти професійної освіти для регіону (Добротвірський професійний ліцей)	Добротвірська селищна територіальна громада	4 100	Технічне переоснащення майстерні електрогазозварювання, що сприятиме якійс підготовці кадрів за спеціальностями електрогазозварювальник, газорізальник та електрик з ремонту та обслуговування електроустаткування, а також впровадження програми перекваліфікації дорослого населення.	RCR 71. Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік) - 240 осіб UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації - 160 осіб
Створення лабораторії імерсивних технологій на базі ДПТНЗ «Сокальський професійний ліцей»	Сокальська міська територіальна громада	6 500	Впровадження інноваційних методів підготовки кадрів з елементами імерсивних технологій за навчальним напрямом «Автомобільний транспорт та	RCR 71. Користувачі послуг нових та модернізованих освітніх закладів (на рік) - 50 осіб

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
			електрозварювання» шляхом проведення ремонту лабораторії імерсивних технологій площею 99,9м ² та закупівлі відповідного обладнання і технологій віртуальної реальності.	UKR 06. Користувачі освітніх програм перекваліфікації - 100 осіб
3.2. Ключові суб'єкти соціальної сфери якісно задовольняють потреби населення				
Гідні та екологічні умови проживання для внутрішньо переміщених осіб у вугільному мікрорегіоні	Вугільний мікрорегіон Львівської області	70 000	Забезпечення комфортного та безпечного фонду соціального житла для ВПО шляхом проведення реновації приміщень та будівель соціальної інфраструктури з впровадженням енергоефективних рішень та дотриманням вимог безбар'єрності.	RCO 70. Нові та модернізовані заклади соціального захисту - 10 од. RCR 74. Користувачі послуг нових або модернізованих закладів соціального захисту (на рік) - 550 осіб RCO 18. Житлові будівлі з покращеними енергетичними характеристиками - 7 од.
Rovesnyk: нове дихання	Сокальська міська територіальна громада	150 000	Створення реабілітаційного центру на базі Відокремленого підрозділу «Оздоровчолікувальний комплекс «Ровесник» Державного підприємства «Львіввугілля» для працівників вугільної галузі, які внаслідок професійної діяльності набули відповідних захворювань, ветеранів війни, а також мешканців мікрорегіону. В межах реалізації проєкту передбачається розробка концепції центру, модернізація та реконструкція приміщень, закупівля спеціалізованого обладнання для реабілітації.	RCR 73. Користувачі послуг нових та модернізованих закладів охорони здоров'я (на рік) - 500 осіб UKR 03. Кількість інфраструктурних об'єктів та виробничих об'єктів, забезпечених технічною документацією - 1 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Створення мистецько-реабілітаційного центру «Art-нова» для забезпечення соціальної адаптації вразливих груп населення	Радехівська міська територіальна громада	4 200	Сукупність заходів з облаштування інклюзивного приміщення для занять різними видами мистецької, дозвілленої чи спортивно-реабілітаційної діяльності, зокрема: ремонт та наповнення комбінованого простору для спільної та індивідуальної творчої діяльності - виставкова зала, конференц- та концертна зала, коворкінг-центр (арт-терапія, концертна та виставкова діяльність, лекції та тренінги із залученням фахівців в галузі психології, соціальної адаптації та реабілітації).	RCR 74. Користувачі послуг нових або модернізованих закладів соціального захисту (на рік) - 400 осіб RCO 70. Нові та модернізовані заклади соціального захисту - 1 од.
3.3. Розвинута інфраструктура культури і дозвілля стримує відтік населення з мікрорегіону				
Створення та облаштування молодіжних просторів в громадах вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	14 000	Створення сучасних молодіжних просторів європейського зразка у громадах вугільного мікрорегіону, які стануть осередками практичної роботи з молоддю, сприятимуть громадянській освіті, популяризації здорового способу життя, волонтерства, молодіжному підприємництву, підвищенню рівня мобільності молоді тощо. В межах реалізації проєктів передбачається створення концепції просторів, підбір приміщень та їх модернізація, закупівля обладнання та техніки.	UKR 07. Користувачі послуг нових та модернізованих об'єктів дозвілля (на рік) - 7000 осіб UKR 03. Кількість інфраструктурних об'єктів та виробничих об'єктів, забезпечених технічною документацією - 7 од. UKR 02. Нові та модернізовані об'єкти дозвілля - 7 од.
Концепція планування інклюзивних громадських просторів у населених пунктах вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	7 000	Створення сучасних, інклюзивних та доступних громадських просторів у семи громадах вугільного мікрорегіону, які стануть місцем для спілкування, активного відпочинку та інтеграції різних соціальних груп, зокрема шахтарів, людей з	UKR 03. Кількість інфраструктурних об'єктів та виробничих об'єктів, забезпечених технічною документацією - 7 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
			інвалідністю, ветеранів та внутрішньо переміщених осіб. В межах реалізації проєктів передбачається планування та дизайн концепцій для інклюзивних просторів та їх облаштування.	RCO 67. Нові та модернізовані об'єкти дозвілля – 7 од.
Використання Добротвірського водосховища для створення рекреаційної та спортивної інфраструктури	Добротвірська селищна територіальна громада	100 000	Створення спортивно-рекреаційної інфраструктури на базі КЗ «Дитячо-юнацька спортивна школа «Добротвір» шляхом облаштування під'їзної дороги та заїзду до річки, капітального ремонту будівлі закладу, створення умов інклюзії, облаштування елінгу та створення кемпінг місця, встановлення причалів для каяків, придбання необхідного інвентарю, а також організація спортивних заходів, тренінгів та навчальних програм, проведення інформаційної та промоційної діяльності.	UKR 07. Користувачі послуг нових та модернізованих об'єктів дозвілля (на рік) - 2500 осіб RCO 113. Мешканці – представники вразливих груп, охоплені заходами соціально-економічної інклюзії - 100 осіб з інвалідністю на рік UKR 02. Нові та модернізовані об'єкти дозвілля - 1 од.
3.4. Соціально відповідальна система управління справедливою трансформацією мікрорегіону				
Розроблення комплексних планів просторового розвитку територій 7 територіальних громад вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	140 000	Розроблення Комплексних планів просторового розвитку у семи громадах вугільного мікрорегіону, що передбачатиме аналіз стану, створення картографічної бази, розробку концепції розвитку та функціональне зонування, інфраструктурне, екологічне планування, громадське обговорення, підготовку документів до затвердження тощо.	UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 7 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
Формування енергетичної політики громад вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	21 000	Розроблення місцевих енергетичних планів у громадах вугільного мікрорегіону, що дозволить визначити на місцевому рівні довгострокові цілі сталого енергетичного розвитку громад та спланувати заходи спрямовані на їх досягнення з урахуванням національних цілей з енергоефективності, розвитку відновлюваних джерел енергії та інших цілей, які пов'язані з використанням енергії.	UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 7 од. (енергетичних планів громад)
Запровадження комплексної системи енергоменеджменту в громадах вугільного мікрорегіону	Вугільний мікрорегіон Львівської області	21 000	Забезпечення підвищення енергоефективності громад шляхом підтримки створення спеціалізованих підрозділів енергоменеджменту та навчання працівників; придбання програмного забезпечення, закупівля валіз енергоменеджерів, проведення моніторингу показників споживання енергоресурсів, популяризації енергоефективності.	UKR 08. Кількість управлінців, що підвищили свою кваліфікацію - 35 осіб на рік
Розвиток інституційної спроможності організацій громадянського суспільства громад у процесах справедливої трансформації	Вугільний мікрорегіон Львівської області	5 000	Підвищення інституційної спроможності організацій громадянського суспільства в громадах, що проходять процес справедливої трансформації, для ефективною участі у прийнятті рішень, залученні інвестицій, реалізації місцевих ініціатив та розвитку поствугільної економіки. У межах проєкту заплановано: розвиток компетенцій ОГС, навчання щодо інструментів участі у процесах прийняття рішень, тренінги щодо пошуку і залучення міжнародних грантів, інвестицій та	UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 1 од. RCR 12. Споживачі нових і покращених бізнес-цифрових послуг, продуктів, процесів - 35 од.

Назва проєкту	Територія реалізації проєкту	Орієнтовний обсяг фінансування, тис. грн	Зміст проєкту	Індикатори продукту / результату
			державної підтримки для реалізації проєктів, пов'язаних зі справедливою трансформацією; створення консультативного центру на базі Простору справедливої трансформації у місті Шептицький; створення платформи для обміну досвідом та налагодження співпраці між громадами, проведення інформаційних кампаній.	
Створення Агенції справедливої трансформації в м. Шептицький	Шептицька міська територіальна громада	4 500	Заснування Агенції справедливої трансформації у місті Шептицький з метою координації та підтримки процесу справедливої трансформації місцевої економіки та суспільства в умовах поступового згортання вугільної промисловості. Проєктом передбачено інституційну підтримку розвитку Агенції, створення матеріально-технічної бази, розробку політик інституції, підвищення професійного рівня її працівників, зокрема у сфері справедливої трансформації, управління проєктами та комунікації, сприяння налагодженню співпраці з аналогічними інституціями, що працюють в країнах-членах ЄС, а також розробку Стратегії даної організації як координаційного органу з впровадження політики справедливої трансформації у Шептицькій громаді.	UKR 04. Кількість розроблених політик /планувальних документів, що забезпечують процес управління справедливою трансформацією - 1 од. RCO 15. Створені / підтримані наявні інституції сприяння бізнесу - 1 од.
Комплексні е-рішення для обліку та управління ресурсами громади (пілотний проєкт Лопатинської громади)	Лопатинська селищна територіальна громада	585	Придбання та імплементація програмного комплексу Local Governance з метою обліку, контролю та аналізу даних для прийняття ефективних управлінських рішень.	UKR 08. Кількість управлінців, що підвищили свою кваліфікацію - 10 осіб на рік

Т.в.о. директора департаменту економічної політики
обласної державної адміністрації

Орест ГРИНІВ